23. ROČNÍK
26. ŘÍJNA 2017

5
2017

AD NOTAM

ČASOPIS ČESKÉHO NOTÁŘSTVÍ

Z OBSAHU:

Články

Šimon Klein: Zcizení dědictví/zcizení dědického práva

Michael Sáblík: Evidence o skutečném majiteli a zápis notářem do této evidence

Martin Šešina: Společné jmění manželů, a co s ním?

Judikatura

Přechod nároku na bolestné a ztížení společenského uplatnění

Aktuálně

22. setkání Vltava-Dunaj

Ze zahraničí

4. evropský notářský kongres

Pro případ, že se na vás podepíší Murphyho zákony.

§

Víme, že i vy notáři jste jen lidé. Proto vám už přes 20 let nabízíme naše služby v oblasti pojištění. Kromě profesního pojištění odpovědnosti za škodu si u nás můžete uzavřít pojištění pro svůj automobil, pro život i na soukromý nebo firemní majetek.

Informujte se o našich speciálních nabídkách u svého pojišťovacího zprostředkovatele.

Kooperativa
VIENNA INSURANCE GROUP

Pro život jaký je

www.koop.cz

ČLÁNKY
Šimon Klein: Zcizení dědictví/zcizení dědického práva ... 3
Michael Sáblík: Evidence o skutečném majiteli a zápis notářem do této evidence ... 5
Veronika Kleňová: Podmienka, príkaz a odkaz – jeden prípad z rakúskej judikatúry ... 9
Martin Šešina: Společné jmění manželů, a co s ním? ... 15
Kateřina Ronovská: Mezigenerační majetkové nástupnictví: společné evropské trendy, nové možnosti a výzvy ... 18

DISKUSE
Luboš Holík: K nařízení likvidace pozůstalosti ... 24

JUDIKATURA
Přechod nároku na bolestné a ztížení společenského uplatnění ... 27

ROZHOVOR
JUDr. Zdeněk Sellák ... 30

RECENZE A ANOTACE
Právnické listy č. 1/2017 ... 34

AKTUÁLNĚ
22. setkání Vltava-Dunaj ... 35
Memorandum o spolupráci mezi právnickými profesemi ... 35
Advokáti se sešli na 7. sněmu České advokátní komory ... 36
Střelecký den v Přešticích ... 36

STOJÍ ZA POZORNOST ... 37

ZE ZAHRANIČÍ
4. evropský notářský kongres ... 38
113. kongres francouzských notářů ... 39

MONITORING ZAHRANIČNÍHO TISKU ... 40

ZPRÁVY Z NK ČR
Zahájení a ukončení činnosti notářů ... 42
Konkurzy na obsazení uvolněných notářských úřadů ... 43

STŘÍPKY Z HISTORIE
Stanislav Balík: Střípky z historie 48 ... 50

FEJETON
Karel Wawerka: Důstojnost notářského povolání ... 51

Úvodník

JUDr. Josef Burda, předseda revizní komise NK ČR

Jak se máte, notáři?

Pro širokou veřejnost jednoduchá odpověď: Dobře. Vždyť kolikrát každý z nás už slyšel: „V příštím životě bych chtěl být notářem." Toto jimi vyslovené přání jistě není dáno tím, že se většina našich občanů přiklonila k některému z náboženství, které s reinkarnací počítá. Je to tím, jak nás veřejnost vnímá. A nenalhávejme si, že je notář laickou většinou společnosti vnímán jinak než jako úředník, v lepším případě i jako právník, ke kterému se na jednání musí a který sepíše nějaký papír, v horším případě jen něco orazítkuje či podepíše a chce za to zaplatit cenu, o které se nesmlouvá. Jak proti tomu bojovat? Těžko. Můžeme jen stále osobně vysvětlovat občanům naše postavení. Je to úkol každého notáře i jeho pracovníků. Jsem přesvědčen, že mediální propagace notářství nám v tom sice může pomoci, ale nemůže osobní roli každého z nás nahradit.

V posledních několika letech cítím, že se v našich řadách plíží „blbá" nálada. Částečně je nepochybně způsobena i novou úpravou dědického práva, složitými a časově náročnými procesními postupy, často i nevysvětlitelností právní úpravy laickým účastníkům. Ty jistě neuspokojí naše slova: „Já odpověď neznám, možná za pár let o výkladu tohoto paragrafu rozhodnou soudy." Protože právě ti, kteří k nám přišli pro radu, už v tu dobu nebudou naživu a dědické právo jejich dědiců bude předmětem sporu. A když se k tomu přidá stále složitější personální problematika, kdy se stávajícím personálem notář úkony nezvládne, ale některé zaměstnance musí propustit, protože je nemá z čeho zaplatit, je blbá nálada na světě. Jednoduchou radu, jak z toho ven, nemám. Ale alespoň při řešení tíživých ekonomických situací by mohl nabídnout pomoc Nadační fond notářů České republiky. Pokud tento fond přijde s účelnou nabídkou možné pomoci, pomůže to i k průběžnému naplnění účtu tohoto fondu.

AD NOTAM ČASOPIS ČESKÉHO NOTÁŘSTVÍ

Vydává: Notářská komora ČR se sídlem Apolinářská 12, 120 00 Praha 2, tel. 224 921 126, 224 921 258, tel./fax 224 919 192, 224 919 266, e-maily: prispevky.adnotam@nkcr.cz, reklamace.adnotam@nkcr.cz, www.nkcr.cz, ISSN 1211-0558, MK ČR E 7049. Vedoucí redaktor: JUDr. Ing. Michael Sáblík. Zástupce vedoucího redaktora: Mgr. David Kittel. Adresa redakce: Apolinářská 12, 120 00 Praha 2. Výroba a grafická úprava: IMPAX, spol. s r. o. Redakční rada: JUDr. et PhDr. Stanislav Balík, Ph.D., JUDr. Kateřina Brejlová, prof. JUDr. Jan Dvořák, CSc., JUDr. Roman Fiala, Ing. Mgr. Lenka Holíková, Mgr. Luboš Holík, JUDr. et Ing. Ondřej Klička, JUDr. Martina Kasíková, Mgr. Šimon Klein, doc. JUDr. Alena Macková, Ph.D., Mgr. Erik Mrzena, JUDr. Věra Sáblíková, JUDr. Karel Wawerka. Cena časopisu: 720 Kč včetně DPH za ročník (cena jednoho čísla je 120 Kč vč. DPH), předplatné je možno objednat na predplatne.adnotam@nkcr.cz. Tisk: TISKAP, s. r. o.

V letech 2014 až 2017 se změnilo obsazení takřka jednoho sta notářských úřadů, tedy více než jedné pětiny. Pryč jsou doby, kdy se v konkurzu do uvolněného notářského úřadu ucházelo někdy i víc než deset notářských kandidátů s mnohaletou praxí. V některých regionech se stav notářských kandidátů již vyčerpal nebo je těsně před tímto stavem. Role venkovského notáře (pozn. jak nás mimopražské při jakékoliv příležitosti neopomněla pojmenovat jedna pražská notářka) zřejmě uchazeče neláká. Vždyť jak si jinak vysvětlit, že do některých konkurzů mimo hlavní město se hlásí už jen uchazeči, kteří si roli notářského koncipienta, resp. kandidáta, ani nezkusili, a že do některých konkurzů se nepřihlásí vůbec nikdo. Numerus clausus nás nejen do jisté míry chrání, ale současně nás jako stav všechny zavazuje k tomu, abychom dokázali všemi svými službami působit na celém území. Je načase se připravit na řešení stavu, kdy trvale nedojde k obsazení uvolněného úřadu, jeho zrušení nebude možné a nikdo z kolegů nebude ochoten vykonávat roli náhradníka.

Ve svém prvním úvodníku do našeho časopisu jsem jako tehdejší prezident Notářské komory v Plzni vyslovil přání: Chtěl bych udržet mezi notáři v našem regionu, jejich zástupci, kandidáty a koncipienty a jejich tajemnicemi alespoň tak kolegiální vztahy, jak jsou doposud. Chtěl bych, aby výkon notářství zůstal stále službou a nestal se jen výdělečnou činností. Naposledy jsem psal úvodník v roce 2010. V jeho závěru jsem všem notářům popřál vedle pevného zdraví a štěstí i spokojené „klienty“, pokud možno úsměv na jejich tváři, lidské poděkování za naši službu, a aby se stále našli takoví, co přijdou a řeknou: „Víte, pane notáři, paní notářko, když jsem u Vás byl naposledy, byl jsem spokojen a dnes bych potřeboval znovu poradit.“

Přeji Vám všem opět to samé a k tomu Vám přeji, abyste nacházeli odborné odpovědi, pádné argumenty a měli důvod vždy odpovědět: „Ale i já bych ve svém příštím životě chtěl být znovu notářem.“

JUDr. Josef Burda, předseda revizní komise NK ČR, notář v Plzni

Složení slibu do rukou ministra spravedlnosti

Dne 5. října 2017 složili slib do rukou ministra spravedlnosti JUDr. Roberta Pelikána, Ph.D., podle § 9 odst. 2 notářského řádu, notářské kandidátky JUDr. Alena Mařatková, JUDr. Zuzana Kolářová, notářský kandidát Mgr. Jakub Prokš a bývalá advokátka Mgr. Karolína Páchová. Složení slibu byl přítomen tajemník Notářské komory České republiky Ing. Jaroslav Šustr, MBA.

Blahopřejeme a přejeme mnoho pracovních úspěchů v další činnosti. ■

Redakce Ad Notam

Zcizení dědictví/zcizení dědického práva

Mgr. Šimon Klein

ÚVODEM

Jedním z institutů, které do našeho právního řádu znovu zavedl občanský zákoník z roku 2012, je zcizení dědictví. Přitom zákonodárce takřka dokonale zkopíroval rakouskou (u nás historicky platnou) úpravu, a to včetně terminologické chyby v názvu celého institutu. Pojmy dědictví a dědické právo zákonodárce definuje v § 1415 občanského zákoníku. Přesto však nikdo vážně nepochyboval o tom, že pod zcizením dědictví je ve skutečnosti myšleno zcizení dědického práva.[1] Obdobně § 1278 ABGB upravuje „koupi dědictví" (Erbschaftskauf), aniž by bylo pochyb o tom, že kupující se stává univerzálním právním nástupcem zůstavitele. O zcizení dědictví ve smyslu § 1278 ABGB se nejedná, je-li prodáván soubor všech věcí z pozůstalosti.[2]

HYPOTÉZA

Vody ustáleného výkladu rozvířili až Michael Sáblík a Martina Sáblíková, kteří ve svém článku Zcizení dědictví (AN 2/2017) razí doslovný výklad institutu jako prosté koupě věci hromadné. Kromě jazykového výkladu založeného na zásadě, že když již zákonodárce něco výslovně definuje, měla by se právní praxe této definice držet, si všímají zásadního rozdílu mezi dědickým právem rakouským a dědickým právem českým. Tímto rozdílem je existence, resp. neexistence institutu ležící pozůstalosti.

Podle rakouského dědického práva nabývá dědic smrtí zůstavitele toliko dědické právo. Toto dědické právo je absolutním právem majetkovým a od okamžiku svého vzniku je zcizitelné. Zcizí-li dědic své dědické právo, soud odevzdá pozůstalost nabyvateli. Teprve tímto odevzdáním pak dochází též k nabytí vlastnického práva k jednotlivým věcem z pozůstalosti.

Oproti tomu česká právní úprava vychází z principu, že vlastnické právo k jednotlivým věcem z pozůstalosti přechází bezprostředně smrtí zůstavitele na dědice. Ingerence státu v podobě dědického řízení pak spočívá toliko v tom, že dědici zprostředkuje oprávněnou držbu dědictví.

To však má potenciálně zásadní důsledky pro institut zcizení dědictví. S výjimkou dědiců následných, jejichž dědické právo je podmíněno či přinejmenším odloženo, se dědické právo dědice realizuje okamžitě a bezprostředně smrtí zůstavitele. V okamžiku, kdy může dědic uzavřít smlouvu o zcizení dědictví, nesvědčí mu již pouhé právo na dědictví, ale je již *de iure* vlastníkem jednotlivých věcí z pozůstalosti (i když dosud není známo, o jaké věci se jedná). Nemohu-li zcizit pohledávku, která již byla splněna, proč by mi právo mělo umožnit zcizit dědické právo, podle něhož jsem již veškeré dědictví nabyl?

PREDIKCE

Interpretace institutu zcizení dědictví Michaelem Sáblíkem a Martinou Sáblíkovou je vskutku revoluční. Tuto interpretaci

1 Fiala, R., Drápal, L. a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo. Komentář.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, § 1714, marg. 5. Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář.* Svazek IV. Praha: Wolters Kluwer, 2014. Svoboda, J., Klička, O. *Dědické právo v praxi.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.

2 Barth/Dokalik/Potyka *ABGB Taschenkomentar*. 25. vydání. Vídeň: MANZ, 2017.

však není možné založit pouze na jazykovém výkladu. Tím spíše, pokud víme, že se jedná o terminologickou chybu bezmyšlenkovitě převzatou z rakouského originálu, a úmyslem zákonodárce zřejmě bylo převzít institut zcizení dědictví v podobě, v jaké u nás již historicky existoval. Pravdivost hypotézy tedy vyžaduje, aby byl institut zcizení dědického práva zásadně neslučitelný s principem přechodu vlastnického práva smrtí zůstavitele. Pokud by tomu tak bylo, musela by se tato neslučitelnost projevit v těch právních řádech, které shodně s právem českým vycházejí z dědění smrtí zůstavitele. Tyto právní řády by pak zcizení dědictví musely upravovat buď ve smyslu popsaném Michaelem Sáblíkem a Martinou Sáblíkovou, tj. jako zvláštní typ koupě věci hromadné, anebo vůbec. Pokud by některý z těchto právních řádů upravoval zcizení dědického práva ve smyslu rakouské úpravy, byla by hypotéza vyvrácena.

OVĚŘENÍ PŘEDPOVĚDI

Mgr. Šimon Klein
- notářský kandidát, zástupce JUDr. Ing. Ondřeje Kličky, notáře v Praze

Tuto predikci jsem se pokusil falzifikovat komparací s německou a švýcarskou úpravou. Má zjištění však byla plně v souladu s předpovědí na základě hypotézy Michaela Sáblíka a Martiny Sáblíkové.

Důvodová zpráva uvádí, že ustanovení občanského zákoníku o zcizení dědictví jsou inspirována obdobnou úpravou v ZGB. Zřejmě se však jedná o nedopatření, protože česká úprava je takřka totožná s úpravou rakouskou (resp. s meziválečnou československou osnovou), zatímco úprava švýcarská je v této otázce velmi strohá. Podle čl. 635 ZGB může dědic smluvně disponovat s dědickým podílem, který již napadl (*Vertrag über angefallene Erbanteile*), a to jak ve vztahu k ostatním dědicům (čl. 635 odst. 1 ZGB), tak ve vztahu ke třetím osobám (čl. 635 odst. 2 ZGB). Je-li však nabyvatelem podle takovéto smlouvy třetí osoba, nezíská tím právo účastnit se na rozdělení pozůstalosti, ale pouze právo na to, co dědic při rozdělení pozůstalosti získá.

Též německá úprava vykazuje pozoruhodnou podobnost s institutem zcizení dědictví tak, jak jej prezentují Michael Sáblík a Martina Sáblíková. Německá úprava koupě (zcizení dědictví) dle § 2371 a násl. BGB vychází z koncepce koupě dědictví jako zvláštní úpravy ke kupní smlouvě, kdy předmětem koupě je soubor jmění (dědictví). Dědické právo je předmětem koupě jedině v případě zcizení dědictví následným dědicem.[3] I to však plně odpovídá zkoumané hypotéze, neboť následný dědic ještě své dědické právo nerealizoval, tj. nenabyl na základě tohoto dědického práva vlastnictví k žádné věci, a může tedy takovéto dědické právo převést. Zcizitel dědictví tak splní svůj závazek tím, že převede na kupujícího jednotlivé věci a jednotlivá práva z dědictví, nadále však zůstává dědicem (univerzálním sukcesorem) zůstavitele.[4]

Přitom stojí za povšimnutí, že text německé zákonné úpravy vykazuje značné podobnosti s úpravou českou (i rakouskou). Obdobně jako § 1720 občanského zákoníku též § 2382 BGB vychází ze solidární odpovědnosti nabyvatele i zcizitele za dluhy zůstavitele. Podle § 2384 BGB, stejně jako podle § 1715 občanského zákoníku musí být zcizení dědictví neprodleně oznámeno pozůstalostnímu soudu. Ustanovení § 2372 a 2373 BGB pak zrcadlí svým obsahem § 1716 a 1717 občanského zákoníku. Též podle německého práva vstupuje nabyvatel dědictví do některých procesních práv dědice. Jmenovitě získává aktivní legitimaci žádat pozůstalostní soud o vydání potvrzení o dědictví (*Erbschein*), což je v prostředí německého práva v podstatě ekvivalent účastenství v dědickém řízení, tento *Erbschein* však může být vydán pouze na jméno původního dědice.[5] V tomto smyslu tedy plně obstojí hypotéza, že se jedná o instituty komparativně příbuzné, jejichž odlišnosti vycházejí právě z rozdílné koncepce nabývání vlastnického práva při dědění.

ZÁVĚREM

Povrchní srovnání s dvěma příbuznými právními úpravami zajisté není způsobilé hypotézu Michaela Sáblíka a Martiny Sáblíkové potvrdit. Vyvrátit se ji však pomocí srovnání se švýcarskou a německou úpravou nepodařilo. To ovšem není málo a zkoumanou hypotézu to významně podporuje. Koneckonců, při výkladu práva obvykle nepostupujeme striktně v souladu s vědeckými metodami.

Připustíme-li však, že práva a povinnosti náležející k pozůstalosti ve smyslu § 1714 odst. 1 občanského zákoníku jsou možná jednotlivá práva a povinnosti, které dědic z titulu dědického práva nabyl, a nikoli dědické právo ve smyslu § 1415 občanského zákoníku, získáme tím více otázek než odpovědí, a to ani tak po stránce hmotněprávní, jako po stránce procesní, neboť by bylo potřeba napasovat německé zcizení dědictví na rakouské projednání pozůstalosti.

Přibyl by nám tak zase jeden případ, kdy v dědickém právu musíme slučovat vzájemně nekompatibilní koncepce a různých právních úprav, které byly té naší inspirací. Máme v tom již velké zkušenosti a jistě bychom i tuto výzvu zvládli. Raději však budu, pokud bude tento příspěvek do diskuse chápán jako výzva k dalšímu bádání než jako předzvěst dalších problémů. Možná si však jen děláme starost s exotickými instituty, kterými nás zákonodárce obdařil, aniž by to mělo pro praxi reálný význam. Němečtí kolegové se se zcizením dědictví nesetkávají prakticky vůbec,[6] byť tamní veřejnost měla již více než sto let na to, aby se s tímto institutem sžila. ■

3 Palandt *Bürgerliches Gesetzbuch*. 76. vydání. Mnichov: C. H. Beck, 2017, § 2371, marg. 1.

4 Tamtéž, marg. 3.

5 Tamtéž, marg. 4.

6 Wittikowski, R. *Notariatskunde*. 18. vydání. Bonn: Deutscher Notarverlag, 2014.

Evidence o skutečném majiteli a zápis notářem do této evidence

JUDr. Ing. Michael Sáblík

OD 1. 1. 2018 NABÝVÁ ÚČINNOSTI ČÁST TŘETÍ A JEDENÁCTÁ ZÁKONA č. 368/2016 SB., KTERÝ V TĚCHTO ČÁSTECH NOVELIZUJE ZÁKON č. 304/2013 Sb., O VEŘEJNÝCH REJSTŘÍCÍCH PRÁVNICKÝCH A FYZICKÝCH OSOB A O EVIDENCI SVĚŘENSKÝCH FONDŮ (DÁLE JEN ZVR), A ZÁKON č. 549/1991 Sb., O SOUDNÍCH POPLATCÍCH. V RÁMCI TÉTO NOVELY BYLA ZAVEDENA ZVLÁŠTNÍ EVIDENCE ÚDAJŮ O SKUTEČNÉM MAJITELI PRÁVNICKÉ OSOBY ZAPSANÉ DO VEŘEJNÉHO REJSTŘÍKU PODLE TOHOTO ZÁKONA A SVĚŘENSKÉHO FONDU ZAPSANÉHO DO EVIDENCE SVĚŘENSKÝCH FONDŮ (DÁLE JEN „EVIDENCE O SKUTEČNÉM MAJITELI“). TÍM SE PAK ROZUMÍ SKUTEČNÝ MAJITEL PODLE ZÁKONA O NĚKTERÝCH OPATŘENÍCH PROTI LEGALIZACI VÝNOSŮ Z TRESTNÉ ČINNOSTI A FINANCOVÁNÍ TERORISMU, TEDY ZÁKONA č. 253/2008 Sb. (DÁLE JEN AML ZÁKON).

Evidence o skutečném majiteli není dle § 118c ZVR veřejným rejstříkem. Z tohoto důvodu se údaje o skutečném majiteli neposkytují spolu s opisem zápisu z veřejného rejstříku podle § 3 až 5 ZVR.

Podstatná je pro nás skutečnost, že podle § 118j nového znění ZVR může zápis údajů o skutečném majiteli do evidence skutečných majitelů provést i notář, jestliže jsou splněny předpoklady podle § 108 ZVR. To znamená, že notář provede zápis na žádost osoby oprávněné k podání návrhu na zápis, jestliže:

a) zapisované skutečnosti mají podklad v notářském zápise pro zápis do veřejného rejstříku nebo v notář-

ském zápise o rozhodnutí orgánu právnické osoby sepsaných podle jiného zákona (dále jen „podkladový notářský zápis“),

b) podkladový notářský zápis obsahuje vyjádření notáře o tom, že obsah právního jednání je v souladu s právními předpisy a se zakladatelským jednáním právnické osoby, popřípadě že byly splněny formality nebo právní jednání, ke kterým jsou právnická osoba nebo její orgán povinny, nebo

c) notáři byly předloženy všechny listiny, které tento nebo jiný zákon požadují pro zápis do veřejného rejstříku nebo pro založení do sbírky listin.

Na evidenci skutečných majitelů a údaje o skutečném majiteli se dle § 118c ZVR nepoužijí ustanovení částí první až čtvrté ZVR, není-li stanoveno jinak. Pro zápis notářem do této evidence to zejména znamená, že neplatí § 12 ZVR, který vyžaduje, aby navrhovatel současně s návrhem na zápis doložil souhlas osob, které se podle tohoto nebo jiného zákona zapisují v rámci zápisu osoby. To je poměrně podstatné, neboť se notář nemusí zabývat tím, zda zapisovaná osoba do této evidence se svým zápisem skutečně souhlasí nebo nesouhlasí.

Ustanovení § 118e odst. 1 ZVR výslovně stanoví, že návrh na zápis údajů o skutečném majiteli, jeho změnu nebo výmaz může podat pouze osoba, která je podle tohoto nebo jiného zákona oprávněna podat návrh na zápis do veřejného rejstříku, a dále, že § 11 odst. 3 tohoto zákona se nepoužije. Proto návrh na zápis do evidence o skutečném majiteli nemůže podat každý, i přesto, že na něm doloží právní zájem, jestliže tento návrh nepodá oprávněná osoba. Tedy ani skutečný majitel sám se nemůže domáhat svého zápisu do této evidence. Podle důvodové zprávy k zákonu č. 368/2016 Sb. *je třeba mít za to, že to, kdo je skutečným majitelem právnické osoby, musí vědět primárně tato právnická osoba sama. Jen právnická osoba je povinována novým ustanovením § 29b AML zákona. Nikdo jiný než právnická osoba nenese odpovědnost za to, aby byl údaj o jejím skutečném majiteli zapsán v evidenci. Dokonce ani skutečný majitel není ve vztahu k AML zákonu nijak povinován. Jeho názor na vedení údaje o něm v neveřejné evidenci není, respektive nemusí být, zásadně relevantní.*

JUDr. Ing. Michael Sáblík
- vedoucí redaktor Ad Notam
- notář v Praze

Pro notáře je při zápisu do evidence o skutečném majiteli dále podstatné, že pokud zapíše určitou osobu do této evidence, nemusí této osobě zasílat výstup z informačního systému veřejné správy podle zákona upravujícího informační systémy veřejné správy. Je tomu tak jednak z toho důvodu, že se při tomto zápisu nepoužije § 115 ZVR, který tuto povinnost notáři ukládá. Zejména je to ale také proto, že tato evidence není veřejným rejstříkem, a notář je povinen zasílat výstup z informačního systému veřejné správy pouze těm osobám, které se zapisují do veřejného rejstříku v souvislosti se zápisem zapsané osoby.

VLASTNÍ ZÁPIS DO EVIDENCE SKUTEČNÝCH MAJITELŮ

Do evidence skutečných majitelů se zapisují podle § 118f ZVR tyto údaje o skutečném majiteli:

a) jméno a adresa místa pobytu, popřípadě také bydliště, liší-li se od adresy místa pobytu,

b) datum narození a rodné číslo, bylo-li mu přiděleno,

c) státní příslušnost a

d) údaj o
   1. podílu na hlasovacích právech, zakládá-li se postavení skutečného majitele na přímé účasti v právnické osobě,
   2. podílu na rozdělovaných prostředcích, zakládá-li se postavení skutečného majitele na tom, že je jejich příjemcem, anebo
   3. jiné skutečnosti, je-li postavení skutečného majitele založeno jinak.

Jak vyplývá z důvodové zprávy k zákonu č. 368/2016 Sb., *první dva body písmene d) tak vycházejí z předpokladu většinového postavení skutečných vlastníků. V konkrétních případech však může být skutečný majitel skutečným majitelem i na základě jiných (nikoli jen právních) důvodů. To ostatně plyne z koncepce ustanovení § 4 odst. 4 AML zákona, kde je skutečný majitel definován na základě materiálních kritérií. Na to pamatuje bod třetí písmene d), který funguje jako sběrná klauzule. Je třeba mít za to, že na základě třetího bodu písmene d) bude třeba do rejstříku zanést např. též údaje identifikující řetězení, skrze které skutečný majitel zapisovanou osobu (byť nepřímo) ovládá. Případná struktura vztahu (i zprostředkovaného) mezi skutečným majitelem a zapisovanou osobou, včetně specifikace spojujících článků, by měla být z veřejného rejstříku patrná, jelikož jedině tak lze dosáhnout materiální identifikace skutečného majitele.*

Podle § 4 odst. 4 AML zákona se skutečným majitelem pro účely tohoto zákona rozumí fyzická osoba, která má fakticky nebo právně možnost vykonávat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv v právnické osobě, ve svěřenském fondu nebo v jiném právním uspořádání bez právní osobnosti. Má se za to, že při splnění podmínek podle věty první skutečným majitelem je:

a) u obchodní korporace fyzická osoba,
   1. která sama nebo společně s osobami jednajícími s ní ve shodě disponuje více než 25 % hlasovacích práv této obchodní korporace nebo má podíl na základním kapitálu větší než 25 %,
   2. která sama nebo společně s osobami jednajícími s ní ve shodě ovládá osobu uvedenou v bodě 1,
   3. která má být příjemcem alespoň 25 % zisku této obchodní korporace, nebo
   4. která je členem statutárního orgánu, zástupcem

právnické osoby v tomto orgánu anebo v postavení obdobném postavení člena statutárního orgánu, není-li skutečný majitel nebo nelze-li jej určit podle bodů 1 až 3,

b) u spolku, obecně prospěšné společnosti, společenství vlastníků jednotek, církve, náboženské společnosti nebo jiné právnické osoby podle zákona upravujícího postavení církví a náboženských společností fyzická osoba,
   1. která disponuje více než 25 % jejích hlasovacích práv,
   2. která má být příjemcem alespoň 25 % z jí rozdělovaných prostředků, nebo
   3. která je členem statutárního orgánu, zástupcem právnické osoby v tomto orgánu anebo v postavení obdobném postavení člena statutárního orgánu, není-li skutečný majitel nebo nelze-li jej určit podle bodu 1 nebo 2,

c) u nadace, ústavu, nadačního fondu, svěřenského fondu nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti fyzická osoba nebo skutečný majitel právnické osoby, která je v postavení
   1. zakladatele,
   2. svěřenského správce,
   3. obmyšleného,
   4. osoby, v jejímž zájmu byla založena nebo působí nadace, ústav, nadační fond, svěřenský fond nebo jiné uspořádání bez právní osobnosti, není-li určen obmyšlený, a
   5. osoby oprávněné k výkonu dohledu nad správou nadace, ústavu, nadačního fondu, svěřenského fondu nebo jiného právního uspořádání bez právní osobnosti.

Notář samozřejmě může provést zápis údajů o skutečném majiteli do této evidence pouze v případě, že tyto skutečnosti mají dle § 108 ZVR podklad v notářském zápise pro zápis do veřejného rejstříku nebo v notářském zápise o rozhodnutí orgánu právnické osoby sepsaných podle jiného zákona. Je proto otázka, kdy bude opravdu tato podmínka splněna a kdy tedy notář bude moci skutečného majitele do této evidence zapsat.

Zcela jistě tak tomu může být v případě, že notář zakládá společnost s ručením omezeným nebo akciovou společnost a podle zakladatelské listiny jsou společníky fyzické osoby. Potom pokud je u konkrétního společníka nebo společníků splněna podmínka § 4 odst. 4 AML zákona, nic takovému zápisu nebrání. Notář v takovém případě může zapsat bez jakýchkoli obtíží jak údaje o osobě skutečného majitele, tak i údaje o skutečnostech, na základě kterých je postavení skutečného majitele založeno. Ve většině případů bude toto postavení založeno na podílu na hlasovacích právech.

Jiným případem ale bude, když relevantním společníkem není fyzická osoba, ale osoba právnická. Skutečný majitel je totiž vždy fyzická osoba, jak plyne z § 4 odst. 4 AML zákona, a to taková, která má fakticky nebo právně možnost vykonávat přímo nebo nepřímo rozhodující vliv v právnické osobě. Dá se říci, že skutečný majitel právnické osoby, která je společníkem jiné právnické osoby, ve které disponuje podílem více než 25 % na hlasovacích právech, je podle AML zákona zároveň i skutečným majitelem této jiné právnické osoby. Proto asi nebude činit problém, abychom zapsali jako skutečného majitele nově založené společnosti s ručením omezeným jediného společníka jiné společnosti s ručením omezeným, která má podíl 90 % na hlasovacích právech této založené společnosti.

Předpokládám však, že pokud by měla být splněna podmínka dle § 108 ZVR, tedy že zapisovaná skutečnost, v tomto případě osoba skutečného majitele, má mít podklad v notářském zápise, měl by notářský zápis o zakladatelské listině nebo společenské smlouvě obsahovat i prohlášení statutárního zástupce právnické osoby, která je zakladatelem a splňuje podmínku pro vznik doměnky o skutečném majiteli (zejména rozhodný podíl na hlasovacích právech), kdo je jejím skutečným vlastníkem. Stejně tak by měla uvést i případné řetězení a specifikace spojujících článků, pokud bude její skutečný majitel vyplývat ze složitější vlastnické struktury. Jedině tak bude možné mít za to, že zapisované skutečnosti ohledně skutečného majitele mají podklad v notářském zápise.

Je ovšem otázka, kdy je možné se spokojit s takovým prohlášením a kdy je třeba vyžadovat jiné doklady.

Za předpokladu, že bude alespoň z velké části naplněn předpoklad, že do konce roku 2018 by každá zapsaná společnost měla mít zapsaného skutečného majitele, nebude potom asi velký problém, aby právnická osoba, která bude zakladatelem jiné právnické osoby, předložila výpis údajů z evidence skutečných majitelů. Ta samozřejmě může tento výpis získat v souladu s § 118g odst. 2 ZVR. Potom prohlášení a předložený výpis bude jistě dostačujícím důkazem o tom, koho do evidence skutečného majitele nově zakládané společnosti zapsat.

Jak však postupovat do té doby, než budou údaje o skutečném majitele u většiny českých právnických osob zapsány, a zakladatelem bude například akciová společnost bez jediného akcionáře, a tedy akcionáři nebudou uvedeni v obchodním rejstříku. Nebo tehdy, kdy zakladatelem bude zahraniční právnická osoba a z jejího výpisu z příslušné evidence nebude vyplývat údaj o společnících. Důvodová zpráva k zákonu č. 368/2016 Sb. říká: *Stran listin, kterými se dokládají do evidence skutečných majitelů zapisované údaje (při obdobném užití § 19 rejstříkového zákona), je vhodné poznamenat, že tyto listiny nelze zákonem jasně vymezit. Předmětné listiny se budou vždy odvíjet od konkrétní zapisované osoby a jejího skutečného majitele. Způsob, jakým se skutečný majitel prokazuje, není vhodné ani možné jednotně stanovit. Nečiní tak ostatně ani současný AML zákon. V řadě případů se však skutečnosti týkající se skutečného majitele budou prokazovat např. čestným prohlášením.*

V případě české akciové společnosti bude jistě možným podkladem, potvrzujícím skutečného majitele, opis seznamu akcionářů. Pokud však z takového opisu bude vyplývat, že majoritním akcionářem společnosti je právnická osoba, budou muset být doloženy další doklady k této právnické osobě. Je ale dost pravděpodobné, že v případě složitější vlastnické struktury asi bude třeba si vystačit s čestným prohlášením.

SOUDNÍ POPLATKY ZA ZÁPIS DO EVIDENCE O SKUTEČNÉM MAJITELI

Zákon č. 368/2016 Sb. novelizoval od 1. 1. 2018 i zákon č. 549/1991 Sb., o soudních poplatcích (dále jen ZSP). Za zápis údajů do evidence o skutečném majiteli byl zaveden poplatek ve výši 1 000 Kč (nová položka 24a sazebníku).

Podle přechodných ustanovení k části jedenácté zákona č. 368/2016 Sb. osoby zapsané do veřejného rejstříku podle zákona č. 304/2013 Sb., o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob, ve znění pozdějších předpisů, ve znění účinném přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se osvobozují od poplatku za zápis údajů o skutečném majiteli po dobu 1 roku ode dne nabytí účinnosti tohoto zákona. Zároveň bylo v § 11 odst. 9 ZSP stanoveno, že od poplatku jsou osvobozeny:

a) zápis údajů o skutečném majiteli právnické osoby, která se nezapisuje do obchodního rejstříku, nebo jeho změny,
b) zápis údajů o skutečném majiteli svěřenského fondu nebo jeho změny, nebo
c) zápis údajů podle § 118f písm. d) zákona o veřejných rejstřících právnických a fyzických osob nebo jeho změny.

Podle písmene c) se tedy osvobození od soudních poplatků uplatní tehdy, kdy se nezapisuje nová osoba do evidence o skutečném majiteli, ale pouze se u zapsané osoby mění bližší určení, proč je tímto skutečným majitelem. Ve většině případů to bude tehdy, kdy se této osobě změní podíl na hlasovacích právech.

V případě osob, které se nezapisují do obchodního rejstříku, jako jsou spolky, nadace, nadační fondy apod., osvobození od soudních poplatků při zápisu skutečného majitele do evidence podle § 11 odst. 9 ZSP odpovídá tomu, že zápisy údajů o těchto právnických osobách jsou osvobozeny od soudních poplatků obecně dle § 11 odst. 1 písm. j) ZSP. To samé platí i o svěřenských fondech, kdy jejich zápis i změna jsou od soudních poplatků též obecně osvobozeny dle § 11 odst. 1 písm. m) ZSP.

Mám však trochu obavu jednoznačně říci, že jsou osvobozeny i zápisy do evidence skutečných majitelů u takovýchto subjektů, pokud tento zápis provede notář. Osvobození od soudních poplatků za zápisy provedené notářem do veřejného rejstříku je uvedeno v § 11 odst. 8 ZSP. Tam jsou mimo jiné vyjmenovány i zápisy, které jsou osvobozeny od soudních poplatků již v § 11 odst. 1 tohoto zákona. Například zápis údajů o spolku, pobočném spolku, nadaci, nadačním fondu, ústavu a obecně prospěšné společnosti do veřejného rejstříku nebo jeho změny jsou obecně od soudních poplatků osvobozeny dle § 11 odst. 1 písm. j) ZSP a v případě zápisu notářem je pak osvobození speciálně uvedeno v § 11 odst. 8 písm. b) ZSP. Je tedy otázka, proč není osvobození od soudních poplatků při zápisu skutečného majitele do evidence podle § 11 odst. 9 ZSP též speciálně uvedeno i v případě zápisu notářem. Navíc si ani není možné vypomoci tím, že se dle položky 39 sazebníku soudních poplatků určují poplatky za zápis skutečnosti do veřejného rejstříku provedený notářem, a evidence o skutečném majiteli veřejným rejstříkem není. To je sice pravda podle ZVR, ale podle § 16b ZSP se pro účely tohoto zákona za veřejný rejstřík považuje i evidence údajů o skutečném majiteli.

Z výše uvedeného se spíše domnívám, že zápisy notářem do evidence o skutečném majiteli u subjektů uvedených § 11 odst. 9 ZSP osvobozeny nejsou. Stejně tak se zřejmě neuplatní osvobození u zápisu do evidence o skutečném majiteli podle přechodných ustanovení k části jedenácté zákona číslo 368/2016 Sb., pokud tento zápis provede notář. Proto zápisy notářem do této evidence u osob zapsaných do veřejného rejstříku přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona i po dobu 1 roku ode dne nabytí jeho účinnosti s největší pravděpodobností budou zpoplatněny.

ZÁVĚR

Zákon č. 368/2016 Sb. od 1. 1. 2018 dává notářům nové kompetence v oblasti zápisu údajů do evidence o skutečném majiteli. Je otázka, zda skutečně budou zejména technické podmínky k 1. 1. 2018 vyřešeny tak, aby od tohoto data mohli notáři do této evidence zapisovat. Když si vzpomeneme na to, že podle ZVR měli notáři zapisovat do veřejných rejstříků již od 1. 1. 2014, ale z důvodu nastavení technických i dalších legislativních podmínek notáři mohli začít zápisy provádět až od května 2015, nejsem si dnem 1. 1. 2018 jistý. Navíc i v dnešní době, tedy po více než dvou letech poté, co notáři začali do veřejných rejstříků zapisovat, se stále potýkáme s technickými problémy. Velmi často je totiž znemožněno tyto zápisy realizovat buď z důvodu technických problémů, nebo z důvodu velmi častých mimořádných restartů serveru ISVR (informačního systému veřejných rejstříků), které působí krátkodobé výpadky služeb tohoto systému. ■

Podmienka, príkaz a odkaz – jeden prípad z rakúskej judikatúry

JUDr. Veronika Kleňová, PhD.

JEDNO A TO ISTÉ, PORUČITEĽOM ŽELANÉ KONANIE USTANOVENÉHO DEDIČA SA MÔŽE STAŤ OBSAHOM PODMIENKY (*CONDICIO*), PRÍKAZU (*MODUS*) ALEBO ODKAZU (*LEGATUM*). V PRAXI NIE SÚ ZRIEDKAVÉ PRÍPADY, V KTORÝCH PORUČITEĽ NA OZNAČENIE DISPOZÍCIE ZVOLÍ TERMÍN, KTORÝ NEZODPOVEDÁ SLEDOVANÉMU ÚČELU. V ZMYSLE §1494, ODS. 2 OBČANSKÉHO ZÁKONÍKA Č. 89/2012 SB. (ĎALEJ LEN „OZ") JE ZÁVET POTREBNÉ VYLOŽIŤ „TAK, ABY BOLO CO NEJVÍCE VYHOVĚNO VŮLI ZŮSTAVITELE". TAKÝTO VÝKLAD PREDPOKLADÁ ZOHĽADNENIE VŠETKÝCH NÁSLEDKOV, KU KTORÝM BY VÝSLEDNÁ KVALIFIKÁCIA KONKRÉTNEHO NARIADENIA PORUČITEĽA MOHLA VIESŤ.

Príkladom interpretácie, ktorá sleduje obsah a účel testamentárnej dispozície, hoci to znamená odklon od doslovného znenia testamentu, je rozhodnutie rakúskeho Najvyššieho súdu (ďalej len „OGH") 2 Ob2/67. Právne otázky, ktoré so sebou priniesla revízia rozhodnutí prvostupňového a odvolacieho súdu, sú vzhľadom na príbuznosť právnych úprav zaujímavé i z pohľadu nového českého OZ. Rozhodnutie je zároveň podnetom na zváženie iných možných riešení s prihliadnutím na osobitosti českej právnej úpravy.

ROZHODNUTIE OGH 2 OB2/67 ZO DŇA 28. 4. 1967

Poručiteľka dňa 2. 8. 1964 zriadila testament, v ktorom:

1) za jediného dediča ustanovila svojho brata Josefa R. „pod podmienkou, že jej patriaci byt vrátane jeho vybavenia prevedie do vlastníctva jej krstným deťom Sieglinde Juliane R. (nar. 13. 8. 1952) a Michaelovi Harrymu D. (nar. 3. 5. 1961) pri dosiahnutí ich plnoletosti a dovtedy bude uhrádzať všetky výdavky s bytom spojené pod výhradou nároku na ich vrátenie". Uviedla ďalej, že Josef R. môže až do dosiahnutia plnoletosti krstných detí byt prenajímať.

2) Pre prípad, že Josef R. dedičstvo neprijme, ustanovila za dedičov krstné deti Sieglinde Juliane R. a Michaela Harryho D. s nariadením, v zmysle ktorého majú ich zákonní zástupcovia

byt čo možno najvýhodnejšie prenajímať a z utŕženého nájomného uhrádzať výdavky na údržbu bytu.

3) Všetok svoj riad a bielizeň odkázala krstnej dcére Sieglinde Juliane R. a rádio a všetky LP platne odkázala krstnému synovi Michaelovi Harrymu D.

4) Za vykonávateľa závetu ustanovila Dr. Karla K.

5) Doplnkom zo dňa 5. 2. 1965 ustanovila, že v prípade smrti Sieglinde Juliane R. pred dosiahnutím plnoletosti má dedičstvo prejsť na jej brata Reinharda Josefa R. (nar. 25. 12. 1958) a v prípade smrti Michaela Harryho D. pred dosiahnutím dospelosti má dedičstvo prejsť na jeho sestru Rosemarie D. (nar. 16. 8. 1953).

Poručiteľka zriadila tri stupne dedičov. V prvom stupni za dediča ustanovila Josefa R. v celosti. V druhom stupni za náhradníkov pre prípad, že Josef R. dedičstvo neprijme *(substitutio vulgaris)*, ustanovila krstné deti Sieglinde Juliane R. a Michaela Harryho D. V treťom stupni ustanovila zverenských nástupníkov *(substitutio fideicommissaria)* pre prípad, že Sieglinde alebo Michael dedičstvo nadobudnú, zomrú však pred dosiahnutím dospelosti.

Predmetom sporu sa stala kvalifikácia vedľajšej doložky, ktorú poručiteľka pripojila k ustanoveniu Josefa R. za dediča („pod podmienkou, že jej patriaci byt vrátane jeho vybavenia prevedie do vlastníctva jej krstným deťom Sieglinde Juliane R. a Michaelovi Harrymu D. pri dosiahnutí ich plnoletosti"). Poručiteľka doložku označila termínom „podmienka" a v tomto význame ju interpretoval tak prvostupňový, ako aj odvolací súd.

Prvostupňový súd rozhodol: *splnenie v testamente uvedenej podmienky prevodu „Wohnungseigentumsrecht" na obidve krstné deti, keď sa stanú plnoletými, je nedovolené a nevykonateľné, pretože prevod vlastníckeho práva k bytu na viaceré osoby sa prieči § 7, ods. 1 WEG;*[1] *nedovolené podmienky majú tie isté účinky ako podmienky nemožné, podmienka je odkladacia, a preto je celý testament v zmysle § 698 ABGB neplatný.*

Josef R. dedičstvo najskôr prijal na základe testamentu. Neskôr, po poučení notárom o neplatnosti testamentu, prijal dedičstvo zo zákona. Následne súd potvrdil nadobudnutie dedičstva zo zákona súrodencom poručiteľky Josefovi R. a Hedwige P. po polovici.

Právny názor prvostupňového súdu vzbudzuje viaceré pochybnosti o svojej správnosti. V prvom rade odporuje mienka, v zmysle ktorej nemožná odkladacia podmienka spôsobuje neplatnosť celého testamentu, hoci bola pripojená iba k jednotlivému jeho ustanoveniu, nie len povahe veci, lež priamo aj dikcii § 698 ABGB (a tiež § 1563, ods. 2 OZ).[2] Nemožná suspenzívna podmienka postihuje neplatnosťou iba dotknutú dispozíciu, v uvedenom prípade ustanovenie Josefa R. za dediča. Neplatnosť inštitúcie by v danom prípade spôsobila splnenie substitučnej podmienky (Josef R. dedičstvo prijať nemôže) a dedičmi by sa mohli stať za náhradníkov ustanovené krstné deti poručiteľky. V tomto zmysle na základe rekurzu podaného vykonávateľom závetu Dr. Karlom K. rozhodol aj odvolací súd, ktorý rozhodnutie prvostupňového súdu okrem iného zrušil aj v časti, v ktorej bolo nadobudnutie dedičstva zo zákona potvrdené súrodencom poručiteľky Josefovi R. a Hedwige P. V odôvodnení odvolací súd uviedol:

S názorom, v zmysle ktorého je testament neplatný, možno súhlasiť iba do tej miery, že Josef R. bol ustanovený pod odkladacou a právne nemožnou podmienkou. Neplatnosť ustanovenia Josefa R. za dediča však nespôsobuje neplatnosť celého testamentu. Poručiteľka za dedičov ustanovila i svoje krstné deti pre prípad, že Josef R. dedičstvo neprijme. Dedičmi na základe testamentu sú v zmysle uvedeného krstné deti poručiteľky. Nariadenie poručiteľky, v zmysle ktorého majú ich zákonní zástupcovia byt prenajímať a z utŕženého nájomného uhrádzať náklady na údržbu bytu, ustanovenie dedičov nerobí neplatným, pretože v danom prípade ide iba o príkaz, ktorý v prípade právnej nemožnosti môže zostať nezohľadnený.

Zamýšľala však poručiteľka doložkou, v zmysle ktorej mal Josef R. byt previesť do vlastníctva krstným deťom pri dosiahnutí plnoletosti, skutočne odkladaciu podmienku? Závet zriadila vlastnoručne, bez kvalifikovanej právnej pomoci. Výraz „pod podmienkou" mohla použiť bez toho, aby si bola vedomá právnych následkov, ku ktorým kondícia v konkrétnom prípade môže viesť. Ešte pred konštatovaním neplatnosti inštitúcie Josefa R. mohol odvolací súd zvážiť, či by odkladacia podmienka v prípade svojej možnosti (poručiteľka o nemožnosti nevedela) zodpovedala účelu sledovanému poručiteľkou.

DOLOŽKA AKO ODKLADACIA PODMIENKA

Keď zohľadníme zložitosť postupu, ktorý by so sebou inštitúcia Josefa R. pod možnou odkladacou podmienkou priniesla, je to málo pravdepodobné. Suspenzívna kondícia pripojená k dedičskej inštitúcii spôsobuje odklad vzniku dedičského práva takto ustanoveného dediča až do prípadného splnenia kondície.[3] V uvedenom prípade by to zname-

1 V zmysle zákona BGBl. Nr. 149/1948 Wohnungseigentumsgesetz (WEG), je *„Wohnungseigentumsrecht"* nedeliteľné. *„Wohnungseigentumsrecht"* je (§ 1 WEG) právom spoluvlastníka pozemku na výlučné užívanie a disponovanie s určitým bytom. WEG predstavuje osobitnú úpravu vlastníctva bytov, ktorá je dôsledkom zásady *superficies solo cedit* v prípadoch, v ktorých je pozemok, na ktorom je bytový dom postavený, v spoluvlastníctve viacerých osôb. Zodpovedá nášmu vlastníckemu právu k bytu v bytovom dome, ktoré je spojené so spoluvlastníckym podielom na pozemku.

2 § 698 ABGB: *Die Anordnung, durch die einer Person unter einer aufschiebenden unmöglichen Bedingung ein Recht zukommen soll, ist ungültig, selbst wenn die Erfüllung der Bedingung erst in der Folge unmöglich und die Unmöglichkeit dem Verstorbenen bekannt geworden war. […]; § 1563,* ods. 2 OZ: Ustanovení závěti, kterým se někomu uděluje právo s nemožnou odkládací podmínkou, je neplatné.

3 § 696 ABGB; § 548, ods. 2 OZ: Podmínka je odkládací, závisí-li na jejím splnění, zda právní následky jednání nastanou. Právnym následkom dedičskej inštitúcie je nadobudnutie dedičského práva ustanoveným dedičom.

nalo, že kým Josef R. na krstné deti v okamihu dosiahnutia dospelosti vlastnícke právo k bytu neprevedie, dedičom zo závetu sa nestane.

Postup by musel byť nasledovný: Josef R., ako dedič ustanovený pod odkladacou podmienkou by mal postavenie zverenského nástupníka, ktorý *ex testamento* dedí až v okamihu splnenia podmienky.[4] Až do splnenia podmienky by dedičstvo patrilo osobám oprávneným z prípadnej akrescencie, alebo zákonným dedičom, nie však náhradníkom (Sieglinde a Michael), pretože náhradníci sú tiež ustanovení pod suspenzívnou podmienkou, ktorá v danom prípade znela: „ak Josef R. dedičstvo neprijme". Substitučná podmienka sa mohla splniť najskôr v okamihu, keď sa stane istým, že Josef R. dedičstvo z testamentu nenadobudne, to znamená až v momente zmarenia podmienky, pod ktorou bol ustanovený.[5] Josef R. bol za dediča v prvom stupni ustanovený v celosti, akrescencia do úvahy neprichádzala, prednými dedičmi by sa preto stali dedičia zákonní, Josef R. a Hedwiga P. Títo by mohli uzavrieť dedičskú dohodu (s čím by Hedwiga P. musela súhlasiť!), v zmysle ktorej by predmetný byt vrátane jeho vybavenia nadobudol Josef R. v celosti. V okamihu, keď by Sieglinde a Michael dosiahli dospelosti, Josef R. by na nich previedol vlastníctvo k dotknutej nehnuteľnosti. Tým by sa splnila podmienka pripojená k jeho ustanoveniu za dediča a Josef R. by sa z pozície zverenského nástupníka stal výlučným dedičom z testamentu.

Viac než uvedené komplikované riešenie sledovanému účelu zaiste zodpovedalo okamžité nadobudnutie dedičstva Josefom R. *ex testamento*, ktoré by prichádzalo do úvahy pri podmienke rozväzovacej.

DOLOŽKA AKO ROZVÄZOVACIA PODMIENKA

Rozväzovacou podmienkou *(condicio resolutiva)* by však poručiteľka záujmy krstných detí nechránila takmer vôbec. Ak by podmienka bola možná (z čoho poručiteľka pri zriaďovaní testamentu vychádzala) a Josef R. by ju nesplnil, jeho dedičské právo by zaniklo. Na jeho miesto by však nenastúpili náhradníci Sieglinde a Michael. Substitučnou podmienkou „ak Josef R. dedičstvo neprijme", poručiteľka totiž zvolila formu všeobecnej, nie fideikomisárnej substitúcie. Josef R. dedičstvo z testamentu prijal, všeobecná substitúcia preto zanikla.[6] Tak v ABGB, ako aj v OZ absentuje ustanovenie, v zmysle ktorého by ustanovenie náhradníka v sebe v pochybnostiach malo zahŕňať aj zverenské nástupníctvo (tj. ustanovenie substitúta pre prípad, že sa inštitút dedičom stane a dedičstvo neskôr stratí). Výkladové pravidlo, podľa ktorého jedna forma substitúcie v sebe mlčky zahŕňa aj formu druhú, obsahujú obidva kódexy iba vo vzťahu k zverenskému nástupníctvu: dedič ustanovený pre prípad, že niekto iný (predný dedič) sa dedičom stane a dedičstvo za určitých okolností stratí, sa považuje za ustanoveného aj pre ten prípad, že predný dedič sa dedičom nestane. Aplikujúc uvedené interpretačné pravidlo by ako dedičia v konkrétnom prípade do úvahy prichádzali v treťom stupni ustanovení zverenskí nástupníci Reinhard Josef R. a Rosemarie D.[7] Ich ustanovenie pre prípad, že Sieglinde a Michael dedičstvo nadobudnú a pred dospelosťou zomrú, v sebe zahŕňa aj ustanovenie pre ten prípad, že sa Sieglinde a Michael dedičmi nestanú. Ak by Josef R. podmienku nesplnil, mohli by sa Reinhard a Rosemarie po polovici stať dedičmi *ex testamento*.

Ak by Reinhard a Rosemarie dedičstvo nadobudli, neboli by povinní vlastníctvo k bytu na krstné deti previesť; podmienka nie je povinnosťou, ktorá i bez výslovného vyjadrenia poručiteľa prechádza s uvoľneným podielom.[8] Takýmto bremenom je iba povinnosť uložená odkazom a príkazom.[9] Na rozdiel od odkazu a príkazu, potestatívnou podmienkou poručiteľ neukladá povinnosť, lež *možnosť* podmienku splniť a pod podmienkou zanechaný prospech nadobudnúť (suspenzívna podmienka), prípadne natrvalo si ponechať (rezolutívna podmienka).[10]

JUDr. Veronika Kleňová, PhD.
- autorka působí na Institutu římského práva na Univerzitě Johanna Keplera v Linzi

4 § 707 ABGB; § 1513 OZ: Povolá-li zůstavitel svému dědici dědice, zakáže-li dědici, aby o zanechaném jmění pořizoval, povolá-li za dědice někoho, kdo v době smrti zůstavitele ještě není, anebo povolá-li dědice s podmínkou nebo na určitou dobu, považuje se to za zřízení svěřenského nástupnictví.

5 Ak by Josef R. podmienku splnil, stal by sa dedičom *ex testamento* bez ďalšieho a definitívne. Dedičstvo z testamentu už odmietnuť nemohol, a to z dvoch dôvodov: 1) už raz dedičstvo prijal *ab intestato* (pozri ďalej v texte) – na zmenu rozhodnutia o prijatí dedičstva sa neprihliada (§ 1489, ods. 2 OZ); 2) splnenie potestatívnej podmienky možno interpretovať ako konanie, ktorým dal dedič najavo, že chce dedičstvo *ex testamento* prijať.

6 § 615 ods. 1 ABGB; § 1511 ods. 1 OZ: Nabude-li povolaný dědic dědictví, náhradnictví zanikne. K tomu pozri aj Stubenrauch, M. *Commentar zum österreichischen allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuche*. Wien: Manz, 1902, s. 818–819.

7 § 608 ods. 1 ABGB; § 1512 ods. 1 OZ: Zůstavitel může nařídit, že dědictví má přejít po smrti dědice nebo v určitých jiných případech na svěřenského nástupce jako následného dědice. Povolání za svěřenského nástupce se považuje i za povolání za náhradníka. Uvedené výkladové pravidlo je zamýšlané predovšetkým pre prípady, v ktorých ustanovený predný dedič poručiteľa predumrie, alebo dedičstvo odmietne. Alternatívou, ku ktorej by sme dospeli, ak by sme v našom prípade zverenské nástupníctvo ako náhradníctvo neinterpretovali, by bolo nadobudnutie dedičstva zákonnými dedičmi – výsledok, o ktorom sa možno domnievať, že by vôli poručiteľky zodpovedal ešte menej.

8 § 702 ABGB: *Eine den Erben oder Vermächtnisnehmer einschränkende Bedingung ist ohne ausdrückliche Erklärung des Verstorbenen nicht auf den von diesem nachberufenen Erben oder Vermächtnisnehmer auszudehnen*. Rovnako právo rímske: Gaius D. 28, 5, 74: *Sub condicione herede instituto si substituamus, nisi eandem condicionem repetemus, pure eum heredem substituere intellegimur.*, na rozdiel od odkazov.
K tomu bližšie Kleňová, V. *Substitutio vulgaris a sloboda vôle v práve rímskom*. Plzeň: Aleš Čeněk, 2013, s. 70f.

9 § 563, 606, 726 ABGB. K tomu aj Welser, R. In: Rummel, P. – Lukas, M. *Kommentar zum Allgemeinen bürgerlichen Gesetzbuch. Teilband Erbrecht.* 4. Aufl. Wien: Manz, 2014, s. 146.

Splnenie ustanovenia, v zmysle ktorého majú krstné deti pri dosiahnutí dospelosti nadobudnúť byt, by tak záviselo od dobrej vôle Reinharda a Rosemarie. Navyše by sa títo dedičmi stali napriek tomu, že im poručiteľka chcela krstné deti celkom zjavne uprednostniť. Dôvodne sa možno domnievať, že ak by poručiteľka podmienku, pod ktorou ustanovila Josefa R., skutočne zamýšľala ako rozväzovaciu, ustanovila by krstné deti (aj) za jeho zverenských nástupníkov.

Podobne ako ABGB, ustanovuje aj OZ na viacerých miestach prechod uvoľneného podielu *cum onere suo,* ak poručiteľ neustanovil inak a za predpokladu, že to neodporuje povahe veci: s podielom podľa OZ prechádzajú „obmedzenia"[11] a „bremená".[12] Ustanovenie, ktorým by rovnako ako ABGB (§ 702) výslovne vylučoval prechod podmienky, však OZ neobsahuje. Termín „omezení", ktorý OZ používa v súvislosti s nadobudnutím uvoľneného podielu akrescenciou a *ex substitutione*, by mohol zahŕňať aj podmienku. Naopak však podmienku nemožno rozumieť pod termínom „bremeno" a ani v dikcii „splní ostatní nařízení zůstavitele",[13] ktoré oboje indikujú „povinnosť", ktorou poručiteľ zaťažil pôvodne ustanoveného.

Prechod podmienok však odporuje účelu zákonnej dedičskej postupnosti ako aj náhradníctva. Zmyslom zákonom ustanovenej dedičskej postupnosti je predísť tomu, že poručiteľ zomrie bez dediča. Vznik dedičského práva zákonných dedičov je preto závislý len od *condicio iuris*, že sa dedičmi nestanú osoby povolané poručiteľom. Ak by sa podmienka, pod ktorou poručiteľ ustanovil niektorého testamentárneho dediča, mala vzťahovať i na ktoréhokoľvek dediča zákonného, neúmerne by sa tým zvýšilo riziko, že ani zákonní dedičia dedičstvo nenadobudnú. *Ad absurdum* by sme tak mohli dospieť k záveru, že dedičstvo v dôsledku nesplnenia podmienky napokon nenadobudne ani štát. Podmienka totiž nemusí byť iba potestatívna, lež i kauzálna, a jej splnenie teda nezávislé od vôle osoby, na ktorú sa vzťahuje. Podobne možno proti prechodu podmienok argumentovať i vo vzťahu k všeobecnému náhradníctvu. V mnohých, ak nie vo väčšine prípadov, poručiteľ ustanoví náhradníka práve preto, že podmienka, pod ktorou ustanovil inštitúta, môže zostať nesplnenou.

Za vhodný preto považujem prístup, ktorý zvolil rakúsky zákonodarca: obmedzeniami, ktoré prechádzajú spolu s uvoľneným podielom, sú, ak poručiteľ výslovne neuvedie inak, iba povinnosti uložené odkazom a príkazom.

Späť k prípadu: výklad, ktorý by predmetnú doložku kvalifikoval ako rozväzovaciu podmienku, by odporoval účelu, ktorý poručiteľka sledovala aj po tom, ako bola konštatovaná jej nemožnosť (nesplniteľnosť). Na nemožnú rozväzovaciu podmienku sa neprihliada, obmedzená dispozícia si zachová platnosť.[14] Josef R. by si mohol dedičstvo ponechať bez toho, aby vlastníctvo k bytu na krstné deti previedol. Poručiteľkou zamýšľané práva krstných detí by tak zostali nezohľadnené, hoci doložka bola čiastočne splniteľná. V zmysle pravidla, podľa ktorého závet treba vyložiť tak, aby bolo v čo najväčšej miere vyhovené vôli poručiteľa (§ 1494 ods. 2 OZ, § 553 ABGB), je vhodné, napriek poručiteľkou použitému termínu „podmienka", doložku ako kondíciu neinterpretovať a hľadať takú jej kvalifikáciu, ktorá umožní, aby sa Josef R. stal dedičom z testamentu a súčasne bol *povinným* aspoň v rámci možností obsah doložky splniť. Tak postupoval i OGH.

Proti rozhodnutiu odvolacieho súdu podal revízny rekurz súrodenec poručiteľky Josef R., ktorý žiadal obnovu rozhodnutia prvostupňového súdu, prípadne, ak uvedené nebude možné, zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu a vrátenie veci súdu prvostupňovému.

Najvyšší súd vyslovil nesúhlas s výkladom testamentu prvostupňovým a odvolacím súdom. V odôvodnení uvádza: *Aj ak by sa vychádzalo z toho, že Josef R. bol ustanovený pod podmienkou (tento termín použila poručiteľka), bola by to rozväzovacia, a nie odkladacia kondícia. Táto by sa podľa § 698 ABGB považovala za nepripojenú. Bez ohľadu na to, nemá zásada nedeliteľnosti „Wohnungseigentumsrecht" podľa § 7, ods. 1 WEG v danom prípade význam nedovolenosti poručiteľkinho nariadenia; v § 7, ods. 2 WEG sú predsa uvedené možnosti, ako postupovať v prípade viacerých právnych nástupcov. Pojmom podmienka označené nariadenie poručiteľky je príkazom (§ 709ff ABGB) na ťarchu dediča Josefa R. V prospech tohto výkladu svedčí aj skutočnosť, že poručiteľka s ohľadom na daný byt svojmu bratovi až do dosiahnutia plnoletosti krstných detí uložila viaceré povinnosti, a predovšetkým ustanovenie vykonávateľa závetu. Keď sa vychádza z príkazu, potom zásada nedeliteľnosti „Wohnungseigentumsrecht" výkonu testamentárnej dispozície nestojí v ceste, pretože podľa § 710 ABGB v prípade, keď príkaz nemožno splniť presne, má byť splnený aspoň tak, aby mu pokiaľ možno bolo vyhovené. Týmto spôsobom treba ustanovenie Josefa R. s príkazom v prospech krstných detí poručiteľky uviesť do súladu.*

DOLOŽKA AKO PRÍKAZ

OGH doložku posúdil ako príkaz *(modus)*. Na rozdiel od podmienky,[15] príkaz nemusí byť splnený presne: povin-

10 Podmienku preto nemožno subsumovať pod pojem „záväzok"; tak predsa Šešina, M., Wawerka, K. In: Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Sv. IV.* Praha: Wolters Kluwer, 2014, komentár k §1506 (citovaná je elektronická verzia neobsahujúca čísla strán; namiesto čísla strany odkazujeme na komentované ustanovenie OZ): „Zákon mluví o omezeních spojených s dědickým podílem. Tento termín má širší význam, je třeba si pod ním představit zejména závazek splnit odkaz, podmínku či příkaz, které zůstavitel uložil povolanému dědici."

11 § 1506, 1509 OZ.

12 § 1629 OZ.

13 § 1633, ods. 2 OZ.

14 § 698 ABGB; § 1563 ods. 1 OZ: Uděluje-li se někomu právo s nemožnou rozvazovací podmínkou, nepřihlíží se k ní.; § 548, ods. 1 OZ.

15 § 699 ABGB: *Sind die Bedingungen möglich und erlaubt, so kann das davon abhängende Recht nur durch ihre genaue Erfüllung erworben werden, mögen sie vom Zufall oder vom Willen des bedachten Erben, Vermächtnisnehmers oder eines Dritten abhängen.*

ný z príkazu si nadobudnutý prospech môže ponechať i vtedy, ak príkaz splní aspoň v miere zodpovedajúcej jeho možnosti.[16] Čiastočne by Josef R. mohol príkaz splniť prevodom vlastníckeho práva k bytu na jedno z krstných detí podľa ich dohody a za súčasnej povinnosti nadobúdateľa vyplatiť druhému hodnotu zodpovedajúcu polovici nehnuteľnosti. Ak by sa krstné deti nedohodli, vyplatil by Josef R. každému z nich sumu zodpovedajúcu polovici nehnuteľnosti.[17]

Na rozdiel od odkazovníka nemá ten, komu je splnenie príkazu na prospech, podľa ABGB žalovateľný nárok na splnenie príkazu.[18] Ak by Josef R. príkaz nesplnil ani čiastočne, pôsobilo by nesplnenie príkazu rovnako ako rozväzovacia podmienka; dedičské právo Josefa R. *ex testamento* by sa zmarilo[19] a dedičstvo by sa v zmysle už uvedeného ponúklo zverenským nástupníkom Reinhardovi Josefovi R. a Rosemarie D.[20] Pretože je ale doložka podľa výkladu OGH príkazom (nie rozväzovacou podmienkou), nadobudli by títo súčasne aj *povinnosť* z príkazu vyplývajúcu.

Podľa českého OZ má osoba oprávnená z príkazu právo jeho splnenie vymáhať.[21] Záujem krstných detí by tak aj v prípade príkazu bol chránený ako obligačné právo. Strata majetkového prospechu analogicky podľa pravidiel o splnení rezolutívnej podmienky (§ 1569 ods. 1 OZ) prichádza do úvahy iba vtedy, ak povinný z príkazu nesplniteľnosť príkazu zavinil (§ 1570 posl. veta OZ), alebo ak po uplatnení žaloby oprávnenou osobou výkon rozhodnutia neviedol k želanému výsledku.

DOLOŽKA AKO ODKAZ

OGH však danú doložku mohol posúdiť aj ako odkaz,[22] čím by krstné deti prostredníctvom žalovateľného nároku na splnenie odkazu postavil do lepšej pozície. Odkazu by daná doložka zodpovedala aj podľa českého OZ. Rozdiel medzi odkazom a príkazom vymedzuje dôvodová správa k OZ (s. 392) slovami: „Pokud zůstavitel dědici nařídí, aby z dědictví někomu něco vydal, jedná se o odkaz (§ 1594 a násl.); nejde-li o takové nařízení, je to příkaz *(modus)* ve vlastním technickém smyslu". V zmysle uvedeného doložka, „že jej patriaci byt vrátane jeho vybavenia prevedie do vlastníctva krstným deťom Sieglinde Juliane R. a Michaelovi Harrymu D. pri dosiahnutí ich plnoletosti" jednoznačne napĺňa charakteristiku odkazu.

Odkaz majú krstné deti nadobudnúť, keď dosiahnu dospelosti. Dosiahnutie dospelosti môže tvoriť obsah tak odkladacej podmienky, ako aj počiatočnej lehoty *(dies a quo)*. Rozhodujúcou je vôľa poručiteľa:[23] Dožitie určeného veku je neisté a ak podľa vôle poručiteľa bolo predpokladom nadobudnutia odkazu, je vedľajšia doložka podmienkou.[24] Ak sa odkazovník dospelosti nedožije, právo na odkaz mu vôbec nevznikne.[25] Je však tiež možné, že poručiteľ dosiahnutím dospelosti vymedzí iba termín splnenia pohľadávky z odkazu. V takom prípade ide o počiatočnú lehotu. *Sub die a quo* zanechané právo na odkaz nadobúda odkazovník smrťou poručiteľa, k nadídeniu určeného termínu je odložená iba jeho žalovateľnosť.[26] Ak sa odkazovník dospelosti nedožije, prechádza ním už nadobudnuté právo na odkaz na jeho dedičov.

Ak by dožitie dospelosti v našom prípade bolo počiatočnou lehotou a jedno z krstných detí by pred dospelosťou zomrelo, mohli by právo na splnenie jemu patriaceho polovičného podielu k tomuto termínu uplatniť jeho dedičia. Podľa obsahu testamentu je však pravdepodobnejšie, že poručiteľka namiesto takéhoto výsledku chcela uprednostniť akrescenciu uvoľneného podielu v prospech preživšieho krstného dieťaťa, a dožitie dospelosti preto ponímala ako podmienku, že sa krstné dieťa plnoletosti dožije.[27] Ak by

16 § 709 ABGB; § 1570 OZ: Nelze-li příkaz splnit přesně, budiž splněn alespoň tak, aby mu bylo přibližně co možná vyhověno. Není-li možné ani to, náleží osobě obtížené příkazem, co jí bylo zůstaveno, ledaže zůstavitel projevil jinou vůli. Kdo se však učinil neschopným splnit příkaz, věda, že jej tím zmaří, pozbude, co mu bylo zůstaveno.

17 Analogicky podľa § 654 ABGB: *Ist die Leistung des Vermächtnisses ohne Verschulden des Vermächtnisschuldners oder eines Dritten unmöglich, so erhält der Vermächtnisnehmer keinen Ersatz. Werden aber verkehrsfähige Sachen vermacht, die der Vermächtnisnehmer aus rechtlichen Gründen nicht erwerben kann, so gebührt ihm der Verkehrswert*.

18 K tomu Apathy, P., Musger, G. In: Koziol, H., Bydlinski, P., Bollenberger, R. *Kurzkommentar zum ABGB*. 5. Aufl. Wien: Verlag Österreich, 2017, s. 662; Zankl, W. *Erbrecht. Lehr- und Praxishandbuch*. 8. Aufl. Wien: Facultas, 2017, s. 72; Welser, R., op. cit. sub 9, s. 147; Rabl, Ch. Die Nichterfüllung letztwilliger Auflagen. *Österreichische Notariatszeitung,* 1998, Nr. 3, s. 97–98; Kralik, W. *System des österreichischen allgemeinen Privatrechts. 4. Buch. Das Erbrecht*. Wien: Manz, 1983, s. 268. Odlišne OZ v § 1571.

19 § 710 ABGB; pôvodne § 709 ABGB.

20 Pozri výklad v časti „Doložka ako rozväzovacia podmienka".

21 Popri iných oprávnených osobách podľa § 1571, § 1572 ods. 2 OZ.

22 V prospech odkazu aj Kralik, W., op. cit. sub 18, s. 266, p. 3, ktorý (s. 205) odporúča výkladové pravidlo: *„Die Vermutung spricht immer für ein Vermächtnis, wenn die Verfügung eine bestimmte Person vermögensrechtlich begünstigt"*; súhlasiac s Kralikom Rabl, Ch., op. cit. sub 18, s. 98, p. 9.

23 Tak aj rakúska judikatúra; pozri aj Apathy, P., Musger, G., op. cit. sub 18, s. 659; Welser, R., op. cit. sub 9, s. 143 – 144.

24 § 1564 OZ: Omezí-li zůstavitel někomu právo doložením času a není-li jisté, zda čas nastane, platí zůstavené právo za podmíněné.

25 Do úvahy neprichádza ani *transmissio spei*, ktorú OZ zakotvuje v § 1562. Podmienka „ak sa dožije dospelosti", sa po smrti podmienene oprávneného pred dosiahnutím dospelosti, splniť nemôže.

26 K tomu bližšie na inom mieste. K rakúskej právnej úprave pozri Stubenrauch, M., op. cit. sub 6, s. 895; Kralik, W., op. cit. sub 18, s. 263; Apathy, P., Musger, G., op. cit. sub 18, s. 659; Zankl, W., op. cit. sub 18, s. 71.

27 Ustanovenie zverenských nástupníkov Reinharda Josefa R. a Rosemarie D. sa vzťahuje iba na dedičstvo, nie aj na odkaz. Pokiaľ by sa vzťahovalo aj na odkaz, predchádzalo by akrescencii uvoľneného podielu z odkazu v prospech druhého krstného dieťaťa. Zverenské nástupníctvo v sebe totiž zahŕňa aj všeobecné náhradníctvo (*per analogiam* k § 1512, ods. 1 OZ; § 608, ods. 1 ABGB) a § 1628, ods. 1 OZ ustanovuje prednosť náhradníctva pred akrescenciou.

jedno z krstných detí pred dosiahnutím dospelosti zomrelo, bol by Josef R. povinný vlastnícke právo k celému bytu previesť na druhého z nich, keď dosiahne plnoletosti. Ak by plnoletosť predumreli obidvaja, povinnosť Josefa R. z odkazu by nevznikla a predmetný byt by si mohol ponechať.[28]

Josef R. by bol až do dosiahnutia dospelosti krstných detí vlastníkom bytu. V dôsledku analogického uplatnenia § 1513 a § 1567, ods. 1 OZ by však mal postavenie predného odkazovníka[29] a jeho dispozičné oprávnenia k bytu by boli obmedzené analogicky k právam úzusfruktuára. Obmedzenie dispozičných oprávnení chráni následných odkazovníkov pred prípadným zmarením splnenia legátu v dôsledku scudzenia odkázanej veci dedičom ešte pred nastúpením podmienky.

V dôsledku § 7 ods. 1 WEG by prirodzene ani odkaz spočívajúci v prevode *„Wohnungseigentumsrecht"* na obidve krstné deti nebolo možné splniť presne. Do úvahy prichádza čiastočné splnenie podobne ako v prípade príkazu.

Okrem odkazu bytu poručiteľka Jozefovi R. uložila i príkaz, až do dospelosti uhrádzať všetky výdavky spojené s bytom pod výhradou nároku na ich vrátenie. V prospech krstných detí napokon zriadila ešte po jednom odkaze: odkaz riadu a bielizne v prospech Sieglinde a odkaz rádia a LP platní v prospech Michaela. Z testamentu nevyplýva, že by podmienka, vzťahujúca sa k bytu (dožitie dospelosti), mala postihovať aj odkazy uvedených hnuteľných vecí. Právo na odkaz preto Sieglinde a Michael nadobudnú v okamihu smrti poručiteľky a splnenie povinnosti môžu požadovať ihneď.[30] ■

28 § 1628 OZ: ods. 1: Nemůže-li odkazovník přijmout odkaz nebo odmítne-li jej, připadne odkaz náhradníkovi. Není-li náhradník a je-li celým odkazem pamatováno na několik osob buď bez určení podílů, anebo všeobecným výrazem znamenajícím rovné podělení, přibude uvolněný podíl poměrně ostatním podílníkům. Ods. 2: Je-li odkazovníku zůstaven určitý podíl, nemá právo na přírůstek podle odstavce 1, ledaže je zřejmá vůle zůstavitele zanechat vyjmenovaným odkazovníkům celý odkaz a že určením podílů nechtěl nic jiného než omezit odkazovníky navzájem. Ods. 3: V ostatních případech povinnost splnit odkaz zanikne. Podobne § 689 ABGB.

29 Analogické uplatnenie umožňuje § 1601 OZ. Rakúska judikatúra vychádza, *per analogiam* k § 652 ABGB, z konštrukcie takzvaného *„uneigentliches Nachlegat"*. K tomu OGH 6 Ob 2136/96b: *„Sind nach Anordnung eines Erblassers aus dem dem Erben zugekommenen Nachlaß beim Tod des Erben oder beim Eintritt eines sonstigen Termines oder einer Bedingung bestimmte Sachen an begünstigte Personen auszufolgen, liegt ein sogenanntes uneigentliches Nachlegat vor, für das § 652 ABGB sinngemäß gilt"*. K tomu aj Apathy, P., Musger, G., op. cit. sub 18, s. 631.

30 § 1624, ods. 1 OZ: Odkaz jednotlivých věcí z pozůstalosti a odkaz práv vztahujících se k takovým věcem může být požadován ihned.

Společné jmění manželů, a co s ním?

JUDr. Martin Šešina

JEDNÍM Z INSTITUTŮ, UPRAVENÝCH OBČANSKÝM ZÁKONÍKEM, JE I MANŽELSKÉ MAJETKOVÉ PRÁVO. NOVÝ OBČANSKÝ ZÁKONÍK V NĚM OPĚT PROVEDL ZMĚNY, JEJICHŽ PODROBNÉ KOMENTOVÁNÍ NENÍ PŘEDMĚTEM TOHOTO ČLÁNKU. CHTĚL BYCH SE ZAMYSLET NAD PŮVODEM, SMYSLEM A OPRÁVNĚNOSTÍ EXISTENCE TOHOTO INSTITUTU. PODÍVÁME-LI SE ZPĚT, ZJISTÍME NÁSLEDUJÍCÍ SPLETITÝ A DÁ SE ŘÍCI I STRASTIPLNÝ VÝVOJ.

Od 1. 1. 1950 do 31. 3. 1964 platil zákon č. 265/49 Sb., o právu rodinném, který přinesl do našeho právního řádu zákonné majetkové společenství manželů (ZMSM).

Od 1. 4. 1964 občanský zákoník č. 40/1964 Sb. zavedl bezpodílové spoluvlastnictví manželů (BSM), které platilo **do 31. 7. 1998**.

Od 1. 4. 1983 došlo ke změně ve způsobu vypořádání BSM, když zákon č. 131/1982 Sb. přinesl nevyvratitelnou domněnku vypořádání BSM doplněním § 149 o nový odst. 4.

Od 1. 1. 1992 bylo podle zákona č. 509/1991 Sb. možno provést zúžení a rozšíření BSM dohodou manželů, když do zákoníku byl přidán § 143a.

Od. 1. 8. 1998 do 31. 12. 2013 novela občanského zákoníku, zákon č. 91/1998 Sb., přeměnil BSM na společné jmění manželů (SJM).

Od 1. 1. 2014 je účinný nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb., upravující SJM v § 708 a násl.

Nový občanský zákoník č. 89/2012 Sb. co do počtu ustanovení podstatně rozšířil zákonnou úpravu SJM, přinesl změny, ale již také potřebu dalších změn. Za příklad může sloužit např. § 709 odst. 3 – součástí společného jmění je také podíl manžela v obchodní společnosti nebo družstvu, stal-li se manžel v době trvání manželství společníkem obchodní společnosti nebo členem družstva. Dřívější úprava oddělila výkon práv spojených s obchodním podílem od jeho majetkové složky, což se v praxi osvědčilo. To se muselo nyní napravovat novelou občanského zákoníku, zákonem č. 460/2016 Sb.

V § 721 odst. 1 je zaváděn další veřejný seznam, seznam smluv o manželském majetkovém režimu. Kolik už různých seznamů máme, a jak je možné, že jsme bez nich mohli dříve žít? Zákoník některé nedostatky dřívější úpravy SJM odstraňuje, jiné problémy zase způsobuje. Čtenář si musí položit otázku, zda lze dosavadní vývoj, kdy v průběhu šede-

sáti let dochází k neustálým změnám, mnohdy zásadním, jež vyvolávají další a další problémy, považovat za pozitivní.

V praxi, zejména pak u společného jmění manželů, dochází k tomu, že se názory a právní cítění občanů dostávají do příkrého rozporu s právem. Každý má za to, že když získá mzdu za svoji práci, jsou to přeci jeho peníze a nepochopí, že jakmile získá možnost s výplatou nakládat, patří tyto peníze i manželovi. Proto také přeživší pozůstalí manželé do aktiv dědictví prakticky nikdy nepřihlašovali vklady na vkladních knížkách a účtech, kam ukládali peněžní prostředky získané vlastní prací. Připomeňme pro ilustraci ještě případ, kdy se manžel odstěhuje, dejme tomu z Ostravy do Chebu, tam žije s družkou a koupí si oba společně televizi. Polovina patří družce a druhá polovina je v SJM s manželkou, žijící v Ostravě. Nebo když si jeden z manželů za svobodna půjčí velký obnos, který je splatný po uzavření sňatku, bude dluh v SJM. Jak má také občan pochopit fikci, že dva lidé vlastní každý celek stejné věci a nejde přitom o věci dvě, nýbrž o věc jedinou. Když se v řízení o pozůstalosti jedná o vypořádání SJM, dědici často mluví o tom, že si pozůstalý manžel ponechá svoji polovinu, ta druhá polovina přijde do aktiv pozůstalosti. O nějakém SJM nemají zpravidla vůbec ponětí.

A tak bychom mohli pokračovat v kritice jednotlivých ustanovení SJM v tomto zákoníku, ale to není nyní podstatné. Je třeba zamyslet se nad podstatou institutu, který je v našem právním řádu obsažen již přes 60 let, a přesto se ve společnosti nevžil, nepřijala jej za svůj a v některých směrech je pro ni i nepochopitelný a nyní, přiznejme, i nesrozumitelný. Velký podíl na tomto stavu mají nejspíše i časté změny zákonné úpravy.

V důvodové zprávě k zákonu o právu rodinném č. 265/1949 Sb. se mimo jiné uvádí, že „Nové manželství je dobrovolným svazkem muže a ženy, uzavřeným svobodnou vůlí, nikoli pod tlakem hospodářských úvah. Muž a žena jsou rovnoprávní v osobních i majetkových vztazích." V zákoně jsou majetkové poměry manželů upraveny v § 22 až 29. V důvodové zprávě k § 22, který definuje zákonné společenství majetkové, se uvádí, že „osnova zde odstraňuje radikálně dosavadní stav, podle něhož žena nebyla považována za způsobilou ke správě vlastního jmění a za způsobilou s ním volně nakládat". Dále se v ní uvádí, že za trvání manželství je veškeré jmění, jehož nabude kterýkoli z manželů, jměním společným (až na určité, v zákoně uvedené výjimky), jmění, jehož nabude kterýkoli z manželů za trvání manželství svým přičiněním, se nazývá získaným majetkem a získané majetky obou manželů pak tvoří zákonné majetkové společenství. Zákon předpokládá, že o tento majetek mají zásluhy pravidelně oba manželé, ať již proto, že oba jsou výdělečně činní, nebo proto, že výdělečná činnost jednoho z nich se mohla uskutečnit a rozvíjet jen za přímé či nepřímé podpory druhého manžela, který pečuje o děti a domácnost. Důvodová zpráva přiznává, že jde o obdobu tzv. koakvizice, která platila na Slovensku, ovládaném dříve uherským právem. I když je zdůvodnění nové zákonné úpravy silně podbarveno tehdejší vládnoucí ideologií, je nutno přiznat, že je na myšlenkách, o které se tato zákonná úprava opírá, nemálo pravdy.

Lze říci, že na těchto principech, uvedených v důvodové zprávě k zákonu č. 265/1949 Sb. a jeho ustanoveních se od 1. 1. 1950, odkdy byl zákon účinný, do dnešních dob mnoho nezměnilo. Pouze docházelo k úpravám, jež lze s trochou nadsázky označit jako „přemalování firmy" se stále stejným obsahem, avšak s menšími či většími změnami, jež reagovaly na problémy, které se v průběhu oněch šedesáti let vyskytovaly. Původní zákonná úprava o osmi paragrafech se nyní rozrostla na třicet pět paragrafů. Jednotlivé zákony a jejich novely reagovaly na vznikající problémy praxe, jež nešly vyřešit judikaturou. Někdy novela přinesla jiné problémy, viz například co se vyrojilo otázek poté, když zákon připustil zúžení či rozšíření SJM. Změny si vyžádala zejména doba po listopadu 1989 v souvislosti s podnikáním, členstvím v obchodních firmách, rostoucím zadlužováním občanů a potřebou ochrany věřitelů. Přiznám se, že úprava, obsažená v zákonu č. 265/1949 Sb., i se svojí stručností (možná právě pro ni), se mi zdá daleko lepší než úprava současná, protože byla jednoduchá, srozumitelná, jasná, nezamořovala text různými „ledaže", výjimkami a jinými nešvary, jež zamořují současný občanský zákoník.

Z toho, že zákonné majetkové společenství manželů bylo u nás zavedeno po únorovém puči, k němuž došlo v roce 1948, nelze usuzovat, že jde výlučně o socialistický výdobytek. Společné jmění manželů řeší a upravuje celá řada států s vyspělou právní kulturou, jež socialismus nebo komunismus vůbec nepoznaly. Společným jmenovatelem všech zákonných úprav byla patrně skutečná potřeba **zrovnoprávnit muže a ženu**, spojené manželstvím, i v majetkové oblasti tak, aby jeden partner (zpravidla manželka) nebyl hospodářsky závislý (a tím i podřízený) na druhém. Lze říci, že zásada rovného postavení a z toho vyplývající požadavek stejné životní úrovně obou manželů, je stále platná, nadčasová a správná bez ohledu na panující společenské zřízení, alespoň v našem civilizačním okruhu. Otázkou však je, zda se tak musí stát pomocí takové zákonné úpravy, jakou nyní máme.

Co se změnilo od doby zavedení ZMSM? V roce 1950 bylo ještě poměrně málo žen v pracovním poměru, byly v domácnosti a staraly se o děti. Bylo by ale velmi hrubé říci, že nepracovaly, prostě nevydělávaly si. Postupně docházelo k jejich zapojování do pracovního procesu, v důsledku čehož měly svůj vlastní příjem. Tím se také stávaly méně závislými na svých mužích. Přešel socialismus, po roce 1989 proces emancipace pokračuje a nezřídka dochází k tomu, že manželky mají větší příjem než jejich muži. Také více mužů zůstává v domácnosti, stará se o děti a manželka, vydělávající podstatně více než manžel, obstarává finanční prostředky pro rodinu.

Občanský zákoník v § 3 odst. 2 písm. b) uvádí, že rodina, rodičovství a manželství požívají zvláštní zákonné ochrany, aniž by kdekoli konkrétně sdělil, v čem ta ochrana má spočívat. Spíše to působí jako výsměch v porovnání s § 3020, kte-

rý stanoví, že ustanovení částí první, třetí a čtvrté o manželství a o právech a povinnostech manželů platí obdobně pro registrované partnerství a práva a povinnosti partnerů. Také v dědickém právu platí ona „zvláštní zákonná ochrana“, když ve druhé dědické třídě mohou vedle sebe dědit současně manželka i případná družka zůstavitele, a to dokonce rovným dílem, budou-li samy dědit. Vypadá tak, že **současná podoba zákonné úpravy SJM od uzavírání manželství občany spíše odrazuje**, než aby je do manželství lákala. Možná je to i tím, že současnost, nahrávající především individualismu, a tím v podstatě i sobectví, vede občany k tomu, že si chtějí chránit své příjmy a ostatní majetek a nechtějí se o něj dělit s druhým.

Občanský zákoník sice umožňuje volnou úpravu SJM, dokonce i vyloučení jeho existence, jenomže to je výjimka. Vyžaduje to jednání, sepsání notářského zápisu, případně i zápis do veřejného seznamu (§ 721) a to něco stojí. Také jednání tohoto typu před sňatkem řada občanů bere jako nepatřičné, vždyť se chtějí brát a už mají spekulovat o majetku, předem počítat s rozvodem a snažit se jedna strana stranu druhou přechytračit? Navíc § 262a o. s. ř. stanoví, že za majetek patřící do společného jmění povinného a jeho manžela se pro účely nařízení výkonu rozhodnutí považuje také majetek, který netvoří součást SJM jen proto, že SJM bylo rozhodnutím soudu zrušeno nebo zúženo, nebo že byl rozsah SJM zúžen smlouvou manželů, případně když byl ujednán režim oddělených jmění nebo že byl smlouvou vyhrazen vznik SJM až ke dni zániku manželství. Totéž stanoví § 42 exekučního řádu. Také toto napravuje novela zák. č. 139/2015 Sb. V takovýchto případech jsou jakékoli změny v režimu SJM k ničemu, nemají-li manželé smlouvu o manželském majetkovém režimu nebo rozhodnutí soudu o manželském majetkovém režimu zapsány v Seznamu listin o manželském majetkovém režimu, vedeném Notářskou komorou ČR. Přitom občané uzavírají zejména smlouvy o zúžení SJM proto, aby se ochránili před exekucemi pro dluhy, jež založí jeden z nich.

Když možnost úpravy SJM snoubenci nebo manželé nevyužijí, platí zákonný režim. A ten současným požadavkům občanů na úpravu majetkových vztahů v manželství, nejen pro svou komplikovanost, příliš nakloněn není. Je to stále o tomtéž – vydání zákona, zjištění nedostatků, náprava novelami, vytváření další nové judikatury, poté opět nová zákonná úprava a další takové kolečko, a to už poněkolikáté.

Takže co s tím ? Objevují se různé návrhy, počínaje od úplného zrušení SJM a existence oddělených majetků manželů, až po návrh „otočit“ úpravu tak, že prvotní bude oddělené vlastnictví manželů a SJM bude mezi nimi platit jen tehdy, když o tom manželé uzavřou smlouvu. Dalším návrhem je, aby do manželství občané vstupovali až po kvalifikovaném poučení o manželských majetkových režimech u notáře, kde by si současně zvolili režim, který by pro ně uzavřením manželství platil.

JUDr. Martin Šešina
■ emeritní notář

K dosažení cíle (stejná životní úroveň) postačí zákonná povinnost stanovená v § 690, kde se praví, že „každý z manželů přispívá na potřeby života rodiny a potřeby rodinné domácnosti podle svých osobních a majetkových poměrů, schopností a možností tak, **aby životní úroveň všech členů rodiny byla zásadně srovnatelná**“. Je však nutné, aby pro naplnění tohoto cíle musela sloužit tak složitá, někdy též zdravému rozumu nepochopitelná, právní úprava?

V případě oddělených majetků, kdyby jeden z manželů byl, řekněme „bohatý“ podnikatel a druhý manžel by byl odkázán na minimální příjem z pracovního poměru, lze těžko mluvit o rovném postavení. Majetkově „silnější“ manžel by rozhodoval o tom, co se koupí, protože by to také ze svého platil a koupená věc by byla jen v jeho vlastnictví. Také by rozhodoval, kdy se co prodá, kdyby šlo o věc v jeho vlastnictví, rozhodoval by také třeba i o tom, kam se pojede na dovolenou, protože by to také sám z větší části ze svého platil (vzpomeňme na film *Knoflíkáři*, kde manželka říká manželovi, Rudolfu Hrušínskému, „neplatíš, tak nepřepínej“). A to je velký problém, svědčící spíše pro zachování rovnoprávnosti obou manželů v majetkových vztazích. Lze toto vyřešit jinak? Myslím, že tento problém by se vyřešil, pokud by se **SJM nahradilo** tím, čemu lidé rozumí, tedy **podílovým spoluvlastnictvím** ke všemu, co manželé získají za trvání manželství, ovšem s výjimkami, jako je tomu dnes v SJM (dědictví, darování apod.). Obsah tohoto institutu by se tím pádem řídil v podstatě zcela § 1115 a násl. OZ.

Úprava odpovědnosti za dluhy by mohla být založena na zákonem výslovně formulované zásadě, že dluží ten z manželů, který se smlouvou sám zavázal nebo který učinil jiné právní či protiprávní jednání, z něhož mu připadla povinnost splnit závazek. Pokud by manželé jednali společně, pak by bylo místo pro společné a nerozdílné zavázání obou manželů.

Navrhované řešení by mimo jiné osvobodilo soudy od spousty incidenčních žalob v exekucích, i samotná exekuce a též insolvence by se zjednodušila – kdo z manželů si půjčil, ten by sám dlužil, jeho dluh by se také hradil pouze z jeho majetku. Možná by i stoupl počet uzavíraných manželství, když by již manželům nehrozilo takové majetkové riziko, jako je tomu nyní při nezodpovědném zadlužování jedním z manželů. I věřitelé by třeba byli opatrnější při poskytování půjček. Přínosem by bylo i to, že by se nemuselo obligatorně provádět vypořádání, jako je tomu při rozvodu a při smrti jednoho z manželů.

Nutno dodat, že nad všechny tyto úvahy, návrhy, konstrukce a nevím co ještě, je rozhodující vztah oněch dvou lidí, manželů, který když je naplněn láskou, vzájemným porozuměním a pomocí, nepotřebuje složité právní normy, v podstatě nepotřebuje právní úpravu vůbec. Ta je určena těm ostatním. ■

Mezigenerační majetkové nástupnictví:[1] společné evropské trendy, nové možnosti a výzvy

doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D.

1. ÚVODEM

Zákonem stanovený rámec pro „předávání majetku z generace na generaci" podstatným způsobem ovlivňuje chování lidí i za trvání jejich životů. Ačkoli to tak na první pohled nevypadá, jde o důležitou a citlivou právně-politickou otázku.[2] Pokud je zakotven adekvátně a proporcionálně ke stavu společnosti, motivuje k řádné a odpovědné správě vlastních záležitostí, k rozmnožování majetku a zároveň často i ke spořivosti. Nevhodně nastavená pravidla naopak mohou mít efekt zcela opačný.[3] Mimoto svádí i k využívání – často krkolomných – smluvních konstrukcí, a tím zvyšování právní nejistoty všech dotčených osob, stejně jako ke hledání „vhodnějších" zahraničních struktur, pomocí kterých lze dosáhnout chtěných majetkových uspořádání.

Na aktuální proměny ve společnosti (a mnohdy v reakci na zcela konkrétní společenské jevy) reagují zákonodárci jednotlivých zemí různě a většinou s určitým zpožděním.[4] V kontinentální Evropě lze nicméně v oblasti mezigeneračního majetkového nástupnictví zachytit určité společné trendy a vývojové tendence, které se níže pokusím identifikovat a stručně představit. Za pozornost stojí i nový, „širší" pohled na dědické právo,[5] který se začíná pozvolna (avšak čím dál tím častěji) prosazovat.

2. SOUVISLOSTI A KONTEXTY

Aktuálně se na evropském kontinentu dostává do závěrečné fáze životů generace narozená po druhé světové válce. Její příslušníci mají to štěstí, že zažívají jedno z nejdelších období relativního „míru" a hospodářského růstu, které se kdy v Evropě odehrálo. Pozitivní konsekvencí takového vývoje je mj. pozvolné „bohatnutí" společnosti a stále se rozšiřující okruhu soukromých osob, které si pozvolna uvědomují, že nakumulovaný majetek bude třeba dříve nebo později nějak a někomu „předat".

I když se výše uvedené týká především Evropy západní, i „východněji" (střední Evropu nevyjímaje) lze zaznamenat co do důsledků efekt velmi podobný, mající však zcela jiné historické pozadí. V poválečném Československu, byla v souvislosti s nástupem komunismu přijata řada zákonů, které popřely existenci a význam vlastnictví soukromých osob. Vedly taktéž k opouštění či omezení využitelnosti tradičních institutů soukromého práva, včetně těch, které byly tradičně využívány k jeho předávání z generace na generaci.

Ještě na konci roku 1989 tak nebyly k dispozici mnohé standardní nástroje k těmto účelům v Evropě běžně využívané, ale v podstatě ani žádní zájemci, kteří by takové instrumenty poptávali. Snad i proto, ačkoli prošlo české soukromé právo od 90. let několika vlnami novelizací reflektujících společenské změny, zkoumaná oblast zůstávala dlouho záležitostí velmi okrajovou. Situace se začala pozvolna měnit až v posledních letech, kdy se po více než čtvrtstoletí „svobodné tržní ekonomiky" konečně vytvořil – i v České republice a dalších zemích bývalého východního bloku – dostatečný „rodinný kapitál", který je třeba postupně „předat". Vstříc této poptávce pak vyšel i nový český občanský zákoník (resp. celá rekodifikace soukromého práva), s účinností od ledna roku 2014.

V českém právním prostředí o svých právních nástupcích v dnešní době přemýšlejí již také ti, kteří byli na počátku 90. let minulého století „na vrcholu svých sil", a snad i proto dokázali nových možností a příležitostí nejlépe

1 Někdy se používá pojem „mezigenerační transfer majetku"; v německy psané odborné literatuře je využíváno přiléhavého termínu *„Vermögensnachfolge"*.

Článek vznikl jako plnění projektu GAČR (GA17-23288S) Autonomie vůle zůstavitele – historická a komparativní východiska a jejich uplatnění při aplikaci nového občanského zákoníku (zákon č. 89/2012 Sb.).

2 Z poslední doby se této problematice podrobně věnoval např. Dutta, A. *Warum Erbrecht?* Tübingen: Mohr Siebeck, 2014; Braun, A., Röthel, A. (eds.) *Passing Wealth on Death. Will-Substitutes in Comparative Perspective.* Oxford: Hart Publishing, 2016; Süss, R. (eds.), *Erbrecht in Europa.* Zerb Verlag, 2015 a další. V jednotlivých právních řádech lze nalézt navzájem si podobné instrumenty, které jsou často i nazvány stejně, avšak nezřídka jsou naplněny více či méně rozdílným obsahem.

3 Jako odstrašující příklad lze vést snahu o *de facto* „zrušení" dědického práva v porevolučnímu SSSR v roce 1917, která se však ukázala být „slepou uličkou" a neměla dlouhého trvání, k motivační funkci dědického práva viz Dutta, A., op. cit. sub 2, s. 152 a násl.

4 Není řeč zdaleka pouze o právu dědickém, ale i právu rodinném, korporačním i fundačním, trustovém a dalších oblastech práva, jakož i souvislostech procesněprávních.

5 Viz např. z poslední doby Schauer, M. in Fenyves, A., Krerscher, F., Vonkilch, A., a kol. *(Klang) Kommentar zum ABGB, § 531 – 551.* 3. Auflage, Verlag Österreich AG, 2017, s, 16 a násl., Dutta, A., op. cit. sub 2, s. 3 a násl. a další.

využít. Mnozí začali podnikat, jiní se stali vrcholnými představiteli státu a jeho institucí. Samostatnou „kategorii" pak tvoří ti, jimž byla část „rodového majetku" navrácena formou restitucí, a kteří jej dokázali mnohdy nejen uchovat, ale i zhodnotit.

3. MEZIGENERAČNÍ MAJETKOVÉ NÁSTUPNICTVÍ: PROČ, CO A JAK?

K předání majetku z generace na generaci slouží především instrumenty práva dědického, tradičně v jeho formálně právním (úzkém) pojetí.[6] Za nevýhodu dědického práva je obecně (nejen v Evropě) považováno „drobení" majetku[7] a s tím spojená ztráta jeho hodnoty. Pro mnohé vlastníky majetku je právě tento aspekt sám o sobě motivem hledat již za trvání života vhodnou alternativu. Mnozí si navíc uvědomují i nebezpečí zhoršení vztahů v rámci rodiny, ke kterému nezřídka v souvislosti s vypořádáním a rozdělením zanechaného majetku mezi osoby oprávněné dochází. Bez problémů není ani dopad práva dědického do práv těch, kteří se zůstavitelem podnikají (zejména v osobních obchodních společnostech)[8] a mají zájem na pokračování této aktivity, vč. zájmu na zachování pracovních míst a dalších souvisejících efektů.[9]

doc. JUDr. Kateřina Ronovská, Ph.D.
- docentka občanského práva, působí na Právnické fakultě Masarykovy univerzity v Brně

Jako důvod hledání alternativních řešení ve vztahu k dědické sukcesi je v neposlední řadě i snaha vyhnout se často zdlouhavému a mnohdy komplikovanému dědickému řízení (zejména eliminaci období nejistoty v jeho průběhu).[10] V praxi se rovněž ukazuje obava z nároků vznášených po smrti zůstavitele jeho věřiteli[11] a dalšími třetími osobami. S ohledem na nemožnost získání přímých důkazů a svědectví od osoby, která již nežije, je někdy problematické se proti takovým efektivně bránit,[12] což majetkové vypořádání ještě více komplikuje. Vyloučit nelze ani snahy o zpochybnění platnosti pořízení pro případ smrti. V neposlední řadě je třeba zmínit i důvody daňové (a další související poplatky a náklady), které při hledání vhodného způsobu majetkového transferu z generace na generaci sehrávají podstatnou (a často rozhodující) roli.[13]

Snaha o vyloučení alespoň některé z těchto (i dalších) nechtěných efektů pak vede vlastníky majetku (potenciální zůstavitele) k volbě jiných statusově-, věcně- či obligačněprávních konstrukcí, které soukromé právo ve své šíři (nově) nabízí.[14]

4. AKTUÁLNÍ SPOLEČNÉ TRENDY V EVROPĚ

Stejně jako je možné identifikovat napříč Evropou společné trendy společenské, sociální i hospodářské, lze je zaznamenat i při stanovování právního rámce pro mezigeneračního majetkového nástupnictví. V jednotlivých evropských zemích se nicméně projevují s různou intenzitou,[15] za současného ovlivnění mnohými dalšími faktory (historickými, kulturními i politickými), neboť právní stav *de lege lata* v té které zemi je jejich odrazem i důsledkem.

Půjde zejména o následující společné trendy:

- **Posun od „formálně právního" (úzkého) k „funkcionálnímu" (širšímu) a kontextuálnímu chápání dědického práva;**
- **Posilování autonomie vůle vlastníka majetku/zůstavitele, nové alternativní formy správy a předání majetku;**
- **Přehodnocování (často oslabování) pozice nepominutelných dědiců a jejich postavení;**
- **Rozšiřování zvláštních zákonných forem (např. zákonný pečovatelský odkaz, právo na zaopatření atd.);**
- **Změny v oblasti práva daňového;**
- **Změny v oblasti mezinárodního práva soukromého (vč. europeanizace/volby práva/volba soudu, boje s terorismem a praním špinavých peněz).**

6 K rozdílu mezi chápáním dědického práva v „úzkém" a „širším" pojetí viz níže.

7 Viz blíže např. Kalss, S. in Gruber, M., Kalss, S., Müller, K., Schauer, M. (Hrsg) *Erbrecht und Vemögensnahfolge*. Wien: Springer, 2010, s. 705 a násl.

8 K tématu je vedena diskuse i v sousedním Rakousku, viz blíže Kalss, S. Unternehmensnachfolge im Licht des künfitgen Erbrechts. In: Deixler-Hübner, A., Schauer, M. (Hrsg.) *Erbrecht NEU*. Wien: Lexis Nexis, 2015, s. 95 a násl.

9 Tamtéž.

10 Viz Braun, A., Röthel, A., op. cit. sub 2, s. 341 a násl.

11 Téma je aktuálně v České republice diskutováno v souvislosti se změnou rozsahu povinnosti dědiců hradit dluhy zůstavitele.

12 V zahraničí byla již tato problematika částečně vyřešena judikaturně a doktrinálně; v českém právním prostředí ji však bude třeba teprve ustálit. K přechodu dluhů z komparativního pohledu viz nejnověji Brim, L. K přechodu dluhů zůstavitele na dědice, *Ad Notam*, 2017, č. 4, s. 3.

13 V českém právním prostředí je dědická daň nyní ve všech dědických skupinách 0 Kč, což je podstatné při úvahách o využití jiných alternativních (zejména zahraničních) instrumentů majících různé (mnohdy nevýhodnější) daňové konsekvence.

14 K některým dalším možnostem viz např. Havel, B., Pihera, V. Trust, Fiducie, *Treuhand v Evropě a svěřenectví v České republice*. In: Tichý, L, Ronovská, K., Kocí, M. Trust a srovnatelné instrumenty v Evropě. Praha: CPK, 2014, s. 53 a násl., tamtéž Havel, B., Ronovská, K. Nové instituty fiduciární správy majetku po rekodifikaci soukromého práva v České republice. Fond svěřenský, nadační a přidružený, s. 141 a násl. Nejnověji pak Pihera, V. Krocení trustů. Svěřenské fondy v hledáčku první novely občanského zákoníku. *Obchodněprávní revue*, 2016, č. 5, s. 129 a násl.

15 Jak příklad lze uvést nové české či maďarské soukromé právo (s účinností od 1. 1. 2014), jakož i rakouské dědické právo (po reformě, s účinností od 1. 1. 2017, mající částečný dopad i na právní řád lichtenštejnský). Aktuální diskuse o nutnosti novelizace dědického práva je vedena na základě vládního návrhu ve Švýcarsku, blíže viz Jakob, D., Draft revision of Swiss inheritence law: impact on estate planning via foundations and trusts. *Trust and Trustees*, 2017, Vol. 23, č. 6/2017, Oxford University Press, s. 705 a násl.

5. K JEDNOTLIVÝM SPOLEČNÝM TRENDŮM V DETAILU

5.1. OD „FORMÁLNĚ PRÁVNÍHO" K „FUNKCIONÁLNÍMU" POJETÍ DĚDICKÉHO PRÁVA

Na dědické právo lze nahlížet z různých úhlů pohledu. V českém prostředí je tradiční chápání dědického práva ve smyslu *formálně právním*, tj. jednak v objektivním smyslu jako soubor norem upravujících přechod práv a povinností zůstavitele na další osoby[16] a jednak jako *„subjektivní právo na pozůstalost nebo poměrný podíl z ní"*.[17]

V aktuální zahraniční právní doktríně však tento koncepční přístup však čím dál tím častěji ustupuje pohledu tzv. *funkcionálnímu.*[18] Ten chápe dědické právo podstatně šířeji: tedy nikoli pouze jako dědické právo obsažené zákoně (nazývané *dědické právo v „užším smyslu"*[19]), ale taktéž i dědické právo vytvořené v intencích zákonných limitů vůlí zůstavitele (tzv. *dědické právo v „širším smyslu"*).

Vedle takto šířeji pojatého dědického práva lze dále zmínit i další instrumenty, které s dědickým právem „spolupůsobí", popř. mu dokonce (přímo či nepřímo) konkurují (např. možnost darování pro případ smrti).[20] Majetek může jeho vlastník i vložit do k tomu účelu založené *fundace* (nadačního fondu nebo nadace), které lze po 1. 1. 2014 zakládat i pro jiné než veřejně prospěšné účely. Nově lze využít i formy *svěřenského fondu,*[21] jehož základ tvoří osamostatněný majetek (resp. jmění), vyčleněný jeho zakladatelem k určitému účelu, svěřený pod správu svěřenskému správci. Využití životního pojištění[22] jako prostředku „předání" majetku budoucí generaci, zatím v České republice není zdaleka tak běžné jako v zahraničí, neboť zákonná regulace je do jisté míry limitující. Specifický režim je mj. upraven pro správu majetku v *investičních fondech (s právní osobností)*, v režimu zákona o investičních společnostech a investičních fondech.[23] Využít lze bezpochyby některého ze smluvních řešení, které nové české soukromé právo nabízí.

Mimo vnitrostátních nástrojů je možné zvolit i některý ze srovnatelných zahraničních nástrojů správy majetku, ať již půjde o některou z forem fundačních (např. rakouská či lichtenštejnská soukromá nadace), nebo struktur trustových (např. koncept trustu známého v *common law* jurisdikcích, lichtenštejnský *Treuhänderschaft,*[24] či německá nesamostatná nadace (*„unselbständige Stiftung"*[25]), maďarská *trustová smlouva,*[26] jakož i dalších forem podle zahraničního práva. Obdobně pestrou nabídku tedy garantují i právní řády okolních zemí, např. v Rakousku, Německu, Lichtenštejnsku a od 2014 i v Maďarsku.

5.2. POSILOVÁNÍ AUTONOMIE VŮLE ZŮSTAVITELE

Svoboda vlastnit majetek, zahrnující i možnost s ním nakládat podle vlastního uvážení za trvání života i pro případ smrti, je jedním z tradičních pilířů soukromého práva. Míra svobody „rozhodování o vlastních záležitostech" jde zároveň ruku v ruce s odpovědností za vlastní činy, což se projevuje i při volbě vhodné formy předání majetku nastupující generaci. Z široké palety obligačních, věcněprávních i statusových instrumentů, které jednotlivé právní řády nabízejí, si zůstavitel sice může vybrat, nicméně vždy i s rizikem volby „nevhodné".[27]

Snaha o posílení pozice vlastníka při rozhodování o dalším „osudu" jeho majetku i s přesahem přes okamžik vlastní smrti je tendence, kterou je možné pozorovat mj. např.

16 Rouček se Sedláčkem definovali dědické právo jako *„souhrn právních předpisů o přechodu majetkových poměrů zemřelé osoby na jiné"*, zatímco Krčmář uváděl, že tím obsah dědického práva není vyčerpán a že *„předpisy jeho stanovují také o tom, za jakých podmínek a jakým způsobem mimo posloupnost dědickou mortis causa určitým osobám práva a povinnosti vzejíti mohou a vzcházejí"*, viz Krčmář, J. *Právo občanské. Právo dědické*. III. doplněné vydání. Praha: Všehrd, 1937, s. 3.

17 Viz definice v § 1475 odst. 1 ObčZ.

18 K pojetí dědického práva nejnověji v tomto duchu napsaný komentář k „novému" rakouskému dědickému právu z pera prof. M. Schauera (Universität Wien), blíže viz Schauer, M., op. cit. sub 5, s. 15, viz též obsáhlá publikace prof. A. Dutty (Universität München), viz Dutta, A., op. cit. sub s. 3, prof. F. Schurra (Universität Vaduz), viz Schurr,, F. (eds.) *Handbuch des Vermögensschutzes.* Manz Verlag, 2015, a mnohé další viz Becker, R. *Die fiducie von Québec und der trust*. Tübingen: Mohr Siebeck, 2007, atd.

19 Je pro něj typická jeho subsidiární působnost, která nastupuje v případě, že není projevem vůle zůstavitele zvolen jiný z nabízených způsobů majetkového nástupnictví, viz Dutta, A., op. cit. sub 2, s. 4 , Schauer, M., op. cit. sub 5, s. 17; ten do tohoto pojetí řadí i další instrumenty *mortis causa*.

20 V české právním prostředí § 2063 a násl. ObčZ.

21 § 1445 a násl. ObčZ.

22 K tomu blíže viz Scheuba, E. *Generationübergeifender Vermögenstransfer jenseits des Erbrecht. Festschrift 200 Jahre ABGB*. Wien: Manz Verlag, 2011, s. 1140 a násl. Na českém trhu jsem zaznamenala produkt PPLI Swiss Life *(Private Placement Life Insurance)*, u kterého je patrná inspirace v jurisdikcích, kde je běžně využíván (Rakousko, Švýcarsko atd.).

23 Zákon č. 240/20 13 Sb., o investičních společnostech a investičních fondech, v aktuálním znění.

24 Přehled česky viz Ronovská, K., K formám fiduciární správy majetku v Německu, Rakousku, Lichtenštejnsku a České republice: stručný exkurs. In: Ronovská, K. a kol. *Metamorfózy nadačního práva v Evropě a České republice na počátku 21. století*. Brno: Munipress 2015, s. 148 a násl., volně dostupné na: http://is.muni.cz/repo/1297994/Metamorfzy_nadacniho_prava.pdf.

25 K povaze nesamostatných nadací viz např. Schmidt, K. „Ersaztformen" der Stiftung – Unselbständige Stiftung, Treuhand und Stiftngskörperschaft. In: Hopt, J. K., Reuter, D. (eds.) *Stiftungsrecht in Europa.* Köln: Carl Heymanns Velag, 2001, s. 175 a násl.

26 Viz např. nejnověji Menehei, Á., Sándor, I. *Introduction of the Trust in Hungary and the International Practice.* Budapest: HVG-Orag, 2017, s. 113 a násl.

27 K volbě vhodné formy správy majetku viz česky např. Ronovská, K. Volba formy správy majetku: na čem záleží?, *Bulletin advokacie*, 2016, č. 7–8, s. 44–48.

v sousedním v Rakousku. Od poloviny 90. let minulého století, kdy byl přijat zákona o soukromých nadacích z roku 1993,[28] byla rozšířena tamní nabídku instrumentů správy majetku (též s efekty *mortis causa*) o soukromé nadace.[29] Následná diskuse o nutnosti reflexe nových společenských poměrů v dědickém právu vyvrcholila přijetím aktuální novely (s účinností od 1. 1. 2017), která si za svůj cíl kladla mj. i právě vyšší respekt k vůli zůstavitele.

Obdobnou tendenci lze zaznamenat i ve Švýcarsku, kde je aktuálně vedena odborná diskuse rozsahu reformy tamního dědického práva, o jejíž nutnosti – v kontextu aktuálního celoevropského vývoje – ve švýcarské konfederaci nikde nepochybuje.[30] Jedním z cílů zákonodárce je mj. vyjasnění vztahu mezi dědickým, nadačním a trustovým právem.

V Lichtenštejnsku, které se vyznačuje (již po staletí) svou pro správu majetku „příznivou" právní úpravu, je k mezigeneračním transferům využíváno, mimo instrumentů práva dědického, zejména nadací (ve znění po revizi, která proběhla v roce 2007) a již výše zmiňované tamní obdoby angloamerického trustu, který je upraven v lichtenštejnském právu již od roku 1926. Zákon o postavení (profesionálních) správců majetku[31] navíc zajišťuje všem zúčastněným osobám dostatek právní jistoty při správě majetku, takže tato jurisdikce je pro správu majetku (v Evropě) jednou z nejvyhledávanějších.

Také nový český občanský zákoník přináší v tomto ohledu nezanedbatelný posun (viz výše). Pro oblast majetkového nástupnictví výslovně reguluje řadu (staro) nových instrumentů a modelů, které byly přejaty z různých zahraničních právních řádů. Jde např. o možnost ustavit fundaci (nadaci a nadační fond), vytvoření svěřenského fondu (bez právní osobnosti), darovat pro případ smrti (*dotatio mortis causa*), či povolat správce majetku formou příkazu, či využít jiných obligačních forem. Variant je tedy celá řada, některé se vzájemně překrývají (a vzájemně si konkurují), aniž by bylo na první pohled zřetelné jejich vzájemné rozhraničení.[32]

Podobou tendenci lze zaznamenat i v další zemi ve středu Evropy, v Maďarsku. S přijetím nového občanského zákoníku v roce 2014 došlo k rozšíření spektra forem správy majetku *inter vivos i mortis causa,*[33] stejně jako přehodnocení dědického práva v duchu zmiňovaných evropských trendů. Aktuálně připravovaná novela maďarského občanského zákoníku je vedena snahou o vyjasnění vzájemných kolizí mezi dědickým právem a režimem tamního trustu podobného instrumentu (trustové smlouvy) tak, aby celý systém efektivně fungoval[34].

5.3. OSLABOVÁNÍ POZICE NEPOMINUTELNÝCH DĚDICŮ A ZMĚNA JEJICH POSTAVENÍ

Silná pozice nepominutelných dědiců[35] měla vždy v kontinetální Evropě své zastánce, historické kořeny (zejména v právu germánském) i teleologické zdůvodnění (zachování rodinné soudržnosti a solidarity). Na počátku 20. století např. významný rakouský civilista *Armin Ehrenzweig*[36] v tomto duchu přirovnal jednu z možných alternativ k dědické sukcesi – konstrukci životního pojištění[37] – k řiditelné vzducholodi… *„která osvobozena od všech nároků osob zainteresovaných na pozůstalosti přistane po smrti pojištěného v majetku jím určených beneficientů"*. Není proto překvapivé, že se právě v rakouské právní doktríně (i judikatuře) ustálil většinový názor, že ochrana nepominutelných dědiců má být poskytována i při využití instrumentů alternativních, jako je právě životní pojištění, odkaz, darování pro případ smrti a nejnověji i při využití soukromých nadací.[38] Byla tedy dovozena možnost zápočtů tak, jak je zákon stanovil pro darování *inter vivos* (§ 785 ABGB),[39] a to zejména s ohledem na obecné limity zneužití práva.

Ve dvou posledních desetiletích století dvacátého a taktéž (a o to intenzivněji) s nástupem nového milenia však začíná být tento koncept (zejména s ohledem na podstatné společenské změny) čím dál tím častěji relativizován[40] a zákonodárci mnohých evropských zemí postupně přehodnocován.[41] S poukazem na rozvolňování rodinných vazeb a změ-

28 Rakouský Privatstiftungsgesetz z roku 1993, v aktuálním znění.

29 Využívání soukromých nadací jako nástroje pro mezigenerační předání majetku je v dnešním Rakousku velmi flexibilní, běžnou a hojně využívanou alternativou k dědické sukcesi.

30 Blíže viz např. oficiální vyjádření švýcarského ministerstva spravedlnosti, viz https://www.bj.admin.ch/bj/de/home/aktuell/news/2017/ref_2017-05-10.html, citováno 10. 8. 2017, k tématu blíže Jakob, D., op. cit. sub 15.

31 Lichtenštejnský Treuhändergesetz (TrGH) z roku 2013, LR 173.520

32 Havel, B., Ronovská, K. in Tichý, L., Ronovská, K., Kocí, M., op. cit. sub 14, s. 142 a násl.

33 Blíž viz Menehei, Á., Sándor, I., op. cit. sub 26, s. 113 a násl.

34 V Maďarsku je toto téma vnímáno jako citlivá právně-politická otázka. Zákonodárce si uvědomuje rizika, která jsou spojena s odlivem „domácího" kapitálu do zahraničí a má zájem na efektivním fungování vnitrostátních instrumentů, vč. trust-like formy (trustové smlouvy).

35 Blíže Dutta, A. op. cit. sub 2., s. 156, či. Arnold, N. Privatstifgung und Pflichtteilsrecht, Änderungen durch das ErbRÄG 2015 und die EU-ErbVO. Der GesellschaftZ, 2015, č. 6, s. 346 a násl.

36 Ehrenzwieg, A. System des österrechischen allgemeinen Privartrechts II/1: Das Recht der Schuldverhältnisse, 1920, s. 607.

37 Blíže viz Scheuba, E., op. cit. sub 22, s. 1414 a násl.

38 Viz např. rozhodnutí rakouského OGH již od počátku 80. let minulého století: 7 Ob 615/80 JBl 1981, 593m 7 Ob 2373/96p SZ 70/107; nebo 9 Ob 98/01d SZ 69/108, blíže viz Aichberger-beig, D. Erbrechtliche und pflichtteilsrechtliche Konsequenzen der vorweggenommenen Erbfolge. In: Gruber, M., Kalss, S., Müller, K., Schauer, M. (Hrsg), op. cit. sub 2 s. 60 a násl.

39 Nové české právo obdobnou možnost zápočtu nepřipouští ani u darování *inter vivos*, čímž je zřejmě *de facto* vyloučena taková argumentace pro české právní prostředí (k tomu kriticky viz Horák, O. Tzv. nepominutelný dědic v novém občanském zákoníku. Právní rozhledy, 2014, č. 11, s. 383.

40 Např. Schauer, M. in Erbrecht NEU, op. cit. sub 8, s.55, který též uvádí způsoby, jakými lze poskytnout plnění nepominutelným dědicům při využití alternativních nástrojů (především soukromých nadací).

41 Typický příkladem je aktuální diskuse na téma umenšování povinných dílů nepominutelných dědiců snad ve všech zemích, které jsou v tzv. germánském právním okruhu.

nu systému sociálního zabezpečení formou důchodového pojištění začaly zaznívat čím dále tím silněji hlasy volající po oslabení práv nepominutelných dědiců a celkovém přehodnocení dosavadní koncepce.

Udržitelnost dříve uváděných zdůvodnění (vzájemná vyživovací povinnost, rodinná soudržnost atd.) začala totiž ztrácet, s ohledem na změnu způsobu života mnohých lidí, své opodstatnění. Ve snaze o nalezení „nové rovnováhy" mezi testovací svobodou na straně jedné a principem familiarizace (zdůrazňujícím rodinnou solidaritu a rovnost) na straně druhé došlo k modifikaci (snížení) výše povinného dílu nepominutelného dědice, stejně jako změně jeho postavení.

Při pohledu napříč Evropou[42] pozvolna začíná převládat přístup, že „nepominutelný dědic" není vlastně dědicem v pravém slova smyslu, ale pouze „věřitele dědice", tj. osobou mající pohledávku za dědicem ve výši svého povinného dílu. Zajištění povinných dílů nepominutelných dědiců se navíc může dít i formou vymezení postavení beneficientů v rámci tzv. rodinných nadací či trustových struktur. Veřejný zájem se projevuje i na zachování existence a provozu rodinných závodů (vč. možnosti zajištění pouze postupného uspokojení pohledávky nepominutelného dědice), neboť mají často zásadní význam pro fungování ekonomiky jednotlivých států (kontinuita provozu, zachování pracovních míst atd.). Téma povinných dílů a postavení nepominutelných dědiců je však aktuálně na pořadu dne zejména v Rakousku a ve Švýcarsku, a to s ohledem na nové dědické právo i novou evropskou regulaci (viz níže).[43]

Také nový český kodex soukromého práva se v řadě ohledů výše naznačené trendy reflektuje (§ 1642 a násl. ObčZ). Po 1. 1. 2014 došlo ke snížení výše povinného dílu i postavení nepominutelného dědice ve výše naznačeném smyslu. Občanský zákoník nicméně nestaví zcela najisto, zda a do jaké míry se uplatní ochrana nepominutelných dědiců i mimo dědické právo.

5.4. ZOHLEDŇOVÁNÍ ZVLÁŠTNÍCH PŘÍPADŮ – ODKAZ, ZÁKONNÝ ODKAZ, PRÁVO NA ZAOPATŘENÍ

V dědickém právu řady zemí kontinentální Evropy jsou rovněž zahrnuty zvláštní režimy, které zaručují určitým specificky vymezeným skupinám osob právo na zaopatření, zákonné odkazy, popř. zvláštní režim některých majetkových hodnot (typicky rodových zemědělských usedlostí). Mnohdy jsou koncipovány k dosažení určitých specifických účelů, na základě konkrétních právně politických rozhodnutí.

Např. v sousedním Rakousku existuje tradičně zvláštní právní režim pro „předávání" zemědělských usedlostí (*Anerbrecht*[44]). Nově byl navíc novelou ABGB zaveden např. tzv. zákonný pečovatelský odkaz,[45] kterým zákonodárce reaguje na stárnutí populace a posílení motivace zapojení rodinných příslušníků do péče o své předky.[46] Zajišťuje zvláštní právo na přednostní plnění (vedle jejich povinných dílů) ve prospěch těch rodinných příslušníků, kteří o zůstavitele pravidelně pečovali před jeho smrtí. Přichází v úvahu v případě, že rodinný příslušník poskytoval péči zůstaviteli v posledních 3 letech před smrtí po dobu min. 6 měsíců, v rozsahu min. 20 hodin týdně.[47] Podobná řešení lze nalézt v jednotlivých jurisdikcích napříč Evropou a jsou často odrazem právně-politických rozhodnutí, která se v právní úpravě zrcadlí.

Ve Švýcarsku v rámci reformy dědického práva zamýšlí zřídit zvláštní druh odkazu pro osoby žijících v nesezdaných soužitích (*Unterhaltsvermächtnis*);[48] je však – s ohledem na nejasnost kritérií a silnou diskreci soudů při jejich posuzování – odbornou veřejností spíše kritizován.

V souvislosti s rekodifikací českého soukromého práva (a zejména s ohledem na změnu koncepce postavení nepominutelných dědiců) byla do dědického práva začleněna úprava práva na zaopatření některých osob (§ 1665 až 1669 ObčZ) majících právo na plnění z pozůstalosti (zajištění výživy), např. právo pozůstalého manžela, těhotné vdovy, popř. matky dítěte zůstavitele, která za něj nebyla provdána, práva pozůstalých rodičů či osob, které požívaly bezplatné zaopatření v domácnosti zůstavitele.

5.5. DAŇOVÉ SOUVISLOSTI A KONSEKVENCE

Důležitý právně-politický nástroj k ovlivňování mezigeneračních majetkových transferů[49] je bezpochyby daňové právo. Nepříznivé daňové konsekvence, které mohou být spojeny s dědickou sukcesí, mohou (a často i jsou) motivačním faktorem pro vlastníky majetku (nejen na evropském kontinentu), aby se pokusili za trvání života najít vhodnější

42 V českém právním prostředí viz např. Šešina, M. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. *Občanský zákoník. Komentář. Svazek IV., Dědické právo (§1475 až § 1720)*. Praha: Wolters Kluwer, 2014, s. 384 a násl.

43 K situaci v Rakousku viz Arnold, N., op. cit. sub 35, s. 346 a násl., ve Švýcarsku viz Picht, P., Studen, G. Die Schweiz will ihre Rechtsregeln für grenzüberschreitende Erbfälle reformieren: Anpassung an die EU-Rechtslage. *Successio*, 2016, č. 10, s. 318–323.

44 Blíže viz Eccher, B. *Bürgerliches Recht. Band VI. Erbrecht.* 5. Auflage, Verlag Österreich, 2014, s. 39.

45 § 677 a násl. ABGB, v aktuálním znění (tj. po novele ErbRÄG 2015).

46 Blíže viz Fischer-Czermak In Deixler-Hübenr, B., Schauer, M. (Hrsg.) Erbrecht NEU. *Lexis Nexis*, 2016, s. 25.

47 V odborné literatuře je označován jako „právní hybrid", jako „obligační nárok převlečený za institut dědického práva", blíže k tématu např. Christiandl/Nemeth, Das neue Erbrecht – Ausgewählte Einzelfragen. *NotarZeitschrift*, 2016, č. 5.

48 Do švýcarského ZGB má být zaveden nový § 484a; kriticky viz Jakob, D., op. cit. sub 15.

49 Daňový režim pro zdanění jednotlivých forem správy majetku i majetkových transferů se stále dotváří a ustaluje. Jde o velmi složitou problematiku, které je proto věnována pozornost pouze okrajově.

(především daňově optimálnější řešení), nezřídka za pomoci některého ze zahraničních instrumentů.

Daňové právo v České republice teprve postupně reaguje na fundamentální změny, ke kterým došlo v oblasti soukromého práva; stále se vyvíjí a ustaluje[50]. Pro využitelnost zahraničních instrumentů určených ke správě majetku a jeho předání dále je zásadní výše daňové zátěže u přeshraničních transakcí, jakož i existence smluv o zamezení dvojího zdanění.

5.6. MEZINÁRODNÍ PRÁVO SOUKROMÉ A „EVROPSKÉ" FAKTORY

Neméně důležitým faktorem v „evropském" kontextu je snaha Evropské unie o odstranění všech překážek volného pohybu osob, z nichž některé pramení z nekompatibility „dědického práva" členských států.[51] Výsledkem snahy o ulehčení přeshraničního styku a zvýšení právní jistoty byla přijata nová kolizní úprava v podobě nařízení Evropského parlamentu a Rady (EU) č. 650/2012 o příslušnosti, rozhodném právu, uznávání a výkonu rozhodnutí a přijímání a výkonu veřejných listin v dědických věcech a o vytvoření evropského dědického osvědčení, které je k dispozici od 17. 8. 2015. To zavádí především možnost volby práva a sudiště, zároveň „slibuje" zjednodušení a zvýšení právní jistoty v dědických věcech s mezinárodním prvkem.

6. ZÁVĚREM

Proměny dědické práva jsou přímo závislé na změnách společenských, ke kterým průběžně dochází a některé nabírají aktuálně v celoevropském kontextu na intenzitě. Při nastavování právního rámce pro majetkové nástupnictví lze vypozorovat společné vývojové trendy, které byly výše stručně představeny a které se různou měrou odrážejí v jednotlivých právních řádech. Zákonodárci, často z obavy o odliv kapitálu do zahraničí, nezřídka přehodnocují svůj přístup a pozvolna rozšiřují okruh možných forem správy majetku a jejich využitelnost pro mezigenerační transfery.

Z okolních zemí došlo v poslední době k legislativním změnám (novele ABGB) např. v Rakousku.[52] Předcházela jim poměrně dlouhá akademická debata o nutnosti „modernizace dědického práva". Rychlost přípravy a přijetí novely ABGB nicméně překvapily odbornou i laickou veřejnost. Ačkoli došlo k přeformulování celé části věnované dědickému právu, věcných změn je pouze 20 až 30 % a většinou jde o „modernizaci terminologie" a vyjasnění ustanovení, které měla právní praxe za nejasné, čímž dochází posílení právní jistoty.[53] Obdobné tendence lze zaznamenat také např. v Maďarsku, kde v souvislosti s přijetím občanského zákoníku (účinného od roku 2014) došlo k reformě práva dědického, stejně jako zavedení nových forem správy majetku (trustová smlouva, otevření využitelnosti nadací i pro jiné než veřejně prospěšné účely atd.).

V České republice stálo dědické právo poměrně dlouho stranou zájmu akademického bádání (stejně jako např. právo nadační). Až v souvislosti s rekodifikací soukromého práva, která otevírá nové možnosti (ale také otázky), se tento přístup pozvolna mění. Nové dědické a nadační právo, zejména pak větší respekt k vůli zůstavitele/zakladatele, jakož i nová možnost zřídit svěřenský fond či darovat majetek pro případ smrti, mají potenciál zájem o tuto oblast práva bezpochyby akcelerovat.

V aktuální české praxi bude záležet především na těch, kteří majetek vlastní, do jaké míry se budou chtít „vzdálit" od běžného zákonného standardu. Pomalu, ale jistě přibývá případů, kdy vlastníkům majetku tento „běžný" standard dědického práva nevyhovuje, neboť je mu imanentní výše popsaný (a mnohými nechtěný) efekt drobení majetku. Dělením majetku (a někdy i neúměrnou složitostí a často i délkou pozůstalostního řízení) dochází nejen ke ztrátě jeho hodnoty, ale často i k destrukci rodinných vztahů.[54]

Ochotu pochopit šíři problému, vč. specifik jednotlivých instrumentů a jejich využitelnost pro konkrétní situace, stejně jako schopnost „ušít vhodné řešení na míru" lze v každém případě považovat za obrovskou výzvou pro celou odbornou veřejnost. ■

50 Viz např. modifikace daňového režimu svěřenských fondů a „rodinných fundací", § 19 odst. 3 písm. b) zákona č. 586/1992 Sb., o daních z příjmů, ve znění poslední novely, viz http://www.financnisprava.cz/assets/cs/prilohy/d-placeni-dani/Informace_k_danovemu_balicku.pdf, citováno 2. 8. 2017.

51 Otázky kolizních norem a europeanizace jsou rovněž daleko nad rámec tohoto stručného pojednání.

52 Rakousko se vyznačuje konzervativním přístupem a změny ABGB, jenž je považován za něco jako „rodinné stříbro", nejsou zdaleka denním chlebem. Ke změně přístupu v rámci legislativního procesu (a jeho zrychlení) viz Kathrein, G. Reform des österreichischen Erbrechts 2015 – Rechtspolitische Ziele. In: Deixler-Hübner, A., Schauer, M., Erbrecht NEU, op. cit. sub 46, s. 3.

53 Není bez zajímavosti, že zatímco většina novelizací českých právních předpisů právní jistotu rozkolísává, v Rakousku došlo novelizací ABGB k jejímu posílení.

54 Případy jsou známy nejen z beletrie a divadelních kusů, ale i související (zejména) zahraniční judikatury a odborné literatury.

VÁŽENÍ ČTENÁŘI, PŘÍSPĚVKY V RUBRICE „DISKUSE“ NEVYJADŘUJÍ NUTNĚ STANOVISKA A NÁZORY REDAKCE ČASOPISU AD NOTAM.

K nařízení likvidace pozůstalosti

Mgr. Luboš Holík

VE SVÉM PŘÍSPĚVKU BYCH SE ZAMĚŘIL NA PODMÍNKY NAŘÍZENÍ LIKVIDACE POZŮSTALOSTI, NA PODOBU VÝROKŮ USNESENÍ O NAŘÍZENÍ LIKVIDACE POZŮSTALOSTI A NA PROBLEMATIKU OKRUHU OSOB, KTERÝM SE MUSÍ TOTO USNESENÍ DORUČIT. RÁD BYCH VYVOLAL DISKUZI NA TATO TÉMATA, PROTOŽE MI K TAKTO DŮLEŽITÝM OTÁZKÁM ZATÍM V ODBORNÉ OBCI CHYBÍ.

1. PODMÍNKY NAŘÍZENÍ LIKVIDACE POZŮSTALOSTI

Ohledně podmínek při nařízení likvidace pozůstalosti „na návrh“ zákonodárce jasnými slovy nešetřil a věc je tak dle mého názoru jednoznačná.

Z § 195 odst. 1 z. ř. s. vyplývá, že je třeba, aby návrh na nařízení likvidace pozůstalosti podal:

a) dědic, kterému svědčí výhrada soupisu,
b) stát, jemuž má připadnout pozůstalost proto, že nedědí žádný dědic ani podle dědické smlouvy nebo závěti, ani podle zákonné dědické posloupnosti, a na nějž se hledí, jako by byl zákonný dědic (tedy jako příjemce odúmrti), nebo
c) věřitel, který prokázal svou pohledávku, jíž odpovídá dluh patřící do pasiv likvidační podstaty,

a to za předpokladu, že:

a) nejsou splněny předpoklady pro zastavení řízení o pozůstalosti podle § 153 nebo 154 z. ř. s.,
b) bylo provedeno vypořádání majetku patřícího do společného jmění zůstavitele a jeho manžela, zaniklo-li manželství zůstavitele jeho smrtí podle § 162 z. ř. s.,
c) bylo stanoveno předlužení majetku zůstavitele podle § 180 z. ř. s. a
d) dosud nebylo pravomocně rozhodnuto o dědictví podle § 184 až 187 z. ř. s.

Smyslem je, že nelze nařídit likvidaci pozůstalosti u nepředlužených pozůstalostí (na rozdíl od možnosti uvedené v § 472 odst. 2 starého občanského zákoníku, kdy stát mohl za určitých podmínek navrhnout likvidaci i u nepředlužených dědictví) a že řízení o pozůstalosti nebylo ukončeno jinak (tedy např. zastavením řízení o pozůstalosti pro neexistenci majetku či existenci majetku bez hodnoty nebo pouze nepatrné hodnoty, kdy jsou v zásadě dluhy zůstavitele irelevantní, nebo vydáním rozhodnutí o dědictví, a to i v případě předlužených pozůstalostí).

Avšak při nařízení likvidace pozůstalosti z „moci úřední“ (bez návrhu) podle § 195 odst. 2 z. ř. s. již vše tak jasné není.

I zde je vždy třeba, aby byly splněny obecné podmínky pro nařízení likvidace pozůstalosti podle § 195 odst. 1 z. ř. s. a aby nařízení likvidace pozůstalosti bylo ve veřejném zájmu.

Veřejný zájem pravděpodobně nebude ve většině případů těžké najít. Bude-li jasné předlužení pozůstalosti a v úvahu přicházející dědicové dle svých vyjádření plánují dědictví odmítnout s tím, že okruh dalších v úvahu přicházejících dědiců by se rozšiřoval a komplikoval např. jejich nezletilostí, pak jistě lze veřejný zájem spatřovat v zájmu na rychlém (ne však samozřejmě zbrklém) postupu směřujícím ke skon-

čení řízení a uhrazení zůstavitelových dluhů v co nejvyšší míře (tedy včetně zájmu na prodeji majetku zůstavitele tak rychle, aby co nejméně klesala jeho hodnota vlivem např. povětrnostních podmínek či obecného zastarávání časem). Smysl možnosti nařízení likvidace pozůstalosti z „moci úřední" shledávám zejména v tom, aby soudní komisař doslova roky nehledal v úvahu přicházející dědice v šesti dědických třídách s tím, že stát, který by jako příjemce odúmrti přišel jako poslední na řadu, nakonec stejně navrhl likvidaci pozůstalosti. Z vlastní zkušenosti vím, že proces vyhledávání dědiců může zabrat několik let a skončí nařízením likvidace pozůstalosti na návrh státu tak jako tak.

Nejméně jasnou otázkou v tomto případě však dle mého názoru je, zda lze nařídit likvidaci pozůstalosti z „moci úřední" i v případě, kdy žádný z dědiců dědictví nehodlá přijmout, tedy dědictví neodmítnout (natož aby uplatnil výhradu soupisu a navrhl likvidaci pozůstalosti sám). Jsem přesvědčen, že to možné je. Zažil jsem situaci, kdy bylo jasné předlužení pozůstalosti, v úvahu přicházející dědicové dopředu oznamovali svůj záměr dědictví odmítnout (a měli nezletilé děti atd.) a (zjevně iracionálně) nechtěli si nechat vysvětlit, že se nemusí bát, že by za dluhy zůstavitele někdy odpovídali, protože podle § 200 písm. a) z. ř. s. dnem právní moci usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti mimo jiné zanikají dědická práva zůstavitelových dědiců, a tedy i jejich odpovědnost za dluhy pozůstalosti. Tedy že by nastal stejný stav, který sledovali zamýšleným odmítnutím dědictví, po zůstaviteli by nedědili a také by (a to hlavně) nehradili jeho dluhy, přičemž navíc by jejich děti nebyly obtěžovány řízením o předlužené pozůstalosti, jehož účastníky by se staly. Jsem přesvědčen, že zánik dědického práva pravomocným nařízením likvidace pozůstalosti podle § 200 písm. a) z. ř. s. se týká jak dědického práva dědice, který již v předchozím průběhu řízení o pozůstalosti dědictví neodmítl, ale i dědického práva dosud pouze aktuálně v úvahu přicházejícího dědice.

Mgr. Luboš Holík
- člen redakční rady Ad Notam
- notář se sídlem v Litoměřicích

Tomuto závěru by mohla odporovat úprava vydání likvidačního přebytku podle § 275 z. ř. s., podle kterého by v případě, že by byly z výtěžku zpeněžení majetku likvidační podstaty uspokojeny všechny zůstavitelovy dluhy, byl majetkový přebytek vydán těm, kterým svědčilo dědické právo po zůstaviteli v době nařízení likvidace dědictví, podle jejich dědických podílů, popřípadě státu (jako příjemci odúmrti). Jde samozřejmě o výklad pojmu „svědčilo dědické právo", přičemž lze dospět k názoru, že by takové dědické právo mělo být již neodmítnuto, protože v zásadě lze asi těžko někoho nutit přijímat jakýkoliv majetek (pokud mu v tom něco nebrání, např. insolvenční zákon). Dovedu si však představit, že by o dědickém právu byl putativní dědic vyrozuměn až v případě existence likvidačního přebytku, byť dle přísného výkladu § 198 z. ř. s. by se již dědické právo zkoumat nemělo – nejedná se již běžné projednání dědictví (na rozdíl od úpravy účinné do 31. 12. 2013, kdy podle § 175v odst. 4 věty poslední o. s. ř. by se likvidační přebytek projednal jako dědictví, a to se všemi možnostmi, které by dědicové měli – např. uzavření dohody, které nová úprava neumožňuje).

2. PODOBA VÝROKŮ USNESENÍ O NAŘÍZENÍ LIKVIDACE POZŮSTALOSTI

Usnesení o nařízení likvidace obsahuje podle § 196 odst. 1 a 2 z. ř. s. minimálně dva výroky, a to:

a) výrok o nařízení likvidace pozůstalosti a dále
b) výrok, kterým soud vyzve věřitele zůstavitele, aby u něho přihlásili své pohledávky ve lhůtě, kterou stanoví a která nesmí být kratší než 3 měsíce od právní moci usnesení, a kterým soud poučí věřitele, jaké jsou následky toho, jestliže své pohledávky řádně a včas nepřihlásí (toto poučení může být uvedeno v samostatném výroku, ale není pro to důvod).

Není dle mého názoru vhodné, aby se nařízení likvidace pozůstalosti a výzva a poučení spojovaly do jednoho výroku, a to z důvodu možného různého účastenství v řízení (viz níže).

Dále může usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti (na rozdíl od úpravy účinné před 1. 1. 2014) podle § 196 odst. 3 z. ř. s. obsahovat i výroky podle § 162 a 180 z. ř. s., tedy:

a) výrok stanovící obvyklou cenu majetku patřícího do společného jmění zůstavitele a pozůstalého manžela ke dni smrti zůstavitele,
b) výrok ohledně vypořádání tohoto majetku, a to buď schválením dohody pozůstalého manžela s (ostatními) dědici, nebo autoritativním určením, jaký majetek ze společného jmění patří do pozůstalostního jmění a jaký majetek patří pozůstalému manželovi, přičemž oba předchozí výroky lze pravděpodobně spojit do jednoho, a dále
c) výrok určující obvyklou cenu pozůstalosti, výši dluhů a výši předlužení pozůstalosti.

Zařazení těchto výroků do usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti bude vhodné z důvodu procesní hospodárnosti. Tyto výroky musí v usnesení předcházet výrokům o nařízení likvidace pozůstalosti a o výzvě a poučení věřitelům, a to z důvodu, aby byly splněny podmínky pro nařízení likvidace pozůstalosti podle § 195 odst. 1 písm. b) a c) z. ř. s..

Usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti může také obsahovat podle § 197 z. ř. s. jmenování likvidačního správce.

3. OKRUH OSOB, KTERÝM SE MUSÍ DORUČIT USNESENÍ O NAŘÍZENÍ LIKVIDACE POZŮSTALOSTI

Usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti je samozřejmě třeba doručit známým účastníkům řízení a kvůli neznámým účastníkům je třeba jej také vyvěsit v den, kdy bylo vydáno, na úřední desce dědického soudu (přičemž v odůvodněných případech může být také zveřejněno prostřednictvím hromadných sdělovacích prostředků, účinky doručení neznámým účastníkům však nastanou zřejmě již na základě vyvěšení na úřední desce soudu).

Účastníky je nutno uvést v záhlaví usnesení o nařízení likvidace (§ 169 odst. 1 o. s. ř.) a je třeba jim usnesení doručit do vlastních rukou, obsahuje-li výroky podle § 162 a 180 z. ř. s., náhradní doručení není vyloučeno (§ 126 z. ř. s.). Pokud by usnesení obsahovalo pouze výroky o nařízení likvidace pozůstalosti a o výzvě a poučení věřitelům, není třeba jej dle § 126 z. ř. s. doručovat do vlastních rukou, je však vhodné tak učinit [§ 126 odst. 1 f) z. ř. s.], tj. na základě příkazu soudu bude i toto usnesení doručeno do vlastních rukou. Dle § 175a odst. 3 o. s. ř. ve znění účinném před 1. 1. 2014 se usnesení o nařízení likvidace dědictví do vlastních rukou doručovalo. Nepřišel jsem na řádný důvod, proč nové předpisy tuto povinnost nestanoví (možná se jedná jen o opomenutí zákonodárce).

Otázkou ale je, kdo je v době vydání usnesení o nařízení likvidace účastníkem řízení.

Určitě jimi jsou:

a) dědicové (a to dle mého výše uvedeného názoru jak ti dědictví již neodmítnuvší, tak ti putativní) nebo stát jako příjemce odúmrti podle § 110 z. ř. s.,
b) případný pozůstalý manžel, pokud není také dědicem (neodmítnuvším či putativním), podle § 111 z. ř. s.,
c) případný věřitel zůstavitele, který navrhl odloučení nebo soupis pozůstalosti podle § 112 z. ř. s.,
d) případný nepominutelný dědic podle § 113 z. ř. s.,
e) případný vykonavatel závěti podle § 114 z. ř. s.,
f) případný vykonavatel závěti podle § 115 z. ř. s. a
g) případná osoba dotčená opatřením soudu směřujícím k zajištění majetku zůstavitele podle § 115 z. ř. s.,

a to s ohledem na výrok stanovící obvyklou cenu majetku patřícího do společného jmění, výrok ohledně vypořádání tohoto majetku, výrok určující obvyklou cenu pozůstalosti, výši dluhů a výši předlužení pozůstalosti a výrok o nařízení likvidace pozůstalosti.

Dále je určitě účastníkem řízení v této fázi likvidační správce, je-li usnesením o nařízení likvidace pozůstalosti jmenován. Je otázkou, zda jsou účastníky řízení v okamžiku vydání usnesení o nařízení likvidace pozůstalosti i věřitelé (rozuměno jiní než dle § 112 z. ř. s.).

V právních poměrech před 1. 1. 2014 § 175b o. s. ř. stanovil, že věřitel zůstavitelův je účastníkem řízení (...) při likvidaci dědictví. Beckovský Velký komentář k o. s. ř. z roku 2009 na s. 1192 uvádí, že věřitelé se stávají účastníky řízení, jakmile některý z dědiců, věřitelů nebo stát podal návrh na nařízení likvidace dědictví, případně byla-li nařízena likvidace dědictví bez návrhu, stávají se věřitelé účastníky dnem vydání usnesení nařízení likvidace dědictví. Zde vidím vodítko, že i věřitelé byli v okamžiku nařízení likvidace dědictví účastníky řízení, bylo jim třeba doručit usnesení a měli právo se odvolat (ohledně tohoto však naprosto opačně rozhodl Krajský soud v Ústí nad Labem v rozhodnutí o odvolání věřitele proti nařízení likvidace dědictví, který tvrdil, že nejsou dány podmínky pro nařízení likvidace dědictví, protože zůstavitel měl „určitě" i další majetek (což ovšem věřitel nijak nedoložil) – odvolací soud dovodil, že věřitel v této fázi řízení účastníkem není, a nemohl tak podat odvolání, byť mu soudní komisař usnesení o nařízení likvidace doručil – usnesení Krajského soudu v Ústí nad Labem ze dne 30. 6. 2016, č. j. 9Co 652/2016-532). Tedy ani podle dřívější úpravy nebylo v této otázce jasno (Nejvyšší soud se dle mých informací tomuto doposud nevěnoval).

Současný § 117 odst. 1 z. ř. s. stanoví, že byla-li nařízena likvidace pozůstalosti, jsou účastníky věřitelé, kteří se přihlásili nebo kteří mají právo na uspokojení své pohledávky, i když ji nepřihlásili (např. vypravitel pohřbu), a likvidační správce. Jsou tedy použita jiná slova než ve výše uvedeném § 175b o. s. ř. Obrat „byla-li nařízena likvidace pozůstalosti" chápu spíše s účinky od okamžiku právní moci nařízení likvidace, tedy kdy již výrok o nařízení likvidace pozůstalosti nabyl právní moci. Ovšem možný je i výklad opačný, že stačí pouhé nařízení likvidace pozůstalosti (aniž by výrok nabyl právní moci). Sám se ale spíše kloním k názoru prvnímu.

Věřitelé (jiní než dle § 112 z. ř. s.) určitě nejsou dle mého názoru účastníky ohledně výroku stanovícího obvyklou cenu majetku patřícího do společného jmění, výroku ohledně vypořádání tohoto majetku, výroku určujícího obvyklou cenu pozůstalosti, výši dluhů a výši předlužení pozůstalosti. Zde nevidím jediný důvod, aby měli věřitelé např. právo podat odvolání.

Naopak jsou účastníky ohledně výroku, kterým je soud vyzývá, aby u něho přihlásili své pohledávky ve stanoveného lhůtě, a kterým je poučuje, jaké jsou následky toho, jestliže své pohledávky řádně a včas nepřihlásí. Tímto výrokem se rozhoduje o jejich právech a povinnostech a jsou účastníky minimálně podle § 6 odst. 1 z. ř. s.

Výrok o nařízení likvidace pozůstalosti bych jeho povahou spíše připodobňoval k výrokům, u kterých věřitel účastníkem není. Ani zde nevidím důvod, proč by proti tomuto výroku měl mít věřitel právo podat odvolání.

Ať je to s účastenstvím věřitele ohledně výroku o nařízení likvidace pozůstalosti jakkoliv, usnesení o nařízení likvidace je třeba doručit i všem známým věřitelům, protože je nutné, aby se minimálně zavčas seznámili s výrokem ohledně výzvy a poučení pro věřitele.

Účastenství věřitele ohledně výroku o nařízení likvidace pozůstalosti (popřípadě i proti jiným výrokům, např. o obvyklé ceně pozůstalosti, výši dluhů a výši předlužení pozůstalosti) bude muset zodpovědět judikatura.

4. ZÁVĚR

Budu velice rád, pokud tento můj příspěvek do diskuze vyvolá reakce, ať již souhlasné, či nesouhlasné. Přivítám přesvědčivé argumenty, které mě z mých případných mylných názorů vyvedou. ■

Nejvyšší soud České republiky

Z JUDIKATURY NEJVYŠŠÍHO SOUDU ČR

Přechod nároku na bolestné a ztížení společenského uplatnění

NA DĚDICE POŠKOZENÉHO, KTERÝ UTRPĚL ÚJMU NA ZDRAVÍ V DOBĚ DO 31. 12. 2013, PŘECHÁZEJÍ DĚDĚNÍM NÁROKY NA NÁHRADU ZA BOLEST A ZTÍŽENÍ SPOLEČENSKÉHO UPLATNĚNÍ, KTERÉ POŠKOZENÝ ZA SVÉHO ŽIVOTA UPLATNIL U SOUDU A ZEMŘEL PO TOMTO DATU.

Usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2017, sp. zn. 25 Cdo 3556/2016

Z ODŮVODNĚNÍ

S. H. se žalobou podanou u Obvodního soudu pro Prahu 8 dne 13. 8. 2014 domáhala náhrady újmy na zdraví s odůvodněním, že byla zraněna při dopravní nehodě 9. 5. 2013, proto žádá bolestné a náhradu za ztížení společenského uplatnění podle zákona č. 40/1964, občanského zákoníku, účinného do 31. 12. 2013 (dále též jen „obč. zák."), ve výši 15 000 000 Kč v souladu s vyhláškou č. 440/2001 Sb., o odškodňování bolesti a ztížení společenského uplatnění. Žalobkyně zemřela dne 20. 10. 2014.

Obvodní soud pro Prahu 8 usnesením ze dne 26. 1. 2016, č. j. 7 C 122/2014-45, rozhodl, že v řízení se namísto s dosavadní žalobkyní pokračuje s jejím procesním nástupcem D. H., který podáním ze dne 5. 3. 2015 navrhl, aby řízení pokračovalo, neboť byl usnesením Obvodního soudu pro Prahu 5 ze dne 3. 3. 2015, č. j. 32 D 1348/2014-82, potvrzen jako jediný dědic původní žalobkyně, která zemřela v průběhu řízení. Soud prvního stupně dospěl k závěru, že žalobkyně ztratila způsobilost být účastníkem řízení dříve, než bylo pravomocně skončeno, a povaha věci v souladu s § 107 odst. 2 o. s. ř. umožňuje pokračovat s jejím právním nástupcem.

K odvolání žalované Městský soud v Praze usnesením ze dne 22. 4. 2016, č. j. 69 Co 69/2016-97, usnesení soudu prvního stupně potvrdil. Dospěl k závěru, že z § 1475 odst. 2 zákona č. 89/2012 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 2014 (dále též jen „o. z."), vyplývá, že pozůstalost tvoří i práva vázaná výlučně na osobu zůstavitele, pokud byla zůstavitelem před jeho smrtí uplatněna žalobou u soudu. Právo na bolestné i náhradu za ztížení společenského uplatnění je právo vázané výlučně na osobu, avšak v projednávané věci uplatnila žalobkyně tato práva u soudu jako orgánu veřejné moci,

a proto jsou součástí pozůstalosti. Z žádného ustanovení občanského zákoníku nevyplývá, že smrtí věřitele tato práva zanikají. Kromě toho se nároky z újmy na zdraví způsobené následkem dopravní nehody ze dne 9. 5. 2013 uplatňují přímo vůči pojistiteli škůdce podle § 9 zákona č. 168/1999 Sb., o pojištění odpovědnosti za škodu způsobenou provozem motorového vozidla, a nejde tedy o nároky osobní povahy.

Usnesení odvolacího soudu napadla žalovaná dovoláním, jehož přípustnost dovozuje z toho, že napadené rozhodnutí závisí na vyřešení otázky hmotného práva, která v rozhodovací praxi dovolacího soudu dosud nebyla vyřešena. Formuluje otázku, zda v případě, že k porušení povinnosti stanovené právními předpisy došlo v období do 31. 12. 2013, zatímco k úmrtí poškozeného po tomto datu, se pro přechod práv vázaných výlučně na osobu zůstavitele použije dosavadní právní úprava, tj. zákon č. 40/1964 Sb., či úprava nová, tj. zákon č. 89/2012 Sb. Má za to, že odvolací soud nezdůvodnil, ze kterého z přechodných ustanovení nového občanského zákoníku vycházel, a proto je jeho rozhodnutí nepřezkoumatelné. Namítá, že aplikace § 1475 o. z. na daný skutkový stav není správná a že měl být použit § 3079 odst. 1 o. z., který se vztahuje na vznik, změnu a zánik práv, ve spojení s § 579 odst. 2 obč. zák. Dále pokládá otázku, zda v posuzovaném případě právo zemřelé poškozené na bolestné a náhradu za ztížení společenského uplatnění přechází na dědice či nikoli. Podle dovolatele odvolací soud nesprávně vyložil § 2009 odst. 2 o. z., neboť smrtí věřitele zaniká právo na bolestné a náhradu za ztížení společenského uplatnění a z podstaty věci je vyloučeno, aby se součástí pozůstalosti stalo zaniklé právo. Navrhl proto, aby bylo usnesení změněno tak, že se řízení zastavuje.

Nejvyšší soud jako soud dovolací (§ 10a o. s. ř.) shledal, že dovolání bylo podáno včas, osobou k tomu oprávněnou – účastníkem řízení (§ 240 odst. 1 o. s. ř.), zastoupeným advokátem ve smyslu § 241 o. s. ř. a je přípustné podle § 237 o. s. ř., neboť dovolacím soudem dosud nebyly vyřešeny otázky, zda pozůstalost ve smyslu § 1475 odst. 2 o. z. tvoří i právo na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, bylo-li uznáno či uplatněno u orgánu veřejné moci, a zda lze § 1475 odst. 2 o. z. na základě přechodného ustanovení § 3069 o. z. aplikovat také na případy, kdy újma na zdraví vznikla v době do 31. 12. 2013, zatímco v době po tomto datu bylo právo na náhradu újmy uplatněno u orgánu veřejné moci a poškozený zemřel. Dovolání není důvodné.

Nesprávné právní posouzení věci (§ 241a odst. 1 o. s. ř.), které dovolatelka uplatňuje jako dovolací důvod, může spočívat v tom, že odvolací soud věc posoudil podle nesprávného právního předpisu, nebo že správně použitý právní předpis nesprávně vyložil, případně jej na zjištěný skutkový stav věci nesprávně aplikoval.

Podle § 579 odst. 2 obč. zák. smrtí věřitele právo zanikne, bylo-li plnění omezeno jen na jeho osobu; zanikne i právo na bolestné a na náhradu za ztížení společenského uplatnění.
Podle § 1475 odst. 2 o. z. pozůstalost tvoří celé jmění zůstavitele, kromě práv a povinností vázaných výlučně na jeho osobu, ledaže byly jako dluh uznány nebo uplatněny u orgánu veřejné moci.

Podle § 2009 odst. 2 o. z. smrtí věřitele právo zanikne, bylo-li plnění omezeno jen na jeho osobu.

Nároky na náhradu za bolest (tělesné a duševní strádání při škodné události a v době léčení) a ztížení společenského uplatnění (trvalé zdravotní následky projevující se v omezené možnosti zapojení do různých životních činností) podle § 444 odst. 1 obč. zák., ač nazývané škodou na zdraví, měly povahu nemajetkové újmy, dotýkající se osobnostní integrity poškozeného garantované základním právem na zdraví. S ohledem na tento charakter práva spojeného s osobou poškozeného i na explicitní vyjádření v § 579 odst. 2 obč. zák., které nebylo doprovázeno žádnou další úpravou pro oblast dědění, se judikatura i doktrína v zásadě shodly na závěru, že nárok na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění je vázán výlučně na osobu poškozeného bez ohledu na to, zda byl uznán nebo uplatněn u orgánu veřejné moci. Nároky poškozeného, který posléze zemřel, tak nepřecházely na dědice ani v případě, že byly již pravomocně přiznány soudním rozhodnutím (srov. rozhodnutí publikovaná pod č. 31/1973 a č. 20/1966 Sbírky soudních rozhodnutí a stanovisek, dále též jen „Sbírka“). Zemřel-li dovolatel (ztratil způsobilost být účastníkem řízení) v průběhu dovolacího řízení, okamžikem jeho smrti zanikl uplatněný nárok na náhradu za ztížení společenského uplatnění (předmět dovolacího řízení) podle § 579 odst. 2 věty za středníkem obč. zák., aniž by došlo k jeho přechodu na dědice (k tomu srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 1. 8. 2008, sp. zn. 25 Cdo 3514/2007, publikované pod C 6554 v Souboru civilních rozhodnutí NS, C. H. Beck, dále též jen „Soubor“, a ze dne 27. 4. 2011, sp. zn. 25 Cdo 1025/2010).

Zatímco úprava účinná do 31. 12. 2013 (§ 579 odst. 2 obč. zák.) podávala zcela jasnou odpověď na tuto otázku, současná úprava, účinná od 1. 1. 2014 v § 2009 odst. 2 o. z. dovětek o zániku práva na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění neobsahuje. Proto je namístě dovodit, že právo na náhradu nemajetkové újmy na zdraví má sice charakter práva osobně spojeného s osobou poškozeného, nezaniká však jeho smrtí bezvýjimečně, resp. zákon může stanovit výjimky, kdy toto právo přechází na dědice. Takovou výjimku zakládá právě ustanovení § 1475 odst. 2 o. z., v němž je nově pozůstalost vymezena tak, že tvoří celé jmění zůstavitele, kromě práv a povinností vázaných výlučně na jeho osobu, ledaže byly jako dluh uznány nebo uplatněny u orgánu veřejné moci. Jde tedy o jednoznačnou dikci, stanovící podmínky, za nichž se právo vázané na osobu poškozeného může stát předmětem dědění.

Takové pojetí odpovídá proklamované diskontinuitě s předchozím občanským zákoníkem a i důvodová zpráva k tomuto ustanovení nového občanského zákoníku, byť může být toliko doplňujícím vodítkem při interpretaci právních norem (rozhodující je výklad textu a účelu zákona), jednoznačně

osvětluje záměr zákonodárce, že „posun oproti stávající úpravě je zejména v opuštění široce formulovaného pravidla § 579 stávajícího obč. zák. o zániku subjektivních práv a povinností vázaných jen na osobu dlužníka nebo věřitele jeho smrtí. Podle § 1475 odst. 2 spadají do pozůstalosti i subjektivní práva a povinnosti zakládající se pouze na osobních poměrech zůstavitele, pokud byly jako dluh uznány nebo jako pohledávka uplatněny tak, že to vede k určení nebo uspokojení nároku zásahem veřejné moci. Důsledkem toho přejdou do pozůstalosti např. i zůstavitelova práva na bolestné, na satisfakci v penězích apod., byla-li za jeho života uznána nebo zažalována." Tento závěr sdílí i část právnické literatury, srov. např. Kindl, T. in Švestka, J., Dvořák, J., Fiala, J. a kol. Občanský zákoník. Komentář. Svazek V. Praha: Wolters Kluwer, a. s., 2014, s. 532. Jde zjevně o návrat k poměrům, které v této oblasti panovaly za účinnosti obecného zákoníku občanského z roku 1811 (srov. § 531 a 1325) a které i tehdejší judikatura vymezila tak, že „bolestné jest zděditelné pouze tehdy, bylo-li za života poškozeného buď smlouvou (smírem) uznáno, nebo poškozeným soudně vymáháno" (k tomu srov. např. plenární rozhodnutí bývalého rakouského Nejvyššího soudu ve Vídni ze dne 17. 6. 1913 Pres 169/13, judikát č. 204, Nowakova sbírka č. 1503, či na něj odkazující rozhodnutí NS Rv I 183/23, Sbírka rozhodnutí, Vážný). Navíc i podle § 335 zákona č. 141/1950 Sb., občanského zákoníku, účinného od 1. 1. 1951 do 31. 3. 1964, závazek k náhradě bolestného a k náhradě za zohyždění nezanikal smrtí oprávněného, byl-li nárok již oprávněným uplatněn.

Pro úplnost lze poukázat na odlišnost § 328 odst. 1 zákoníku práce, podle kterého platí, že peněžitá práva zaměstnance jeho smrtí nezanikají. Z rozsudku Nejvyššího soudu ze dne 7. 4. 2011, sp. zn. 21 Cdo 936/2010, uveřejněného pod číslem 152/2011 Sbírky, se podává, že právo zaměstnance na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění, které vzniklo od 1. 1. 2007, smrtí zaměstnance nezaniká; v plné výši se stává předmětem dědění a přechází na toho, komu tato pohledávka podle výsledku dědického řízení připadla. Z textu § 328 odst. 1 zákoníku práce i citovaného rozsudku je zřejmé, že toto právo smrtí nezaniká a pohledávka se stává předmětem dědického řízení, aniž by muselo být toto právo uznáno či uplatněno u orgánu veřejné moci, tak jak odlišně vyplývá z § 1475 odst. 2 o. z. Navzdory nálezu Ústavního soudu sp. zn. IV. ÚS 444/11, který prosazuje zásadu jednotnosti a bezrozpornosti právního řádu a zásadně zapovídá odlišný přístup k obdobným právním institutům v jednotlivých právních odvětvích, je zřejmé, že zákonodárce se rozhodl pro odlišnou úpravu přechodu nároku na náhradu nemajetkové újmy na zdraví podle občanského zákoníku a zákoníku práce. Takový přístup zákonodárce, který vyplývá z výkladu § 1475 odst. 2 o. z. ve srovnání s § 328 odst. 1 větou za středníkem zákoníku práce, lze respektovat, přičemž nelze přehlédnout, že nová občanskoprávní úprava se s pracovněprávní sbližuje oproti zcela rozdílnému stavu panujícímu do 31. 12. 2013.

Lze tedy uzavřít, že uplatnil-li poškozený za svého života u soudu nároky na náhradu nemajetkové újmy na zdraví vyjmenované v § 2958 o. z., tvoří tyto nároky podle zákona č. 89/2012 Sb. v případě jeho smrti pozůstalost a mohou přejít na dědice. Zbývá pak vyřešit, zda se toto pravidlo použije i v případě, že škodná událost nastala před účinností zákona č. 89/2012 Sb., avšak poškozený zemřel již za účinnosti nového občanskoprávního kodexu.

Podle § 3079 odst. 1 o. z. právo na náhradu škody vzniklé porušením povinnosti stanovené právními předpisy, k němuž došlo přede dnem nabytí účinnosti tohoto zákona, se posuzuje podle dosavadních právních předpisů.

Podle § 3069 o. z. se při dědění použije právo platné v den smrti zůstavitele.

Jestliže k porušení právní povinnosti řidiče, který způsobil původní žalobkyni újmu na zdraví, došlo za účinnosti zákona č. 40/1964 Sb., řídí se základ a výše nároků poškozené tímto předpisem. Okolnost, že po uplatnění nároku u soudu žalobkyně zemřela již za účinnosti zákona č. 89/2012 Sb. (dne 20. 10. 2014), znamená, že nedošlo k zániku jejích práv na náhradu za újmu na zdraví podle 579 odst. 2 obč. zák. a že v otázkách dědění se uplatní přechodné ustanovení § 3069 o. z., které je standardním pravidlem dědického práva, zakládajícím použitelnost té právní úpravy, jež byla účinná v den smrti zůstavitele (Svoboda, J., Klička, O. *Dědické právo v praxi.* 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014, s. 19, a Fiala, R., Drápal, L. a kol. *Občanský zákoník IV. Dědické právo (§ 1475–1720).* Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2015, s. 618). Jde o princip nepravé zpětné účinnosti (retroaktivity), který počítá s použitím nové právní úpravy na právní vztah jinak podléhající právní úpravě předešlé. Na tomto principu, jenž je i z hlediska ústavních principů přípustný, je nový občanský zákoník založen (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 16. 6. 2015, sp. zn. 21 Cdo 3612/2014, uveřejněný pod číslem 4/2016 Sbírky, a usnesení téhož soudu ze dne 18. 4. 2017, sp. zn. 30 Cdo 89/2015). Znamená to tedy, že veškeré otázky hmotného práva spojené s děděním (s výjimkou dílčích otázek řešených speciálně ustanoveními § 3070 až 3072 o. z., o něž však v posuzované věci nejde) po zůstaviteli zemřelém od 1. 1. 2014, včetně předmětu dědictví, se řídí úpravou dědického práva podle zákona č. 89/2012 Sb.

Z toho je pak zřejmé, že na dědice poškozené, která utrpěla újmu na zdraví v době do 31. 12. 2013, přechází děděním nároky na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění podle § 444 odst. 1 obč. zák., jestliže poškozená zemřela po uvedeném datu, avšak tyto nároky za svého života uplatnila u soudu. Tehdy totiž právo poškozeného na náhradu za bolest a ztížení společenského uplatnění smrtí poškozeného nezaniká a v plné výši se stává předmětem dědického řízení za podmínek uvedených v § 1475 odst. 2 o. z.

Protože je napadené rozhodnutí z pohledu uplatněného dovolacího důvodu správné, Nejvyšší soud dovolání žalované podle § 243d písm. a) o. s. ř. zamítl. ■

JUDr. Roman Fiala,
místopředseda Nejvyššího soudu ČR

„Važte si toho být notářem, poněvadž nic není hezčí než pomáhat lidem v jejich problémech,“ říká JUDr. Zdeněk Sellák

Rozhovor s žijící legendou českého notářství JUDr. Zdeňkem Sellákem vedla Dr. Ivana Demutová a člen redakční rady Ad Notam Mgr. Luboš Holík. Rozhovoru byla přítomna i manželka dr. Selláka (dr. Jaroslava Selláková, roz. Sušická), bývalá vedoucí státní notářka.

JUDr. Zdeněk Sellák (* 1923)

- Bývalý vedoucí státní notář státního notářství v Lounech.

JAK JSTE SE DOSTAL KE STUDIU PRÁV A JAKÉ BYLY ZAČÁTKY VAŠÍ KARIÉRY?

Volit si studium na vysoké škole v jedenácti letech je značně obtížné. Vzhledem k tomu, že otcův bratr byl krajským prokurátorem v Chrudimi, přála si moje maminka, abych studoval gymnázium; otec byl z pošťácké rodiny, jeho

maminka, moje babička, byla první ženou – poštmistrovou v Československu, její manžel, můj dědeček, a další jeho dva synové byli listonoši, můj otec byl poštmistrem v Pouchově (dnes část Hradce Králové) a byl toho názoru, že mohu jít také na poštu a že mi bude stačit měšťanka. Nakonec zvítězilo gymnázium, a to klasické v Hradci Králové, neboť reálné bylo jen pro dívky. Celkem jsem měl do kvarty slušné známky, hlavně z jazyků, od kvinty jsem už měl stále vyznamenání a dával jsem kondice hlavně z latiny a později z řečtiny. Oktávu jsem absolvoval v Praze – Žižkově, kde bylo též klasické gymnázium. Během oktávy jsem celý rok navštěvoval jazykovou školu s výukou němčiny. Maturitu jsem absolvoval týden před atentátem na R. Heydricha a pak jsem stál před rozhodnutím, jaké místo hledat. Než jsem napsal žádost na ředitelství pošt, přihlásil se pan ředitel jazykové školy, zda bych nechtěl nastoupit k němu jako učitel němčiny. Poněvadž jsem se znal dobře s učitelem Františkem Malířem, který mě učil němčinu (pozdější děkan Pedagogické fakulty v Ústí nad Labem), pak také s Láďou Hradeckým, který byl z Hradce Králové a studoval o tři roky výš na našem Rašínově gymnáziu a já jsem se u něho učil ještě angličtinu, bylo rozhodnutí jednoduché. Musel jsem ještě absolvovat státní zkoušku z jazyka a další z pedagogiky a didaktiky, na kterou jsem měl roční odklad. Jazykové školy nám však od 1. 9. 1944 uzavřeli, takže jsem byl nasazen do továrny na karburátory v Praze, zatímco ročník 1924 musel na práci do říše.

A v tu dobu jsem byl už rozhodnut, že půjdu na práva, abych zužitkoval své jazykové znalosti (s Láďou Hradeckým jsem pak ještě od r. 1943 studoval italštinu) – pomýšlel jsem však spíše na obchodní společnosti.

Kariéru (to slovo nemám příliš v lásce, poněvadž jsem nikdy nic jen k vůli kariéře nedělal) jsem ve skutečnosti začal, když mě pan profesor římského práva Dr. Boháček přijal jako pomocnou vědeckou sílu hned od 1. 1. 1946 do římského semináře; to jsem si považoval, poněvadž jsem byl první vědeckou silou po druhé světové válce na PF UK. Ještě v tom roce jsem měl však smůlu, neboť jsem si o Vánocích na lyžích zlámal nohu, takže mi pak uteklo stipendium na dva semestry do Švýcar.

Na druhou stranu mi pak berle pomohly ve „slavném" únoru, jak se ještě zmíním, poněvadž estébáci si mysleli, že stále ještě chodím o berlích, když přišli zatýkat Emila Ransdorfa, který byl předsedou národních socialistů na fakultě a šéfem Všehrdu. Tehdy jsme seděli v občanskoprávním semináři, kde byl v tu dobu už asistentem Mirek Pražák, můj spolužák z hradeckého gymnázia a ještě asistent z trestního semináře. Věděli jsme o tom, že před fakultou stojí estébáci a čekají na Emila. Ten byl však už na fakultě a za nějakou chviličku přišel za námi pro radu, jak se dostat ven. Pro nás to bylo jednoduché, poněvadž jsme měli klíč od postranního vchodu. Emila jsme s Mirkem Pražákem odvedli ven a doprovodili až k filozofické fakultě, kde jsme se rozloučili. Emil se pak dostal do USA, kde však po letech zemřel. Mirka Pražáka hned druhý den vyslýchali estébáci, nic se však nedozvěděli. Mě vynechali, poněvadž si mysleli, že jsem stále upoután na berle. Profesora Boháčka z fakulty hned odstranili, mého strýce jako představitele drtinovské justice zbavili funkce, takže nám začalo být na fakultě příliš teplo. Kolega doc. Pepa Klíma nám zprostředkoval přeložení z fakulty na Finanční prokuraturu v Praze, kde jsme my tři asistenti 1. 9. 1948 nastoupili jako právní čekatelé. Za dva roky došlo k dělení Finanční prokuratury v Praze do krajů, a tak jsem putoval do Liberce, poněvadž jsem byl ještě svobodný, ale už aspoň komisařem; to mi však v roce 1951 nepomohlo, takže mě v akci 77 000 úředníků poslali do výroby. Zašel jsem se tedy podívat do továrny LIAZ, poněvadž jsem měl blízko k autům, ale tam mě to nijak nenadchlo.

Začal jsem tedy bojovat s justicí, poněvadž v tu dobu jsem byl už také suspendován a trestně stíhán pro porušení pravomoci. Měl jsem v tu dobu malé autíčko – Pragu Baby bez diferenciálu, kterému praskaly poloosy (a to zásadně při jízdě, takže člověk jel jen na tři kola, než se mu podařilo auto bezpečně zastavit). Když se mi to stalo potřetí, řekl jsem si, že Bejbina musí pryč, ale co jiného sehnat. Kamarád v Liberci, u něhož jsem bydlel, se znal s paní, jejíž manžel byl zavřený a pro dluhy mu exekučně zabavili osobní automobil – BMW 309, což nebylo nic moc, ale byl to bavorák. Dohodl jsem se s tou paní, která s manželem domluvila, že zaplatím exekvovanou částku a ona mi s manželem to auto prodá. Vše proběhlo dobře, jenže za několik dnů na mě přišlo trestní oznámení, že jsem porušil pravomoc, když jsem koupil zabavené auto. Oni měli o to auto zájem policajti, a tak se po mně svezli. Krajský předseda mě hned suspendoval s polovičním platem a pak mě poslali do výroby, jak jsem se shora zmínil. Nikomu bych nepřál být rok stíhaný, když jsem nic neudělal. Auto nebylo zajišťováno naším úřadem, nýbrž exekučně, přesto se rozjelo dlouhé vyšetřování, které prováděl sám předseda (původně holič) Okresního soudu ve Varnsdorfu, kam jsem musel dojíždět, a dozoroval krajský prokurátor v Liberci Dr. Mejdr, s nímž jsem se osobně moc neznal, ale neosobně jsme se znali velmi dobře. S jeho bratrem jsem totiž chodil školy a jeho otec byl listonošem na poště v Pouchově, takže můj otec byl jeho nadřízeným. Proto celé řízení trvalo rok, neboť třikrát bylo na generální prokuratuře, než řízení zastavili. S polovičním platem se dalo těžko vyjít a přitom ještě týdně dojíždět domů do Prahy, aby rodiče nic nevěděli.

Měl jsem zase v tomto případě výjimečné štěstí, neboť jsem v Liberci náhodou potkal spolužáka z pražské oktávy, který byl likvidátorem všech prodejních velkoobchodních domů v Jablonci nad Nisou. Ten mě okamžitě zaměstnal s platem dvakrát vyšším, než jsem měl na fin. prokuratuře, což tehdy nebyl žádný problém. Po roce skončilo trestní řízení, a poněvadž v tu dobu už bylo rozhodnuto o další reorganizaci finančních prokuratur, nabídl mi předseda Krajského soudu v Liberci – zeť Kl. Gottwalda – místo předsedy Okresního soudu ve Frýdlantě v Č., což by pro mě znamenalo soudit trestní a ještě politické věci. To jsem považoval za nepřijatelné, a tak jsem vyvinul všech-

ny síly, jak se z této situace dostat. Měl jsem zájem o státní notářství, neboť práci notářů jsem znal z praxe finanční prokuratury. Naštěstí si mě kádrovák na Ministerstvu spravedlnosti nedal dohromady s mým strýcem, takže mi nabídli místo státního notáře a dali mi vybrat, zda chci do Ostravy, Litvínova nebo Loun. Poněvadž Louny jsou nejblíže Praze, kde jsem měl ještě rodiče, byla volba jasná, a tak jsem 1. 10. 1952 nastoupil v Lounech, kde jsem se dočkal zániku státních notářství. Poněvadž mně v tu dobu chybělo pár měsíců do sedmdesátky, nemohl jsem už pokračovat jako soukromý notář. Můj kolega z Teplic šel ke komerčním právníkům, poněvadž nás někdo informoval, že advokátní komora nepřijímá, což ovšem nebyla pravda. Poněvadž jsem se zabýval především nespornými věcmi a restitucemi, což nebyla agenda pro komerční právníky, měl jsem zájem dostat se k advokátům, což bylo pak velmi jednoduché, poněvadž hned na první dopis mi poslali přihlášku, takže jsem byl pak ještě měsíc jak komerčním právníkem, tak už advokátem, kdy moje kariéra 31. 12. 2011 skončila.

PROČ JSTE SI ZVOLIL PRÁVĚ PROFESI NOTÁŘE A CO VÁS NA NÍ NEJVÍCE BAVILO?

Jak jsem uvedl v předchozí odpovědi, byla cesta k profesi notáře zvláště klikatá a trnitá, ovšem o práci notáře jsem věděl z praxe u finanční prokuratury. Především se mi na ní líbí, že člověk stojí mezi stranami, kterým může nestranně poradit a ne na straně soudce nebo žalobce.

NA KTERÉ ZAJÍMAVÉ KAUZY ZE SVÉ PRAXE VZPOMÍNÁTE?

Těch kauz by byla velká spousta, třeba jsem v jednom případě musel jednomu neústupnému dědici říci, že za něho dědický podíl (pár tisícovek) zaplatím sám, když jsme jednali celé odpoledne a blížila se devatenáctá hodina a my pořád nebyli schopni uzavřít dědickou dohodu mezi sourozenci.

Na jeden případ však zvlášť nezapomenu. To bylo ještě za starých okresů, kdy jsme se s žateckým státním notářem vzájemně zastupovali. Jednoho rána mi telefonovali ze Žatce z národního výboru, že přijeli ze Slovenska dědicové po sestře, kterou zavraždil její manžel, a že je třeba s nimi věc vyřídit. Nastartoval jsem tedy auto a jel do Žatce. Když jsem dojel k domu, kde se případ udál, viděl jsem z dálky shluk několika cikánů (tehdy se ještě neříkalo Romů) – tak jsem si řekl, no to jdeš do pěkné jámy lvové. Zažil jsem však velké překvapení. Polovina z toho shluku byli pouze známí těch dědiců, takže jich zbylo jen pět, s nimiž jsem šel do bytu. Všichni byli slušní, dalo se s nimi rozumně mluvit. Další překvapení mě čekalo v bytě. S tak neskutečně čistým bytem jsem se setkal málokdy. Byt měl dvě místnosti – ložnici – stejnou, jakou jsme měli s manželkou, a kuchyň. Vše uspořádané, čisté, takže si člověk mohl sednout ke stolu a vše bez použití nějakých rukavic prohlédnout. Kluci cikánský chtěli, abych dědictví hned projednal, aby si mohli věci odvézt. Neměl jsem ani zapisovatelku, jen psací stroj a papír. Tak jsem to projednal, a když došlo na placení notářského poplatku v kolcích, řekli mi, že nemají peníze. Tak já na to, že byt zapečetím a přijedou si pro věci, až zaplatí. Tak začali škemrat, nakonec mě požádali, zda bych hodinu počkal, že si peníze od známých v Žatci vypůjčí a kolky přinesou. Tak se nedalo nic dělat než počkat a kluci cikánský skutečně s kolky přišli, takže jsme věc dokončili podle jejich prosby.

S Rómy jsme se setkávali velmi často, aspoň u nás byli slušní, mě zdravili všichni z celého okresu.

MŮŽETE POPSAT VAŠI PEDAGOGICKOU ČINNOST?

Poměrně brzy – někdy na začátku 60. let jsem byl delegován do poradního sboru ministra spravedlnosti pro věci stáních notářství, kde jsem byl nejmladším členem, a hned nato do poradního sboru předsedy Krajského soudu v Ústí nad Labem, kde jsem pak léta vykonával funkci předsedy. Ještě před rokem 1968 jsem byl vybrán s vedoucím státním notářem v Mělníku JUDr. Jiřím Brázdou za školitele notářských čekatelů, pro něž se konalo každým rokem celorepublikové školení, kterého se s námi zúčastňovali dva soudci Nejvyššího soudu. Dále jsem byl jmenován oponentem pro mladé státní notáře, čehož jsem se zúčastňoval s dalšími dvěma civilními soudci z Nejvyššího soudu. Několikrát jsem zkoušel čekatele při notářských zkouškách na Ministerstvu spravedlnosti.

Když naše ministerstvo obdrželo první japonskou kopírku, bylo mi umožněno v přestávce jednání poradního sboru provést úpravu tiskopisu kvartálního hlášení státních notářství pro ministerstvo spravedlnosti.

Pak mi starosti činil protokol pro projednání dědictví, v němž se několikrát opakovaly stejné věty. Nejprve jsem si udělal několik protokolů sám na psacím stroji, pak mi předseda našeho soudu dovolil udělat kopie na rozmnožovacím stroji, což byla zvlášť hlídaná mašina. Když se mi to osvědčilo a udělal jsem pár posledních úprav, povolil mi předseda, abych na účet soudu objednal balík protokolů od místní tiskárny.

Tiskopis užívaly samozřejmě všechny notářky na našem notářství, a poněvadž se osvědčil, byl přijat ministerstvem pro celou Českou republiku. Neuvěřitelnou radost mi pak za krátký čas udělalo slovenské Ministerstvo spravedlnosti v Bratislavě, když mě požádalo, zda bych souhlasil s překladem protokolu do slovenštiny a jeho používáním na Slovensku. S radostí jsem souhlasil a ještě jsem od nich dostal finanční odměnu.

S vedoucím státním notářem v Ústí nad Labem JUDr. Richardem Brandeisem jsme pak pro celostátní použití vytvořili všechny smlouvy, protokoly a ostatní tiskopisy, potřebné pro smluvní a registrační agendu.

S vedoucími státními notáři dr. Richardem Brandeisem a dr. Jiřím Brázdou jsme jeden celý týden na Ministerstvu spravedlnosti prováděli hloubkovou prověrku několika vybraných státních notářství, které jsme pak osobně navštívili a probrali s nimi své připomínky.

Pokud jde o naše státní notářství v Lounech, probírali jsme všechny závazné a nové věci na pravidelných poradách, takže všechny kolegyně byly o všem informovány; zvláště jsme pečovali o výchovu svých zapisovatelek.

JAK VZPOMÍNÁTE S ODSTUPEM ČASU OBECNĚ NA PRÁCI V MINULÉM REŽIMU?

Na svoji činnost na státním notářství v Lounech vzpomínám kladně nejen já, ale všechny kolegyně notářky a ostatní pracovnice. Byli jsme uzavřená společnost stejného smýšlení, takže jsme prováděli svoji práci tak, aby všichni účastnici kteréhokoliv řízení byli s námi spokojeni. Museli jsme samozřejmě dodržovat zákony, ale vždy takovým způsobem, aby především lidé neutrpěli nějakou újmu.

Každoročně se několikrát scházíme, při větších příležitostech se stoprocentní účastí všech bývalých pracovníků.

KTERÉ OBDOBÍ Z VAŠÍ KARIÉRY PRO VÁS BYLO NEJPŘÍNOSNĚJŠÍ A NA KTERÉ NEJRADĚJI VZPOMÍNÁTE?

Nejpřínosnější období pro mě byla doba, kdy jsem mohl pracovat pro užitek všech státních notářů, ale jinak rád vzpomínám na celou dobu své praxe, když opomenu politickou buzeraci.

JAK SE DÍVÁTE NA SOUČASNOU PRÁVNÍ ÚPRAVU NOZ A PROBLÉMY SOUČASNÉHO NOTÁŘSTVÍ?

Pokud jde o nový občanský zákoník, tak mám samozřejmě výhrady. Když jsem mluvil s Jirkou Mikešem naposledy koncem roku 2013 a bavili jsme se právě o výmazu osobních služebností, tak mi Jirka říkal: Ty jsi snad jediný, kdo si přeje, aby NOZ platil od 1. 1. 2014. Já jsem mu na to jen řekl, že se budu modlit, aby to neodložili, poněvadž pak bychom čekali dalších 20 let, na což mi Jirka řekl, že mám pravdu. Mám spoustu výhrad – hlavně na textaci a špatnou češtinu, ale to se dá opravit, i když mám pochybnosti, zda máme ještě nějaké lepší zákonodárce.

K problému nynějších notářství je těžké se vyjadřovat, když už nejsem v praxi. Vadí mi však obsazování notářských míst. Samozřejmě je nutné použít výběrové řízení, ale notářští kandidáti, kteří pracují u notáře, na jehož místo pak aspirují, musí mít přednost; nedovedu si představit, že by můj potomek, který u mě pracuje, nemohl pak převzít místo po mně (jako je to u lékařů). Za to by se měla notářská komora postavit.

JSTE STÁLE VELMI AKTIVNÍ, ČÍM SE NYNÍ ZABÝVÁTE? MŮŽETE NÁM POPSAT ÚSTAVNÍ STÍŽNOST, KTEROU PŘIPRAVUJETE?

Zatím nejde o ústavní stížnost, tak daleko ještě nejsem. Válčím však s Českým úřadem zeměměřickým a katastrálním v Praze, poněvadž podle mého názoru provádějí výmaz osobní služebnosti, která zanikla podle § 1300 odst. 1 zákona č. 89/2012 Sb. smrtí oprávněné osoby, vkladem, zatímco mají použít ust. § 23 odst. 1 písm. r) katastrálního zákona č. 256/2013 Sb. Jde jim jen o to, aby mohli vybrat 1 000 Kč, a vůbec jim nevadí, že porušují analogicky *rem iudicatam* a že vůbec nemohou rozhodovat o zániku práva, které už neexistuje. Poslední třetí velké povídání mám pro ně připraveno a odešlu je z určitého důvodu po 12. 10. t. r. a pak už na ně půjdu soudní cestou až k Ústavnímu soudu; poněvadž jsem jen o dva roky mladší než Jirka Mikeš, tak mi moc času nezbývá, přinejhorším se bude muset najít nový Mikeš nebo Sellák, aby se ta věc dotáhla do konce.

KDE VIDÍTE BUDOUCNOST ČESKÉHO NOTÁŘSTVÍ A CO BYSTE VZKÁZAL ZAČÍNAJÍCÍM NOTÁŘŮM?

České notářství patří nesporně mezi evropská notářství a mělo by se u nás přizpůsobit vzoru západoněmeckému, t.j. notáři by měli být jediným úřadem, který smí provádět převody nemovitostí. Samozřejmě mnoho advokátů by mohlo přejít k notářství, ale pak by byl absolutní pořádek nejen v nemovitostech, ale i ve vybraných a zaplacených poplatcích. V roce 1989 jsem přivezl ze SRN všechny pomůcky, které by bylo třeba k novým vložkám pozemkových knih (kromě toho jsou všechny záznamy na počítačích, ale co je psáno, to je dáno). Pozemkovou knihu mají vést soudy, a ne technické úřady. Tenkrát pro to nebyla vůle předsedů soudů, kteří nechtěli zpět pozemkové knihy, aniž věděli proč, ale měli hlavní slovo, i když všichni byli u komunistů.

Můj vzkaz začínajícím notářům: Važte si toho být notářem, poněvadž nic není hezčí než pomáhat lidem v jejich problémech.

VÁŽENÝ PANE DOKTORE, DĚKUJEME VÁM ZA ROZHOVOR A PŘEJEME PEVNÉ ZDRAVÍ. ■

Právnické listy č. 1/2017

Vydává Fakulta právnická Západočeské univerzity ve společnosti Wolters Kluwer ČR, a. s., ISSN 2533-736X.

FAKULTA PRÁVNICKÁ ZÁPADOČESKÉ UNIVERZITY SE PŘIPOJILA K ČESKÝM PRÁVNICKÝM FAKULTÁM, JEŽ JSOU VYDAVATELKAMI VLASTNÍCH ČASOPISŮ.

První číslo Právnických listů, které je svým obsahem spíše lákavým číslem nultým, dává nahlédnout do úvah o směrování periodika, jehož cílem – řečeno slovy předsedy redakční rady a děkana Fakulty právnické ZČU Jana Paulyho – *„není ani poskytnout fundamentální základnu právních informací, ani snad vytvářet konkurenci těm či oněm právnickým periodikům, která jsou u nás vydávána“*, ale záměr *„poskytovat Vám široké spektrum zajímavých a hlavně vysoce kvalitních právnických literárních výstupů, stát se pravidelnou součástí Vašeho právnického uvažování, ať již profesního, nebo jen zájmového, a snad i docílit toho, aby se z Vás, kdo budete Právnické listy se zájmem číst, postupem doby stávali též ti, kdo je budou autorsky spoluvytvářet“*.

Anotovaný sešit Právnických listů přináší hned pět příspěvků předních odborníků z oborů právní filozofie a teorie, finančního práva, trestního práva a právní historie.

Právní filozof a teoretik, bývalý soudce a místopředseda Ústavního soudu profesor Pavel Holländer v rozpravě *Soumrak moderního státu – post skriptum* rekapituluje průběh diskuse, kterou otevřel v roce 2013 článkem *Soumrak moderního státu*, uveřejněným v časopise Právník. Navíc je podle autorových slov text *„jeho doplněním zaměřeným zejména na vazbu kategorie svobody a společenské soudržnosti jako základu existence státu“*. Tradičně skeptický Pavel Holländer uzavírá, že *„základní, ty nejzákladnější, každou civilizaci formující ideje, nepřináší ale ani vědci, ani filosofové, koneckonců ani vládcové, přináší je proroci či patriarchové. Žádné ale kolem nás není vidět...“*

Článek profesorky finančního práva Marie Karfíkové *Kontrolní hlášení* se zabývá touto aktuální problematikou ve stavu po nálezu Ústavního soudu ze dne 6. 12. 2016, sp. zn. Pl. ÚS 32/15 (č. 40/2017 Sb.). Autorka upozorňuje, že *„i přestože v kontrolním hlášení jsou uvedeny informace, které správcům daně, případně orgánům činným v trestním řízení, mohou usnadnit rozkrývání dodavatelsko-odběratelských vztahů mezi daňovými subjekty účastnícími se karuselového podvodu, jedná se stále o posteriorní kontrolu v době, kdy už finanční prostředky získané karuselovým podvodem mohou být dávno odkloněny mimo dosah správce daně“*.

Soudce Ústavního soudu a profesor trestního práva Jan Musil se v příspěvku *Nekončící reforma trestního řízení* vyjadřuje k průběhu pokusů o rekodifikaci trestního řádu v České republice a kritizuje *některé problematické trestněprocesní strategie, popírající princip materiální pravdy, přeměnu reaktivního trestního práva v „právo odvracející nebezpečí“, proces „privatizace bezpečnosti“, pokusy o vytváření „trestního práva určeného pro nepřátele“*. Autor uzavírá, že se zdá, *„že česká odborná veřejnost, kriminální politika a legislativa si závažnost úkolů, jež nás očekávají, dosud dostatečně neuvědomily. S dosavadním stavem reformy nemůžeme být spokojeni. Doposud nastolená témata postihují jen dílčí problémy, chybí prozatím celková vize toho, čeho chceme dosáhnout.“*

Tématu *Aktuálnost hodnot a tradic vzniku Československa* se krátce před rokem „osmičkových“ výročí věnoval konstitucionalista profesor Václav Pavlíček. Dospívá k závěru, že *„česká společnost se k hodnotám demokracie a humanity formulovaných Masarykem vracela vždy, když usilovala v důsledku politické a morální krize o nápravu společenských poměrů. V poválečném období to bylo především v roce 1968 i bezprostředně po listopadu 1989. Masarykův ucelený program může být inspirací i pro současnost, když se sice mnohé ve světě změnilo, ale konstantními zůstávají hodnoty státnosti, jako záruka stability a právní jistoty pro občany i českou společnost.“*

Závěrečný příspěvek komercialisty profesora Přemysla Rabana *Úvahy nad deseparací judiciální moci státu a postdemokracií* je zamyšlením nad trendem k *„přenášení pravomoci k odstraňování sporů v oblasti soukromoprávních vztahů z oblasti moci soudní do oblasti moci výkonné na příkladech z oblasti práva daňového nebo spotřebitelského“*.

Jak vidno, první číslo nového právnického časopisu je vysoce ambiciózní, Právnické listy zajisté stojí i za další sledování. Časopis je dostupný i v elektronické podobě na webové adrese: http://fpr.zcu.cz/export/sites/fpr/research/pravnicke-listy/Pravnicke_listy_01_17.pdf. ■

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
člen redakční rady Ad Notam

22. setkání Vltava-Dunaj,
8. až 10. 9. 2017, Plzeň

I V TOMTO ROCE SE VE DNECH 8. AŽ 10. ZÁŘÍ KONALO TRADIČNÍ SETKÁNÍ RAKOUSKÝCH A ČESKÝCH NOTÁŘŮ VLTAVA-DUNAJ.

Již 22. ročník organizovala plzeňská notářská komora a jako místo konání vybrala areál plzeňského pivovaru. Zahajovací večeře se odehrála v krásných prostorách společenského sálu „Secese", kde hosty uvítal prezident Notářské komory v Plzni, JUDr. Jan Stránský, a prezident NKČR Mgr. Radim Neubauer a slova se též ujal prezident rakouské Notářské komory (ÖNK) Ludwig Bittner. Po večeři si mohli účastníci ověřit své dovednosti ve „škole čepování"

Dopoledne druhého dne setkání bylo věnováno odbornému programu. I letos byla témata přednášek nesmírně zajímavá a podnětná. Za rakouskou stranu přednášel Mag. Andreas Tschugguel, a to na téma „darování pro případ smrti", za českou stranu přednášeli společně JUDr. Ing. Michael Sáblík a Mgr. Martina Sáblíková na téma „zcizení dědictví".

V odpoledních hodinách pak účastníci setkání absolvovali prohlídku plzeňského pivovaru. Závěrečná večeře se konala v restauraci Na Spilce v neformálním a přátelském duchu, stejně celé setkání.

Příští, již 23., setkání Vltava-Dunaj se bude konat začátkem září 2018 v Rakousku. ■

JUDr. Berenika Wünschová,
ředitelka sekce mezinárodních vztahů NKČR

Memorandum o spolupráci mezi právnickými profesemi

JEDNOTA ČESKÝCH PRÁVNÍKŮ (JČP), KTERÁ POVAŽUJE ZA SVÉ HLAVNÍ POSLÁNÍ ROZVOJ PRÁVNÍ KULTURY, PRÁVNÍHO STÁTU A PRÁVNÍHO POVĚDOMÍ OBČANŮ, INICIOVALA PODPIS MEMORANDA O SPOLUPRÁCI MEZI JČP A JEDNOTLIVÝMI ORGANIZACEMI SDRUŽUJÍCÍMI PRÁVNICKÉ PROFESE.

V pondělí 25. 9. 2017 bylo ve Werichově vile toto memorandum podepsáno. Za JČP ho podepsal její předseda Pavel Rychetský, za NK ČR prezident Radim Neubauer, za EK ČR viceprezident Vladimír Plášil, za SU ČR prezidentka Daniela Zemanová, za USZ ČR prezident Jan Lata a za UPP ČR prezidentka Marie Brejchová.

Slavnostního aktu podpisu se zúčastnil i nově zvolený předseda ČAK JUDr. Vladimír Jirousek, který vysvětlil v tuto chvíli pod memorandem chybějící podpis České advokátní komory. Vznikající iniciativa přišla totiž v momentu těsně před 7. sněmem ČAK, a tak nebyl časový prostor memorandum řádně projednat. Nově zvolené orgány ČAK se v nejbližším časovém horizontu iniciativou JČP budou zcela jistě zabývat. ■

JUDr. Berenika Wünschová, ředitelka sekce mezinárodních vztahů NKČR

Advokáti se sešli na 7. sněmu České advokátní komory

V PÁTEK 22. ZÁŘÍ 2017 SE V PRAŽSKÉM HOTELU CLARION KONAL 7. SNĚM ČESKÉ ADVOKÁTNÍ KOMORY. NEJDŮLEŽITĚJŠÍM BODEM PROGRAMU BYLY VOLBY DO ČTYŘ ORGÁNŮ KOMORY – PŘEDSTAVENSTVA, KONTROLNÍ RADY, KÁRNÉ KOMISE A ODVOLACÍ KÁRNÉ KOMISE. SNĚM TAKÉ PŘIJAL NOVELY PĚTI STAVOVSKÝCH PŘEDPISŮ.

Sněm byl zahájen v devět hodin ráno českou státní hymnou a stavovskou hymnou a po ní následovaly zdravice vzácných hostů, mezi nimiž byly špičky světové a evropské advokacie, jako prezident IBA Martin Šolc či prezident CCBE Ruthven Gemmell a další významní hosté. Účast přijali také vládní činitelé – ministr spravedlnosti Robert Pelikán a ministr pro lidská práva, rovné příležitosti a legislativu Jan Chvojka, stejně jako vrcholní představitelé české justice – předseda Nejvyššího soudu profesor Pavel Šámal či nejvyšší státní zástupce Pavel Zeman.

Dopolední program zaplnily zprávy o činnosti orgánů ČAK za uplynulé volební období, předseda ČAK JUDr. Martin Vychopeň se pak netradičně ve své „multimediální" show ohlédl dokonce za dvěma volebními obdobími, po které stál v čele Komory.

Hlavním bodem programu 7. sněmu však byly volby, které probíhaly ve dvou volebních místnostech a zúčastnilo se jich 1 673 advokátek a advokátů. Odpoledne pak bylo ve znamení schvalování novel advokátních předpisů, všeobecné rozpravy, a hlavně čekání na výsledky hlasování.

Po jejich vyhlášení se přímo na sněmu, bezprostředně po skončení jeho pracovní části, uskutečnilo první zasedání nového představenstva, na kterém byl zvolen předsedou představenstva ČAK JUDr. Vladimír Jirousek, místopředsedy představenstva se stali JUDr. Petr Poledník, pověřený dohledem nad pobočkou ČAK v Brně, JUDr. Tomáš Sokol, Mgr. Robert Němec, LL.M., a JUDr. František Smejkal. Kompletní výsledky voleb jsou k dispozici na www.cak.cz. ■

red.
Foto: Jakub Stadler

Střelecký den v Přešticích

V PÁTEK 22. ZÁŘÍ 2017 SE NA STŘELNICI V PŘEŠTICÍCH NA JIŽNÍM PLZEŇSKU USKUTEČNILO NEFORMÁLNÍ SETKÁNÍ NOTÁŘŮ, JEJICH PRACOVNÍKŮ A PŘÁTEL Z OBVODU NOTÁŘSKÉ KOMORY V PLZNI.

Zkušení instruktoři seznámili účastníky s některými druhy střelných zbraní a jejich obsluhou, s bezpečnostními pravidly při manipulaci se zbraněmi a při pohybu ve střelnici a především se základní technikou střelby. K dispozici byla pistole ČZ 75 ráže 9 mm, samopal vzor 58 nebo opakovací brokovnice „pumpa" ráže 12 mm.

Po úvodní instruktáži proběhly pod vedením a dohledem personálu střelnice praktické střelecké soutěže. Pro mnohé to byla příležitost k vůbec prvnímu výstřelu v životě. Všichni účastníci pak měli možnost porovnat své dovednosti mezi sebou navzájem. Odměnou střelcům bylo následné pohoštění v zázemí střelnice spojené s vyhlášením výsledků soutěže a zábavou do pozdních večerních hodin. Ve střelbě pistolí na mezinárodní pistolový terč se na prvním místě umístili Josef Burda a Milan Řežábek. Josef Burda dále zvítězil ve střelbě brokovnicí na padací terče. Ve střelbě samopalem na mezinárodní pistolový terč pak nejlepších výsledků dosáhl Vlastimil Heřman. Akce přinesla všem zúčastněným mnoho nevšedních zážitků. Organizátoři pro její úspěch naplánovali další ročník na sobotu 22. 9. 2018 a doufají, že mezi sebou přivítají i kolegy z ostatních notářských komor. ■

Mgr. David Kittel, notář v Plzni

Ilustrační foto: Shutterstock.com

PRÁVNÍ ROZHLEDY 15–16/2017:

ČLÁNKY

O proměnlivosti a zastupitelnosti započtení, uznání a narovnání
prof. JUDr. Josef Bejček, CSc., Brno

Aktuální judikatura SDEU k oprávněnému zájmu jako právnímu titulu pro zpracování osobních údajů
Mgr. František Nonnemann, Praha

DISKUSE

Předběžné prohlášení v praxi
JUDr. Karel Svoboda, Ph.D., Brno

SOUDNÍ ROZHLEDY 7–8/2017:

Stavba na cizím pozemku – nová judikatura a nové problémy
JUDr. Jiří Spáčil, Brno

SOUDNÍ ROZHLEDY 9/2017:

61. Postup při jmenování likvidátora soudem
§ 189 a 191 ObčZ
Likvidátorem má být soudem primárně jmenována osoba navržená navrhovatelem, je-li způsobilá být členem statutárního orgánu předmětné obchodní korporace a nebrání-li tomu jiné okolnosti (např. kolize zájmů likvidátora a obchodní korporace).
Soud může likvidátorem jmenovat i bez jeho souhlasu člena statutárního orgánu, toliko nebyl-li návrh na jmenování konkrétní osoby likvidátorem podán či návrhu nelze vyhovět.
Nelze-li likvidátorem jmenovat ani člena statutárního orgánu, jmenuje ho soud z osob zapsaných do seznamu insolvenčních správců.
Usnesení VS v Praze z 23. 2. 2017, sp. zn. 7 Cmo 523/2006

62. SJM: Režim majetku získaného náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu výlučného majetku. Kalamitní těžba lesního porostu
§ 709 odst. 1 písm. e) ObčZ
§ 143 odst. 1 písm. a) ObčZ 1964
§ 24 a 32 LesZ
1. Majetkem nabytým jedním z manželů za majetek náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela není jen majetek získaný prodejem věci ve výlučném vlastnictví, ale i majetek, který nabyl jeden z manželů náhradou za poškození, zničení nebo ztrátu svého výlučného majetku.
2. Jestliže byl vlastník lesa kvůli kalamitě objektivně donucen provést těžbu v rozsahu převyšujícím běžné hospodaření, a tím došlo k podstatnému snížení ceny lesa, pak je třeba považovat výtěžek z této kalamitní těžby za majetkovou hodnotu získanou za poškození či zničení lesního porostu, a tudíž i za majetek nabytý jedním z manželů a náležející do výlučného vlastnictví tohoto manžela.
Rozsudek NS z 28. 2. 2017, sp. zn. 22 Cdo 5601/2016 ■

Rubriku zpracoval Mgr. Erik Mrzena, notář v Praze, člen redakční rady Ad Notam.

4. evropský notářský kongres

4. EVROPSKÝ NOTÁŘSKÝ KONGRES SE KONAL VE DNECH 5. AŽ 7. ŘÍJNA 2017 VE ZNÁMÉM POUTNÍM ŠPANĚLSKÉM MĚSTĚ SANTIAGO DE COMPOSTELA ZA ÚČASTI TÉMĚŘ 600 OSOB, A TO NEJEN Z ŘAD NOTÁŘŮ Z CELÉ EVROPY, ALE I VÝZNAMNÝCH POLITIKŮ, OSOBNOSTÍ Z EKONOMICKÝCH, PRÁVNICKÝCH A AKADEMICKÝCH KRUHŮ. NK ČR BYLA NA TOMTO KONGRESU ZASTOUPENA MGR. RADIMEM NEUBAUEREM, PREZIDENTEM NK ČR, A JUDR. MARTINEM FOUKALEM, ČESTNÝM PREZIDENTEM NK ČR.

Na slavnostním zahájení kongresu byl přítomen i španělský ministr spravedlnosti, Rafael Catalá Polo, který zdůraznil význam působení notářů pro společnost, stát i občany.

Dalšími hosty kongresu byli Tiina Astola (Fin.), generální ředitelka DG JUST (Evr. komise), europoslanci Pilar del Castillo Vera (Špan.), Evelyn Regner (Rak.) a Cristian Busoi (Rum.). Generálním koordinátorem kongresu byl španělský notář z města Coruña, Dr. Isidoro Antonio Calvo Vidal. Mezi řečníky pochopitelně nechyběl ani současný prezident CNUE, José Manuel García Collantés, který připomněl význam tohoto kongresu a stručně prezentoval zvolená témata. Připoměl, že i v době rozvíjejícího se elektronického obchodu je nutné zajišťovat právní jistotu, kterou notářství latinského typu nabízí. Právě veřejná listina garantuje formální i materiální platnost, jejímž výsledkem je právní jistota.

4. evropský notářský kongres se konal pod heslem „Právo EU ve službách občanů" a kladl si za cíl analyzovat evropské občanské a obchodní právo a připravit konkrétní legislativní návrhy pro evropské instituce. Pro kongres byla vybrána dvě odborná témata: 1) ochrana spotřebitelů v digitálním prostředí a 2) změna sídla společnosti v rámci EU.

1. téma: Rychlý vývoj digitálního prostředí přináší v dnešní době řadu výzev, které představují zároveň i určité nové příležitosti: poskytování digitálních služeb, blockchain, bitcoiny atd. Notáři se o tento vývoj musí zajímat a případně adaptovat svoji činnost s ohledem na nové potřeby společnosti a musí navrhovat inovativní řešení s tím, že budou nadále zajišťovat garantování toho podstatného, co nabízí notářská profese, to je právní jistota.

Evropský spotřebitel se často při realizaci přeshraniční koupě potýká s řadou překážek: jazykové a kulturní rozdíly, neexistence možnosti efektivní reklamace, potíže

s identifikací dodavatele zboží či služeb. Dalšímu rozvoji elektronického obchodu stále brání nedostatečná důvěra spotřebitelů, kteří často podmínky smluv sjednávaných on-line ani nečtou, nebo jim dostatečně nerozumí. Kromě toho rychlý rozvoj digitálních služeb vede k tomu, že se objevují stále nové formy prodeje a nové prostředky k provádění transakcí mezi spotřebiteli a společnostmi. Potíže pak mohou nastat při prokazování nabytí vlastnictví k tomuto majetku, který se může stát i předmětem dědictví.

Diskuse se také dotýkala problematiky blockchainu. Byly kladeny otázky archivace právních jednání, kterou nyní notáři garantují, skutečného poučení a zjištění projevu vůle stran, kontroly totožnosti účastníků apod. Ukazuje se, že i při této nové formě obchodu se nabízí prostor pro činnost notáře.

Kongres v Santiagu byl dobrou příležitostí k formulování doporučení určených pro příslušné evropské instituce.

2. téma: V rámci tématu Změna sídla společnosti v rámci EU bylo konstatováno, že se o této problematice hovoří na evropské půdě přesně 20 let. Již v roce 1997 byla připravena evropská směrnice, která však byla následně stažena. Účastníci kongresu diskutovali o tom, zda je vhodné přijmout evropskou směrnici, která by vyjasnila právní situaci. V současnosti je nejistá. Právní účinky přeshraniční změny sídla spadají pod národní legislativu a evropská judikatura pouze stanovuje pro tuto oblast určité principy, které se aplikují dle jednotlivých případů. Legislativní návrh by měl zahrnout více prvků: umožnit lepší mobilitu firem, usnadnit řešení fiskálních otázek, ale zároveň dostatečně chránit i zájmy třetích osob (minoritní akcionáři, zaměstnanci, věřitelé atd.). V posledních letech se stále více ukazuje, že by bylo vhodné mít určitou evropskou legislativu, která by upravovala přeshraniční změnu sídla společnosti v rámci EU, se zachováním kontinuity právnické osoby dané obchodní společnosti. Toto téma je vysoce aktuální v důsledku Brexitu, kdy lze očekávat přesun sídel společností z Británie do EU, aby si v rámci EU tyto společnosti zachovaly svůj současný status. Je skutečností, že existuje určitá rivalita mezi různými evropskými městy, které by přesun sídel společností z Británie uvítaly.

Existence harmonizované úpravy pro postup při změně sídla s nastavením příslušných požadavků na tuto změnu na evropské úrovni by měla přinést zjednodušení řízení v obou příslušných státech, ale také by měla rozhodně přispět k zabránění zneužívání a fiktivních přesunů sídla s cílem sociálního nebo daňového dumpingu.

Kongres evropských notářů se odehrál v bouřlivé době, kdy Španělsko řeší otázku samostatnosti Katalánska, a proto se i v kuloárech mezi notáři o tomto tématu často hovořilo. Přesto se o kongres CNUE zajímala média a v místním tisku i televizi se objevily zprávy, které informovaly o této akci i o tématech, která byla pro kongres CNUE zvolena. K vyhodnocení kongresu a jeho dopadů jistě dojde na jednání správní rady CNUE, která se i za přítomnosti prezidenta NK ČR Radima Neubauera uskuteční dne 18. října v Bruselu. ■

JUDr. Martin Foukal, čestný prezident
Notářské komory České republiky, notář v Praze,
Ing. Ivana Horáková, spolupracovnice redakce

113. kongres francouzských notářů

VE DNECH 17. AŽ 20. ZÁŘÍ 2017 SE V SEVEROFRANCOUZSKÉM LILLE KONAL 113. KONGRES FRANCOUZSKÝCH NOTÁŘŮ. JEHO PRŮBĚHU SE ZÚČASTNILA ZA NOTÁŘSKOU KOMORU ČESKÉ REPUBLIKY ČLENKA MEZINÁRODNÍ KOMISE JEJÍHO PREZIDIA JUDR. MARTINA HERZÁNOVÁ, NOTÁŘKA V PRAZE A JUDR. BERENIKA WÜNSCHOVÁ, ŘEDITELKA SEKCE MEZINÁRODNÍCH VZTAHŮ NK ČR.

Slavnostní zahájení kongresu přijela pozdravit ministryně spravedlnosti vlády nově zvoleného prezidenta Emanuela Macrona paní Nicole Belloubet, v závěrečný den kongresu se dostavila primátorka hostitelského města Lille paní Martine Aubry, která rovněž dříve působila jako ministryně spravedlnosti francouzské vlády.

Oproti předchozím kongresům, kde bylo vše „na papíře", nejen organizace kongresu byla poznamenaná výraznou elektronizací procesů. Veškeré pozvánky, návrhy, zprávy a informace byly k dispozici v telefonní aplikaci, veškeré vstupy a oprávnění byly regulovány prostřednictvím načítání čárových kódů.

Na každém kongresu francouzští notáři probírají v rámci několika vyhlášených témat aktuální právní problematiku v uvedené oblasti, vybrané komise, které si v rámci témat pokládají konkrétní otázky, přednášení jako výsledky své dvouleté práce návrhy na úpravy právních předpisů, jichž se daná problematika týká. Notáři se pak v plénu k uvedenému otevřeně vyjadřují a následně hlasují o tom, zda předkládaný návrh má být dále prosazován. I v tomto případě notáři přešli na formu hlasování prostřednictvím SMS zpráv.

Vzhledem k tomu, že elektronizace notářské profese byla jedním z nosných témat tohoto kongresu, plénum sestávající se především z notářů, jejich spolupracovníků a právních teoretiků přijalo tato vylepšení naprosto spontánně. Od roku 2012 do konce roku 2016 francouzští notáři sepsali téměř čtyři milióny elektronických notářských zápisů, tedy zápisů bez použití papíru, v dematerializované podobě, a od počátku roku 2018 bude vyhotovování notářských zápisů tímto způsobem již jedinou možností. Každý elektronický notářský zápis musí být odeslán do centrálního úložiště na celostátní úrovni, kde je uchováván po dobu 75 let a následně je předán do národního archivu. Úložiště notářských zápisů je zabezpečeno na mnoha úrovních, od přenosu od notáře, který notářský zápis sepsal, až po každodenní aktualizaci souborů, u nichž je zajištěna jejich nezměnitelnost.

Procedura sepisování elektronického notářského zápisu nastává obdobně jako v našich tradičních kancelářích. Notáři však namísto vytištění textu notářského zápisu text promítají

na velké obrazovky v jejich kancelářích a po schválení obsahu notářského zápisu účastníci podepisují notářské zápisy na elektronické tabulky.

Hlavní doménou notářů ve Francii je jakýkoliv převod nemovitého majetku, který se ve Francii vždy děje prostřednictvím notáře. Účastníci tak obdrží v papírové podobě potvrzení o nabytí nemovitostí a notář sám odesílá elektronický notářský zápis s informací o převodu do obdoby našeho katastru nemovitostí, který je současně propojen i s finančním úřadem. Notář totiž zároveň zajišťuje pro stát výběr veškerých daňových povinností souvisejících se změnou vlastnických, popř. i jiných, práv týkajících se nemovitostí v souvislosti se sepsáním notářského zápisu. Úhrada plnění ze smlouvy týkající se nemovitostí a příslušné daně je vždy zajišťována prostřednictvím notáře a k vlastnímu převodu a podpisu převodní smlouvy nemůže dojít dříve, než jsou veškerá plnění složena na zvláštním účtu notáře u tradiční státní banky s názvem „Caisse de Depôts et des Consignations" založené již Napoleonem I.

Notáři ve Francii však jdou dál. Jako novinka byl na kongresu prezentován způsob uzavírání smluv na dálku prostřednictvím šifrovaného přenosu formou videokonference. Jedna smluvní strana byla přítomna na kongresovém pódiu vedle „svého" notáře a druhou smluvní stranu jsme mohli vidět prostřednictvím přenosu obrazu do kanceláře „jejich" notáře. Sepisující notář, tedy podle pravidel notář strany kupující, odeslal návrh elektronického textu notářského zápisu pod certifikovaným kódem notáři strany prodávající. Ten opět certifikovaně potvrdil, že spolu s účastníky sleduje tentýž dokument. Vzhledem k tomu, že podpisy notářského zápisu na elektronické tabulky jsou pro tamější notáře běžnou praxí, každá se smluvních stran se podepsala na ověřený elektronický dokument splňující podmínku, že podpisy osob jsou na jedné listině.

Kromě elektronizace notářské profese se však hovořilo i o dalších tématech, které se nás rovněž týkají. Jedním z nich bylo rovněž téma stárnutí populace a s tím spojené starosti o péči o starší generaci. Kontroverzním tématem, na nějž nemají notáři jednotný názor, je poskytování hypotéčního úvěru seniorům nad šedesát let takzvaně „na doživotí", kdy banka poskytne zájemci úvěr v určité výši závisející na jeho věku a hodnotě jeho nemovité věci, která úvěr zajišťuje. Úvěr není účelově vázán, senior jej může použít v podstatě na cokoliv a nemusí v průběhu života splácet ani úroky. Úvěr sesplatní až po úmrtí seniora a závisí na pozůstalých, zda jej zůstavitele uhradí či nikoliv. Tento způsob zajištění peněžních prostředků senioři využívají povětšinou na úpravu svých domovů v případě zdravotních obtíží, ale mohou je utratit jakkoliv. Tento produkt je poměrně využíván i proto, že v dnešní Francii žije velké množství osamocených starších lidí bez bližších rodinných vztahů.

Témat, která na kongresu zazněla, a kterými bychom se mohli inspirovat, bylo velké množství. Příští, 114. kongres francouzských notářů, s tématem „Pozemkové vlastnictví zítřka", zahrnující též téma životního prostředí, ochranu lesů a zemědělských pozemků, se bude konat od 27. do 30. května 2018 v Cannes. ■

JUDr. Martina Herzánová, členka
Mezinárodní komise Prezídia NKČR, notářka v Praze

Z mezinárodního tisku
aneb Novinky od zahraničních kolegů

Časopis Notaires vie professionnelle (září až říjen)

Julien Thomas: „Notáři ve Francii již budou brzy převážně na obrazovkách"

Videokonference společně s již fungujícím elektronickým podpisem brzy změní notářskou profesi. Dle Juliena Thomase, notáře z Campbonu, jednoho z prvních notářů, který se připojil k aplikaci, přináší užívání videokonferencí mnoho výhod jak pro notáře, tak pro jejich klienty. Po zavedení elektronického podpisu dle něj přináší tento prostředek komunikace další fázi IT revoluce v notářství, která by měla změnit myšlení a zavedené způsoby jednání s klienty a zásadní změnu organizování sepisů listin. Julien Thomas najezdí po Francii až 40 000 km ročně. Pokud by některá jednání mohl vést ze své kanceláře prostřednictvím videokonference, ušetřil by čas, který by mohl věnovat práci, i náklady za přepravu. Videokonference již doporučuje všem svým klientům. Stačí, aby si pouze stáhli zdarma aplikaci Lifesize video. Příslušný odkaz s heslem jim následně zašle notář. Komunikovat mohou přitom ze svého počítače, tabletu nebo smartphonu. Klienti často využívají tohoto způsobu jednání, aniž by museli opouštět své zaměstnání, kancelář, případně domov. Dobrým příkladem využití telekonference je dle něj i možnost nesetkat se v jedné místnosti s protistranou tváří v tvář, což

může odstranit nepříjemné napětí. Toho lze využít např. při jednání o rozvodu nebo některých jednáních o dědictví. Díky možnosti vést jednání prostřednictvím videokonference se notáři dostávají blíže svým klientům, jsou více disponibilní, více reflektují současný technologický vývoj a jsou modernější. Dle Juliena Thomase se musí notáři přiblížit více současnému trendu a začít mluvit s nastupující generací stejným jazykem. Kolik vlastně stojí notáře ve Francii služba videokonference? Náklady se skládají ze dvou složek. První je za technické vybavení, druhá je tvořena měsíčními poplatky. Podpora ze strany CSN je 2 000 eur. Technické vybavení pro jednu místnost (skládající se z plátna, kamery, promítače a ozvučení) stojí 4 000 eur a měsíční poplatek je ve výši 148 eur. Náročnější zařízení, určené pro velké sály, stojí 5 310 eur a měsíční poplatek 250 eur.

NOTA BENE, Rakousko (červenec 2017, č. 147)

Notářská akademie vyvíjí nový produkt

Notářská akademie nabízí nový Leadership-Programm. Studijní bloky k business plánu, vedení a komunikaci doplňuje pozvánka k účasti na profesně zaměřené síti určené k výměně zkušeností z praxe.

Budoucí notáři stojí vždy před stejnými otázkami. Jaké organizační kroky musím podniknout, aby byla kancelář funkční? Jak mám vést notářský úřad včetně zaměstnanců? Jak má vypadat můj business plán a moje likvidita? Kde najdu spřízněné duše, řešící stejné problémy? Těmito všemi otázkami a ještě mnohým dalším se bude tento Leadership-Programm Notářské akademie zabývat. Během tří dnů budou systematicky rozvíjeny kompetence potřebné pro samostatné vedení notářského úřadu, a to pod vedením příslušných expertů. V popředí budou dovednosti počínaje splněním všech profesně-právních relevantních předpokladů pro samostatnou činnost veřejného notáře, přes fázi ucházení se o notářský úřad, převzetí notářské kanceláře, až po vybavení kancelářských prostor včetně různých organizačních kroků.

Notáři a notářky jsou dnes mnohem více v situaci, kdy čelí výzvě vést samostatně kancelář v neustále se měnícím prostředí. Způsob, kterým vedou svoje spolupracovníky, posiluje notářský úřad v jeho pozici jako atraktivního zaměstnavatele na trhu práce.

Komunikační kompetence získává na významu u všech profesí a schopnost zdravého sebe-vedení hraje významnou roli při utváření úspěšné profesní dráhy.

Odborný vhled na téma převzetí notářského úřadu je dovršen pohledem na problematiku vedení firemního účetnictví a daňových povinností.

„Communities of Practice“ mají účastníkům nabídnout síť (platformu), kterou budou užívat i po ukončení kurzu. Výměna informací podporuje osoby, které se nacházejí v obdobné situaci a přijaly výzvu vedení úřadu. Aktivní účast v této komunitní síti posiluje kolegialitu, a tím i celý profesní stav a ve smyslu vzdělávání orientovaného na zdroje je velmi přínosná.

Třídenní Leadership-Programm bude v nabídce v prvním pololetí roku 2018 ve Vídni, Salzburku a Klagenfurtu. Cílovou skupinou jsou kandidáti a kandidátky splňující podmínky pro jmenování notářem. Další detaily zveřejní rakouská Notářská akademie včas na podzim. ■

Zpracovali: Mgr. Petr Diviš, notářský koncipient
JUDr. Heleny Divišové, notářky v Hradci Králové,
Mgr. Hana Mičicová, notářka v Klatovech

Zahájení a ukončení činnosti notářů

Ministr spravedlnosti jmenoval ke dni 1. 9. 2017, na základě výsledku konkurzu,

Mgr. Karolínu Páchovou notářkou notářského úřadu v obvodu Okresního soudu ve Svitavách, se sídlem ve Svitavách. Mgr. Karolína Páchová byla advokátkou ve Vysokém Mýtě.

Mgr. Karolína Páchová

Mgr. Andrea Polášková

S účinností od 1. 1. 2018, na základě výsledku konkurzu, ministr spravedlnosti jmenoval notářskou kandidátku Mgr. Andreu Poláškovou notářkou notářského úřadu v obvodu Okresního soudu v Olomouci, se sídlem v Olomouci a k témuž dni jmenoval notářského kandidáta Mgr. Jiřího Horáka notářem notářského úřadu v obvodu Okresního soudu ve Znojmě, se sídlem ve Znojmě.

Mgr. Jiří Horák

Novým notářkám a novému notáři přejeme hodně úspěchů v jejich pracovní činnosti.

Ministr spravedlnosti odvolal dnem 31. 12. 2017, na vlastní žádost, Mgr. Jitku Heinzovou z funkce notářky v obvodu Okresního soudu v Šumperku, se sídlem v Šumperku a Ludmilu Těhníkovou z funkce notářky v obvodu Okresního soudu v Táboře, se sídlem v Táboře. Ke dni 28. 2. 2018 ministr spravedlnosti odvolal, na vlastní žádost, JUDr. Jaroslava Kopeckého z funkce notáře v obvodu Okresního soudu v Přerově, se sídlem v Lipníku nad Bečvou.

JUDr. Běla Braná, notářka v obvodu Obvodního soudu pro Prahu 10 a JUDr. Daniela Křížová, notářka v obvodu Okresního soudu v Jablonci nad Nisou, se sídlem v Jablonci nad Nisou, byly na vlastní žádost odvolány ministrem spravedlnosti s účinností dne 31. 3. 2018.

Za dlouholetou činnost ve prospěch notářství děkujeme a do dalšího života přejeme pevné zdraví a osobní spokojenost. ■

Redakce Ad Notam

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád“), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ

na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu v Táboře se sídlem **v Táboře**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notářce Ludmile Těhníkové, která ukončí činnost notářky ke dni 31. 12. 2017. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 13. listopadu 2017.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 12. prosince 2017 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství České republiky,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle bodu a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů s datem vydání ne starším tří měsíců,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie ústřižku poštovní poukázky, kopie příjmového dokladu Notářské komory České republiky).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče – notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republik and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče, převodem poštovní poukázkou nebo v hotovosti v sídle Notářské komory ČR v Praze 2, Apolinářská 12.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád"), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ

na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu v Mělníku se sídlem **v Mělníku**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notářce JUDr. Jasněně Škubalové, která ukončí činnost notářky ke dni 31. 12. 2017. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 20. listopadu 2017.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 19. prosince 2017 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství České republiky,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle bodu a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů s datem vydání ne starším tří měsíců,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie ústřižku poštovní poukázky, kopie příjmového dokladu Notářské komory České republiky).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče – notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je
třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republik and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče, převodem poštovní poukázkou nebo v hotovosti v sídle Notářské komory ČR v Praze 2, Apolinářská 12.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád“), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ

na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu v Přerově se sídlem **v Lipníku nad Bečvou**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notáři JUDr. Jaroslavu Kopeckém, který ukončí činnost notáře ke dni 28. 2. 2018. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 11. prosince 2017.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 9. ledna 2018 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství České republiky,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle bodu a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů s datem vydání ne starším tří měsíců,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie ústřižku poštovní poukázky, kopie příjmového dokladu Notářské komory České republiky).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče – notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je
třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republik and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče, převodem poštovní poukázkou nebo v hotovosti v sídle Notářské komory ČR v Praze 2, Apolinářská 12.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád"), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ

na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu v Rychnově nad Kněžnou se sídlem **v Týništi nad Orlicí**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notářce Mgr. Miroslavě Šrámové, která ukončí činnost notářky ke dni 31. 3. 2018. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 18. prosince 2017.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 16. ledna 2018 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství České republiky,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle bodu a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů s datem vydání ne starším tří měsíců,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie ústřižku poštovní poukázky, kopie příjmového dokladu Notářské komory České republiky).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče – notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je
třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republik and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče, převodem poštovní poukázkou nebo v hotovosti v sídle Notářské komory ČR v Praze 2, Apolinářská 12.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád“), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ

na obsazení notářského úřadu

pro obvod Obvodního soudu pro Prahu 4 se sídlem **v Praze**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notářce JUDr. Marcele Rychlé, která ukončí činnost notářky ke dni 30. 4. 2018. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 22. prosince 2017.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 23. ledna 2018 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství České republiky,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle bodu a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů s datem vydání ne starším tří měsíců,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie ústřižku poštovní poukázky, kopie příjmového dokladu Notářské komory České republiky).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče – notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je
třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republik and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče, převodem poštovní poukázkou nebo v hotovosti v sídle Notářské komory ČR v Praze 2, Apolinářská 12.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád"), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ

na obsazení notářského úřadu

pro obvod Obvodního soudu pro Prahu 10 se sídlem **v Praze**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notářce JUDr. Běle Brané, která ukončí činnost notářky ke dni 31. 3. 2018.
Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 2. ledna 2018.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 30. ledna 2018 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství České republiky,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle bodu a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů s datem vydání ne starším tří měsíců,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie ústřižku poštovní poukázky, kopie příjmového dokladu Notářské komory České republiky).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče – notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je
třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republik and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče, převodem poštovní poukázkou nebo v hotovosti v sídle Notářské komory ČR v Praze 2, Apolinářská 12.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

NOTÁŘSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY

vyhlašuje podle § 8 odst. 6 zákona č. 358/1992 Sb., o notářích a jejich činnosti (notářský řád), ve znění pozdějších předpisů (dále jen „notářský řád“), a podle § 2 odst. 1 předpisu Notářské komory České republiky o postupu při vyhlašování a organizaci konkurzu na obsazení notářského úřadu (konkurzní řád),

KONKURZ

na obsazení notářského úřadu

pro obvod Okresního soudu v Jablonci nad Nisou se sídlem **v Jablonci nad Nisou**.

Jde o uvolněný notářský úřad po notářce Mgr. Daniele Křížové, která ukončí činnost notářky ke dni 31. 3. 2018. Notářská komora České republiky přijímá přihlášky do konkurzu ve svém sídle v Praze 2, Apolinářská 12, nejpozději do 8. ledna 2018.
Jednání před konkurzní komisí se bude konat v úterý 6. února 2018 v době od 9:00 hodin v sídle Notářské komory České republiky v Praze 2, Apolinářská 12.

Přehled předpokladů pro zařazení uchazeče do konkurzu ve smyslu § 7 odst. 1 notářského řádu:
1) státní občanství České republiky,
2) plná svéprávnost,
3) vysokoškolské vzdělání v oboru právo, získané
   a) v magisterském studijním programu právo a právní věda studiem na vysoké škole v České republice, nebo
   b) studiem na vysoké škole v zahraničí, pokud je takové vzdělání v České republice uznáváno za rovnocenné vzdělání uvedenému v bodě a) na základě mezinárodní smlouvy, kterou je Česká republika vázána, anebo pokud takové vzdělání bylo uznáno podle zvláštního právního předpisu, a současně takové vzdělání odpovídá obsahem a rozsahem obecnému vzdělání, které lze získat v magisterském studijním programu právo a právní věda v oboru právo na vysoké škole v České republice; za vzdělání podle bodu a) se považuje také vysokoškolské vzdělání získané před 1. lednem 1999 na právnické fakultě vysoké školy se sídlem v České republice nebo jejích právních předchůdců,
4) bezúhonnost,
5) vykonání alespoň pětileté notářské praxe,
6) složení notářské zkoušky.

Přehled praxí považovaných ve smyslu § 7 odst. 2 notářského řádu za praxi notářskou:
Notářskou praxí se rozumí praxe notáře, notářského kandidáta a notářského koncipienta podle notářského řádu a praxe státního notáře a notářského čekatele podle dřívějších předpisů. Do notářské praxe Notářská komora České republiky započte zcela praxi soudce, prokurátora, státního zástupce, advokáta, komerčního právníka, soudního exekutora, soudce Ústavního soudu, asistenta soudce Ústavního soudu nebo Nejvyššího soudu a Nejvyššího správního soudu, exekutorského kandidáta, justičního čekatele, asistenta soudce, asistenta veřejného ochránce práv, asistenta státního zástupce, právního čekatele prokuratury, právního čekatele státního zastupitelství, advokátního koncipienta, exekutorského koncipienta nebo právního čekatele u komerčního právníka, činnost zaměstnance Ministerstva spravedlnosti, který získal vysokoškolské vzdělání v rámci magisterského studijního programu v oblasti práva na vysoké škole a který se samostatně podílí na tvorbě návrhů obecně závazných právních předpisů; do notářské praxe ministr spravedlnosti na návrh Notářské komory České republiky z jiné právní praxe může započítat nejvýše 2 roky.

Přehled zkoušek považovaných ve smyslu § 7 odst. 3 notářského řádu za zkoušku notářskou:
Notářskou zkouškou se rozumí notářská zkouška podle notářského řádu a notářská zkouška podle dřívějších předpisů. Za osobu, která složila notářskou zkoušku, se považuje i ten, kdo složil odbornou justiční zkoušku, soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou zkoušku, jednotnou soudcovskou a advokátní zkoušku, prokurátorskou zkoušku, odbornou závěrečnou zkoušku právních čekatelů, advokátní zkoušku, exekutorskou zkoušku a profesní zkoušku na komerčního právníka.

Podmínkou zařazení **uchazeče** do konkurzu je podání přihlášky a předložení těchto dokladů:
1) doklad o státním občanství,
2) prohlášení o plné svéprávnosti,
3) výpis z evidence Rejstříku trestů s datem vydání ne starším tří měsíců,
4) doklad o vzdělání ve smyslu § 7 odst. 1 písm. b) notářského řádu,
5) doklad o složení notářské zkoušky nebo jiné zkoušky (§ 7 odst. 3 notářského řádu),
6) doklad o alespoň pětiletém trvání notářské praxe nebo jiné praxe (§ 7 odst. 2 notářského řádu),
7) osvědčení podle zákona č. 451/1991 Sb., kterým se stanoví některé další předpoklady pro výkon některých funkcí ve státních orgánech a organizacích České a Slovenské Federativní Republiky, České republiky a Slovenské republiky, ve znění pozdějších předpisů, jde-li o uchazeče narozeného před 1. 12. 1971,
8) doklad o zaplacení účastnického poplatku (kopie výpisu z účtu, kopie ústřižku poštovní poukázky, kopie příjmového dokladu Notářské komory České republiky).

Podmínkou zařazení **uchazeče – notáře** se sídlem v České republice do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladu uvedeného shora pod bodem 8).
Podmínkou zařazení **uchazeče – notářského kandidáta** do konkurzu je podání přihlášky a předložení dokladů uvedených shora pod body 6), 7), 8) a dokladu o tom, že je zapsán v seznamu kandidátů příslušné notářské komory.
Notářskou praxi dokládá potvrzením notářské komory o době zápisu v seznamu notářských koncipientů a seznamu notářských kandidátů a potvrzením notáře o době trvání pracovního poměru nebo jiným dokladem, z něhož je zjistitelná délka praxe.

Výše účastnického poplatku za podání přihlášky do konkurzu činí 12 000 Kč a je
třeba jej zaplatit nejpozději při podání přihlášky do konkurzu. Poplatek se platí převodem nebo složením na účet Notářské komory České republiky u UniCredit Bank Czech Republik and Slovakia, a.s., č. ú. 45818009/2700, variabilní symbol rodné číslo uchazeče, převodem poštovní poukázkou nebo v hotovosti v sídle Notářské komory ČR v Praze 2, Apolinářská 12.
Na základě písemné žádosti uchazeče sdělí Notářská komora České republiky statistické údaje o výkonnosti uvolněného notářského úřadu za poslední ukončený kalendářní rok.
Notářská komora České republiky odešle účastníkům zařazeným do konkurzu nejpozději desátý den před jednáním konkurzní komise pozvánku k jednání na adresu uvedenou v přihlášce ke konkurzu.
Notářská komora České republiky předloží na základě výsledku konkurzu ministru spravedlnosti návrh na jmenování notáře do notářského úřadu.

Střípky z historie 48.

Povoláním notáře i advokáta prošel strýc básníka Rainera Maria Rilkeho Jaroslav von Rilke (1835–1892). Po právnických studiích v Praze a dosažení titulu JUDr. byl v roce 1860 jmenován notářem, zprvu působil v Sedlicích, záhy v Praze. Notářskou praxi vykonával pak až do r. 1878, kdy odešel do advokacie. V r. 1873 se stal i prezidentem pražské notářské komory, v témže roce byl povýšen do rytířského stavu s predikátem von Rüliken. Závěrečnou etapu profesní dráhy prožil Jaroslav Rilke jako advokát, byl i poslancem zemského sněmu a věnoval se též podnikání, byl např. prezidentem správní rady Ústecko-teplické dráhy.

Rainer Maria Rilke

●

V r. 1871 řešil c. k. nejvyšší soud otázku, zda je notář, který zastupuje klienta v sumárním řízení, oprávněn pověřit substitucí notářského koncipienta. Případ popsal v časopise Právník Rudolf Sedláček. Věc započala u c. k. okresního soudu v Bochově, kam notář *„poslal svého koncipienta Karla Bílého jakožto svého náměstka k sumárnímu pře líčení“*. V rámci odvolacího řízení nařídil c. k. vrchní soud, aby c. k. okresní soud tento postup notáři vytkl. Notář si pak stěžoval k c. k. nejvyššímu soudu, který dekretem z 18. října 1871 č. 12675 zrušil *„výtku c. k. notáři R. učiněnou“*, a to s odůvodněním, že *„notářům podle čl. 9 dv. dekr. z dne 24. října 1845 č. 906 dovoleno jest, aby v sumárním řízení soudem některou stranu spornou zastupovali jakožto zmocněnci její, kdežto pak dle § 1010 ob. zák. obč. ovšem také právo mají, zřizovati sobě náměstky; pročež nemůže c. k. notáři R. toto právo býti ztenčeno a to tím méně, ano mu bylo v mocném listě výslovně povoleno“*.

●

Pravidelným přispěvatelem notářského časopisu *Zeitschrift für Notariat und freiwillige Gerichtsbarkeit* byl v letech 1892–1902 slovinský notář Rupert Bežek (1858–1903). Syn fiskálního úředníka chtěl zprvu studovat klasickou filologii, když mu to však nebylo povoleno, odešel do Vídně studovat práva. Působil pak v různých notářských úřadech, sám se stal notářem v r. 1890. Byl často překládán, jako notář tak byl činný v Tržiči (1890), Zužemberku (1892), Stični (1897) a konečně ve Višnej Gori. Kromě právnické praxe se Bežek věnoval psaní hudebních kritik.

●

V zimním semestru školního roku 2017–2018 byla na Filozofické fakultě Masarykovy univerzity zahájena výuka povinně volitelného předmětu *Dějiny právnických profesí*. Garantem oboru je Libor Jan, přednášejícím Stanislav Balík. Cílem výuky předmětu je seznámit posluchače s historií právnických profesí (advokát, notář, soudní exekutor) v českých zemích. Pozornost je věnována právním předpisům, upravujícím výkon těchto profesí od středověku do současnosti, způsobu výkonu těchto povolání v jednotlivých etapách, formování stavu advokátů, notářů a soudních exekutorů a jejich stavovských samospráv (profesní komory) a konečně vybraným osobnostem, které v minulosti vykonávaly tyto profese a vynikly i ve společenském, politickém a kulturním životě.

●

Pod titulkem *Notáři jako soudní komisaři* přinesl časopis Česká advokacie z r. 1927 zprávu o tom, jak jindřichohradecký okresní soud bránil se delegaci věci prohlášením: *„Ostatek zdejší soud musil by projednání pozůstalosti přikázati ku provedení zdejšímu notáři jako soudnímu komisaři Dru Ladislavu Procházkovi a ten je vlastními pracemi tak zaměstnán, že mu na provedení pozůstalosti mnoho času nezbývá. – Z přidělených mu 39 pozůstalostí z letošního roku neprojednal dosud ani jedinou a bude soud nucen se vší přísností proti němu podle dosud platného § 188 notářského řádu z 21. května 1855 č. 94 ř. z. zakročovati.“* Není divu, že zlomyslný autor, ukrytý pod zkratku *„Dr. L.“*, nejspíše advokátský kritik notářů Eugen Löwy, dodal: *„Uveřejňujeme bez poznámky.“* ■

JUDr. PhDr. Stanislav Balík,
člen redakční rady Ad Notam

Důstojnost notářského povolání

SLOVO „DŮSTOJNOST" VYVOLÁVÁ VŠELIJAKÉ ASOCIACE. BEZESPORU SE JEDNÁ O STAROBYLÝ VÝRAZ POCHÁZEJÍCÍ JAKOBY Z DOBY DÁVNO MINULÉ A BUDÍ PŘEDSTAVU, JDE-LI O DŮSTOJNOST OSOBY, NĚKOHO AŽ K SMRTI VÁŽNÉHO. TOMUTO POJMU NEJLÉPE ODPOVÍDAJÍ STARÉ PORTRÉTY ŠLECHTICŮ, KTERÉ VÍDÁME NA ZÁMCÍCH. TAKOVÝ ČLOVĚK SE SNAD ANI NEPOHYBUJE A ROZHODNĚ SE NERAD USMÍVÁ.

Vzpomínám si na portrét, který dlouhá léta visel a možná dosud visí v jednací síni prezidia Notářské komory ČR. Jednalo se o pravé vystižení nejvyšší míry důstojnosti, o zobrazení starého až vychrtlého muže s přísným pohledem, který nepřipouštěl jakékoli diskuse o čemkoli trochu humorném. Říkalo se, že jde o portrét starého notáře, pokud vím, nikdo však nebyl schopen upřesnit bližší údaje o původu obrazu či o samotném portrétovaném.

Vzpomínám si na hodiny náboženství, které jsem absolvoval před šedesáti lety, a pana faráře jsme oslovovali důstojný pane. Toto oslovení tedy zřetelně evokuje církevní svět, s nímž ostatně svět notářství měl v minulosti mnoho společného.

Podíval jsem se do starých slovníků českého jazyka (Váša – Trávníček z roku 1937, slovník z roku 1960) a výklad pojmů „důstojnost, důstojný" se pohybuje v okruhu výrazů „vážnost" (to především), ctihodnost, slušnost, vhodnost", dokonce i „velebnost". Z rozsáhlého výkladu pojmu důstojnost ve Wikipedii lze ještě připojit adjektiva „hodnotný, stálý, věrný, zasloužilý"

apod. Wikipedie se především zaměřuje na výklad pojmu v oblasti lidských práv (důstojnost lidské osobnosti).

Lze také nahlédnout do ostatních jazyků. Za nejvýstižnější mi připadá francouzský alternativní překlad pojmu důstojnosti jako „noblesse" či „respect de soi-meme", které korespondují se základním francouzským výrazem „dignité". Napovídá to, že důstojně vystupuje člověk, který se chová noblesně, ušlechtile, ale také sebevědomě. Z latinského slova „dignitate" se odvozuje anglické „dignity" či již zmíněný francouzský výraz „dignité". Jiného základu je německý termín „die Würde".

Jak však z názvu fejetonu plyne, smysl tohoto povídání se netýká ani tolik důstojnosti lidského chování jako takového, má naopak překvapivě význam pro každého notáře ryze praktický. Ne každý si totiž uvědomuje, že skutkovou podstatu kárného provinění notáře, notářského kandidáta či notářského koncipienta tvoří dvě složky. Nejedná se tedy ve smyslu § 48 odst. 2 notářského řádu pouze o závažné nebo opětovné porušení povinností stanovených právním předpisem, popř. předpisem Notářské komory ČR nebo usnesením orgánů notářské samosprávy.

Jde také – a tomu bych se rád věnoval – o závažné nebo opětovné narušení (pozor, nikoli porušení, ale narušení) důstojnosti notářského povolání chováním notáře, notářského kandidáta nebo notářského koncipenta. A takové narušení důstojnosti notářského povolání se může stát důvodem pro uložení velmi citelných kárných opatření notáři, notářskému kandidátovi či notářskému koncipientovi, k nimž patří pokuta ve výši až stonásobku minimální měsíční mzdy u notáře a v nižším násobku též notářského kandidáta či koncipienta. Nemohu si přitom v této souvislosti nepovšimnout současného zvýšení minimální mzdy až na částku kolem 12 000 Kč, takže pokuta může dosáhnout výše přesahující jeden milion korun.

Základní sankci za kárné provinění závažného nebo opětovného narušení důstojnosti notářského povolání ovšem představuje odvolání notáře, popř. odvolání ze zastupování, jde-li o notářského kandidáta jako zástupce notáře podle § 14 či 24 notářského řádu. V takovém kontextu pak výklad pojmu „důstojnost notářského povolání" nabývá naprosto praktické podoby. Netvrdím přitom, že by se v praxi kárných řízení vedených vůči notářům či jejich zaměstnancům často vyskytovaly případy kárných provinění narušení důstojnosti notářského povolání, ovšem už samotná skutečnost, že zákon takovou skutkovou podstatu kárných provinění připouští, stojí za podrobnější rozbor pojmu „důstojnost notářského povolání".

V zájmu toho, aby výklad pojmosloví, které má zjevně i mimoprávní (etický) přesah, byl více srozumitelný, volím raději formu úvahy v podobě fejetonu než striktně právní výklad.

MINULOST

Začnu minulostí. Je známo, že středověcí notáři působili jako veřejní notáři jmenovaní panovníkem či jako notáři církevní. Jistou kombinaci obou principů založil císař Karel IV., když přenesl jmenování veřejných notářů na pražského arcibiskupa Arnošta z Pardubic. Jestliže notáři často ve svých listinách vyjadřovali vůli panovníků či církevních činitelů nebo pojednávali o majetkově či společensky závažných otázkách, je jasné, že museli své chování zdobit odpovídajícím vznešeným vystupováním a své listiny vybavovat náležitou úpravou včetně formy notářských znamení či notářských pečetí. Obdobně jako vystupování samotných panovníků, církevních představitelů, a samozřejmě také soudců či obhájců, muselo se i působení notářů odehrávat noblesní formou odpovídající významu jejich činnosti.

Nahlédneme-li do původního znění § 155 rakouského notářského řádu z roku 1871 pojednávajícího o disciplinárních trestech notářů, s překvapením zjistíme, že tehdejší skutková podstata chování notáře zakládajícího nutnost uplatnit disciplinární trest vůči notáři (v podstatě obdobný dnešním kárným opatřením vůči notáři) byla podstatně užší než dnes, neboť vůbec nezahrnovala dnešní kárná provinění spočívající v porušení povinností notáře stanovených zákonem nebo předpisem Notářské komory či usnesením orgánu notářské samosprávy. Zahrnovala tedy výlučně takové chování notáře, které je „na újmu cti nebo důstojnosti jeho povolání".

To znamená, že v té době byl pojem „důstojnost notářského povolání" chápán podstatně rozsáhleji než dnes, neboť evidentně obsahoval nikoli jen mimoprávní a spíše etickou polohu jednání notáře, ale evidentně také protiprávní profesní jednání notáře, které ovšem nedosahovalo trestněprávního rozměru.

Toto pojetí se však i v samotném Rakousku postupem času změnilo, takže již ze znění příslušného ustanovení z roku 1985, které mám k dispozici a které sehrálo roli při přípravě notářského řádu z roku 1992 vyplývá, že se úprava podstatně zkonkrétnila a rozšířila. Rozlišuje se zde již mezi trestuhodným porušením profesních povinností, které spočívá v závažném porušení profesních povinností stanovených zákonem na jedné straně a v trestuhodném porušení stavovských povinností, které spočívá v chování notáře či notářského kandidáta, které je způsobilé ovlivnit čest nebo důstojnost svého stavu, na straně druhé.

Je zřejmé, že taková struktura je obdobná platné české úpravě. Z hlediska našeho výkladu nás pochopitelně zajímá především trestuhodné porušení stavovských povinností. Komentář k rakouskému notářskému řádu je v tomto ohledu poměrně podrobný, vychází z toho, že čest a důstojnost stavu jsou abstraktní pojmy, jejichž konkretizace v mnohém závisí na zvyklostech. Zahrnuje do nich ovšem i rodinné vztahy notáře a jeho vystupování i v mimoprofesních souvislostech, správné vedení finančních otázek dotýkajících se úřadu apod. Tyto otázky se pokusím více přiblížit a ilustrovat.

Pozoruhodné je sepětí pojmu „důstojnost notářského povolání" s termínem „čest notářského povolání". Dokazuje to, že pojem důstojnost byl chápán v souladu s určitou rytířskou kvalitou jednání tak, jak ji známe z historické literatury. Ta pojímala za otázku cti určitých povolání či stavů (aristokra-

cie, duchovenstva, veřejných činitelů) jak obsahovou stránku jejich vystupování (např. pravdomluvnost), tak i vnější stránku (např. rozvážnost, slušnost).

SOUČASNOST

Z historie bych se rád přesunul k výkladu pojmu „důstojnost notářského povolání" ve žhavé české současnosti. Patří vůbec takový pravěký termín do naší přítomnosti, a to dokonce jako jedno z klíčových kritérií kárné odpovědnosti notáře? Trošku předejdu závěr fejetonu, když prohlásím svůj osobní postoj – rozhodně patří! A činím si dokonce za čest vystupovat jako advokát smyslupnosti tohoto pojmu i dnes a přesvědčit o svém postoji alespoň ty, kteří v četbě dospěli až do tohoto momentu.

Malou odbočkou se ještě zmíním o rozdílech pojímání důstojnosti v ostatních právnických profesích. Pro charakter jednotlivých základních právnických povolání (soudců, státních zástupců či advokátů) je příznačné, že všechny příslušné organizační předpisy znají pojem kárné provinění stejně jako notářský řád. Skutková podstata kárného provinění u jednotlivých těchto profesí se však liší a lze říci, že rozdíly odpovídají obecné představě o povaze těchto povolání. Vždy znovu a znovu se nabízí výstižná a často tradovaná teze, že advokát je se stranami, notář mezi stranami a soudce nad stranami. Dodám, že státního zástupce lze považovat napůl za advokáta státu a napůl za kvazi soudce. Notář se ostatně v soudním komisariátu také podílí na soudním rozhodování a při výkonu notářské činnosti je rovněž nestranný a nezávislý (§ 9 not. ř.).

Z profesních předpisů nepovažuje narušení důstojnosti advokáta za důvod kárného provinění pouze zákon o advokacii č. 85/1996 Sb., který ve svém § 32 za takové provinění chápe toliko závažné nebo opětovné zaviněné porušení povinností stanovených advokátovi zákonem nebo stavovským předpisem. Je tak zřejmé, že na advokáty nejsou z hlediska kárné odpovědnosti kladeny tak vysoké požadavky jako na notáře.

Pokud jde o soudce, § 87 zákona o soudech a soudcích č. 6/2002 Sb. považuje za kárné provinění vedle zaviněného porušení povinností soudce také zaviněné chování nebo jednání, jímž soudce narušuje důstojnost soudcovské funkce nebo ohrožuje důvěru v nezávislé, nestranné, odborné a spravedlivé rozhodování soudů. Je tedy patrno, že na soudce je v tomto směru právní úprava nejpřísnější, byť bere v úvahu pouze zaviněné narušení důstojnosti, zatímco v notářském řádu se o zavinění notáře v tomto směru nehovoří.

Rovněž úprava v § 28 zákona o státním zastupitelství č. 283/1993 Sb. je na výkon profese náročná, když za kárné provinění považuje vedle zaviněného porušení povinnosti státního zástupce také zaviněné chování nebo jednání státního zastupce, jímž ohrožuje důvěru v činnost státního zástupitelství nebo v odbornost jeho postupu anebo snižuje vážnost a důstojnost funkce státního zástupce.

Z uvedeného srovnání profesních předpisů právnických povolání plyne, že narušení důstojnosti povolání se vyskytuje jako skutková podstata kárného provinění jen u soudců, státních zástupců a notářů, zatímco u advokátů nikoli. Je zřejmé, že tato skutečnost dobře vystihuje úzkou propojenost těchto tří profesí s funkcemi státu. Z citované formulace v zákoně o státním zastupitelství je pak zřejmá úzká svázanost pojmu důstojnost povolání s pojmem vážnost povolání.

Pro potřeby zamyšlení o významu pojmu „důstojnost notářského povolání" rozčlením tento výraz do dvou aspektů. Nejdříve se zaměřím na vnitřní – subjektivní obsahové aspekty pojmu (blízkost etice) a posléze i na jeho vnější objektivně působící prvky (oblékání, vystupování, rodinné vztahy apod.).

Nejdříve tedy k vnitřnímu obsahu pojmu důstojnost notářského povolání. Při úvahách v tomto směru nemohu pominout smysl důstojnosti při výkonu notářského povolání. Tento smysl těžko lze hledat jinde než v uvědomělém naplňování smyslu samotného notářského povolání a výkonu notářství jako takového.

Dlouhodobě je všeobecně zastáváno pojetí, že základní smysl notářského povolání spočívá v právní prevenci, v předcházení vzniku právních sporů a ve svém důsledku i ve vytváření právní jistoty jako mimořádně významné společenské hodnoty a v minimalizaci množství soudních civilních sporů a soudních řízení vůbec. Jestliže tedy těžiště působení notáře časově spočívá ve sféře před vznikem konfliktu s právem, těžiště působení soudů, státních zástupců i advokacie leží v období následujícím po vzniku takového konfliktu.

Je zajímavé, že právě existencí či neexistenci notářského povolání v pojetí římského práva se od sebe liší naše právní kultura navazující na tradici římského práva a právní kultura anglo-americká, která s existencí notářů v pojetí římského práva v zásadě nepočítá a vrhá tak aktéry právních dějů přímo do tvrdé reality, která nastane až po vzniku právního konfliktu. Vychází tedy ze zásady, že každý se má starat především o sebe samotného a sám má dbát, aby se do konfliktů s právem nedostal.

Roli důstojnosti notářského povolání shledávám ve vnitřním, dalo by se říci „psychologickém" přístupu notářů k výkonu notářství. Nejde přitom přece jen o to, aby notář mechanicky naplňoval všechny složité právní předpisy, které jeho práci upravují v míře vskutku svrchované. Jde také o to, aby notář v každém konkrétním případě směřoval ke konkrétnímu účinnému řešení, které osobám, jichž se výkon notářství týká, reálně a efektivně v konkrétní situaci pomůže.

Z praxe víme, že takových řešení může být hodně, může se jednat např. o řešení zbytečně byrokratické a zdlouhavé či o řešení jednodušší a přitom v souladu se zákonem. Jestliže notář je ochoten zapojit své mozkové závity pro nalezení optimálního řešení v konkrétní věci – pak právě tato ochota notáře naplňuje vnitřní stránku důstojnosti notářského povolání, kterou v tomto směru není nic jiného než jeho etika. K etice tohoto povolání náleží právě to, co notář jaksi „navíc" dává účastníkům, žadatelům či klientům (dále jen „účastníkům").

A objevuje-li se v této úvaze často slovo „vážnost", pak právě zde je možno hovořit o subjektivním vážném přístupu notáře, tedy o tom, že to notář se zájmy „svých" účastníků myslí opravdu vážně.

Můžete říci, to je krásné, takový notář vedený vnitřními ušlechtilými úmysly vůči účastníkovi a jeho zájmům. Ale jak se takové „neviditelné" narušení vnitřní důstojnosti notářského povolání může prokazovat při naplnění skutkové podstaty kárného provinění notáře. Vždyť přece do hlavy nikdo nikomu, tedy ani notáři, nevidíme!

Domnívám se, že na takovou otázku lze odpovědět. Předně si musíme uvědomit, že kárným proviněním je pouze závažné nebo opětovné narušení důstojnosti notářského povolání. A takové „vnitřní, subjektivní" narušení této důstojnosti se pochopitelně projeví vnějšími, pro účastníka krajně negativními důsledky postupu notáře, který sice v konkrétní věci neporušil své povinnosti plynoucí přímo z právních či samosprávných předpisů či usnesení, přesto však způsobil pro účastníka závažné negativní dopady.

Mám na mysli např. situace, kdy notář takové dopady vyvolal tím, že neupozornil klienta na daňové dopady jeho jednání, na postup navazující na sepsání notářského zápisu o kupní smlouvě, na závažné právní souvislosti notářských zápisů v obchodněprávní oblasti. Troufnu si ovšem tvrdit, že takový negativní dopad na účastníka může notář způsobit i svým extrémně byrokratickým či formalistickým přístupem, kdy trváním na detailu postupu ohrozí závažné zájmy účastníka. Jistě namítnete, co je to ten „detail", na kterém notář trvá. To s prominutím závisí na „zdravém selském rozumu" notáře, aby v konkrétní situaci účastníkovi navrhl vhodný pozitivní postup. Jsem přesvědčen, že takové okamžiky se vyskytují v notářské praxi dennodenně a pomoc v konkrétní věci by neměla záviset na tom, jak se notář právě vyspal.

Na rozdíl od vnitřního přístupu notáře mohou připadat vnější aspekty důstojnosti notářského povolání (úroveň vystupování notáře, úprava jeho zevnějšku, oblečení, úprava kanceláře, soulad ve vztazích na pracovišti i ve vlastní rodině, řádné vedení účetních otázek, které vylučuje ekonomický krach notářské kanceláře) na první pohled vlastně povrchní, příliš formalistické. To si ovšem nemyslím.

K závažnému či opětovnému narušení důstojnosti notářského povolání může v tomto směru pochopitelně dojít jen tehdy, jestliže u notáře či notářského kandidáta či koncipienta dojde k určitému nakupení extrémů ve vnějším vystupování či při vedení kanceláře. A přiznejme si, že takových případů se již vyskytlo dost.

Myslím si, že to nejpodstatnější při naplňování požadavků důstojnosti notářského povolání leží ve vzájemném souladu jejich vnitřních i vnějších aspektů. Přece nemůžeme tvrdit, že notář – bohém, který má nepořádek v kanceláři, pozdě chodí do práce i na pracovní schůzky, nepřiměřeně pije, má rozvrácené manželství, je ideálem notariátu.

To ovšem neznamená, že bychom měli přísně posuzovat také notáře, kteří mají kulturní a umělecké zájmy, které s sebou nutně přinášejí i určitou míru bohémství. Vzpomenu si v této souvislosti např. na našeho vynikajícího kolegu, který bohužel zemřel již před 22 lety. Mým pražským kolegům i řadě mimopražských kolegů se jistě vybaví jeho jméno ihned – jednalo se o JUDr. Luboše Maška. Působil neformálně a nekonvenčně, což asi souviselo s jeho původními ambicemi v oblasti filmu. Ovšem v práci samotné a v přístupu ke klientům byste obtížně hledali notáře poctivějšího, jdoucího do samé podstaty notářské práce. Patřil k těm, kteří se nadšeně pustili do přestavby notářského povolání na počátku devadesátých let. Všeobecně byl považován za skvělého kamaráda a jeho přesah do uměleckého světa byl kolegy oceňován.

V této souvislosti si také nemohu nevzpomenout na pražskou notářku JUDr. Stanislavu Němcovou, mou předchůdkyni v notářském úřadě, která za tragických souvislostí zemřela v roce 1993. Ačkoli se pohybovala v uměleckém světě spjatém s povoláním jejího manžela, její oblékání i vystupování nepostrádalo umělecký „šmrnc", velmi solidně a s organizační schopností přistupovala k notářské práci.

Chtěl jsem těmito vzpomínkami na naše vzácné kolegy jen připomenout, že nic není černobílé, natož posuzování tak obecného a citlivého pojmu, jako je důstojnost notářského povolání. Rozhodně se obsah tohoto pojmu v průběhu času mění, to podstatné ale zůstává, a tím je určité fandovství při výkonu notářské profese.

Jestliže své úvahy shrnu, jsem přesvědčen, že respektování principů důstojnosti notářského povolání v její vnitřní i vnější podobě má i dnes, v době moderních technologií, stejný význam jako v minulosti. Technika mění mnohé, ale etické požadavky jsou stále tytéž. Je to zejména profesionální a lidsky přívětivý výkon naší notářské práce. Důstojnost je nutné pojímat neformálně. Podstatný je celkový efekt práce notáře – reálná pomoc účastníkům notářských aktivit. ■

JUDr. Karel Wawerka,
člen redakční rady Ad Notam,
emeritní notář

AD NOTAM

ČASOPIS ČESKÉHO NOTÁŘSTVÍ

ZÁKLADNÍ INFORMACE

vydavatel: Notářská komora České republiky
náklad každého čísla: 2 000 výtisků,
formát: A4 (210 x 297)
počet stran: průměrně 52+4

CENÍK INZERCE 2018

vnitřní strana (210x297)	42 000 Kč
vnitřní 1/2 strany (210x145)	29 000 Kč
obálka IV (210x297)	65 000 Kč
obálka II a III (210x297)	49 000 Kč
vkládaná inzerce do celého nákladu (leták do velikosti max. 2 listů A4, 2000 ks)	20 000 Kč

* U inzerátů je třeba přidat alespoň 3 mm pro každý ořez
** Ceny inzerce se stanoví smluvně. Ceny nezahrnují 21% DPH

CONTENTS

ARTICLES
Šimon Klein: Disposal of inheritance / disposal of inheritance right ____ 3
Michael Sáblík: Register of actual owners and registration in this register by a notary ____ 5
Veronika Kleňová: Condition, order and heritage – one case in the Austrian case law ____ 9
Martin Šešina: Common property of spouses, and what to do with it? ____ 15
Kateřina Ronovská: Intergenerational property succession: common European trends, new opportunities and challenges ____ 18

DISCUSSION
Luboš Holík: About an order on liquidation of estate ____ 24

CASE LAW
Transition of the right to damages for pain and aggravation of social employment ____ 27

INTERVIEW
JUDr. Zdeněk Sellák ____ 30

REVIEW & ANNOTATION
Magazine Právnické listy č. 1/2017 ____ 34

AKTUÁLNĚ
22nd Meeting Vltava – Danube ____ 35
Memorandum of cooperation between legal professions ____ 35
Attorneys met at the 7th congress of the Czech Bar Association ____ 36
Shooting day in Přeštice ____ 36

WORTHY OF ATTENTION ____ 37

FROM ABROAD
4th Notaries of Europe Congress ____ 38
113th Congress of French Notaries ____ 39

MONITORING OF INTERNATIONAL PRESS ____ 40

INFORMATION UPDATE FROM NOTARY CHAMBER
Commencement and termination of notary activity ____ 42
Competitions for filing of vacant Notarial Offices ____ 43

EXCERPTS FROM HISTORY
Stanislav Balík: Excerpts from history 48 ____ 50

FEATURE ARTICLE
Karel Wawerka: Dignity of a notary profession ____ 51

INHALTSVERZEICHNIS

ARTIKEL
Šimon Klein: Veräußerung von Erbschaft / Veräußerung von Erbrecht ____ 3
Michael Sáblík: Register der echten Eigentümer und Einschreibung in das Register von einem Notar ____ 5
Veronika Kleňová: Bewährung, Anordnung und Vermächtnis – ein Fall aus der österreichischen Rechtsprechung ____ 9
Martin Šešina: Errungenschaftsgemeinschaft, und was damit? ____ 15
Kateřina Ronovská: Generationenübergreifende Vermögensnachfolge: Gemeinsame europäische Trends, neue Chancen und Herausforderungen ____ 18

FORUM
Luboš Holík: Über die Verordnung zur Liquidation des Nachlasses ____ 24

JURISPRUDENCE
Übergang von Anspruch an Schmerzensgeld und Erstattungen für Erschwerung der sozialen ____ 27

GESPRÄCH
JUDr. Zdeněk Sellák ____ 30

REZENSION & ANNOTATION
Zeitschrift Právnické listy č. 1/2017 ____ 34

AKTUELL
22. Treffen Moldau – Donau ____ 35
Memorandum über Zusammenarbeit zwischen Rechtsberufen ____ 35
Anwälte trafen sich an der 7ten Versammlung der Tschechischen Rechtsanwaltskammer ____ 36
Schützentag in Přeštice ____ 36

WISSENSWERTES ____ 37

AUS DEM AUSLAND
4. Europäischer Notarkongress ____ 38
113. Kongress der französischen Notare ____ 39

MONITORING DER INTERNATIONALEN PRESSE ____ 40

INFORMATIONEN AUS DER NOTARIATSKAMMER
Beginn und Ende der Tätigkeit von Notaren ____ 42
Stellenausschreibung zur Besetzung freier Notarämter ____ 43

GESCHICHTSSPLITTER
Stanislav Balík: Geschichtssplitter 48 ____ 50

FEUILLETON
Karel Wawerka: Die Würde des Notarberufs ____ 51

CONTENU

ARTICLES
Šimon Klein: Aliénation de l´héritage/ Aliénation du droit d´héritage ____ 3
Michael Sáblík: Registre des propriétaires réels et l´écriture dans ce registre écrite par un notaire ____ 5
Veronika Kleňová: Condition, ordre et héritage – l´un des cas provenant de la jurisprudence autrichienne ____ 9
Martin Šešina: Patrimoine de la communauté, et ce qu´il faut faire? ____ 15
Kateřina Ronovská: Succession de proprieté générationnelle: tendances européennes communes, nouvelles possibilités et défis ____ 18

DÉBAT
Luboš Holík: En ce qui concerne l´ordre de liquidation de succession ____ 24

JURISPRUDENCE
Transition du droit à l´indemnisation et l´emploi social aggravé ____ 27

ENTRETIEN
JUDr. Zdeněk Sellák ____ 30

RAPPORTS & ANNOTATIONS
Magazine Právnické listy č. 1/2017 ____ 34

ACTUELLEMENT
22eme Rencontre Vltava – Danube ____ 35
Mémorandum de coopération entre des professions jurisprudentielles ____ 35
Rencontre des avocats au 7eme congrés du Barreau tchèque des avocats ____ 36
Fête de tir à Přeštice ____ 36

MÉRITE VOTRE ATTENTION ____ 37

À L'ÉTRANGER
4eme Congés européen des notaires ____ 38
113eme Congrés des notaires français ____ 39

REVUE DE PRESSE INTERNATIONALE ____ 40

INFORMATIONS DE LA CHAMBRE DE NOTAIRES DE LA RÉPUBLIQUE TCHÈQUE
Début et cessation d'activités des notaires ____ 42
Concours en vue d'occuper des études de notaires vacantes ____ 43

FRAGMENTS D'HISTOIRE
Stanislav Balík: Fragments d'histoire 48 ____ 50

FEUILLETON
Karel Wawerka: Dignité de la profession notariale ____ 51

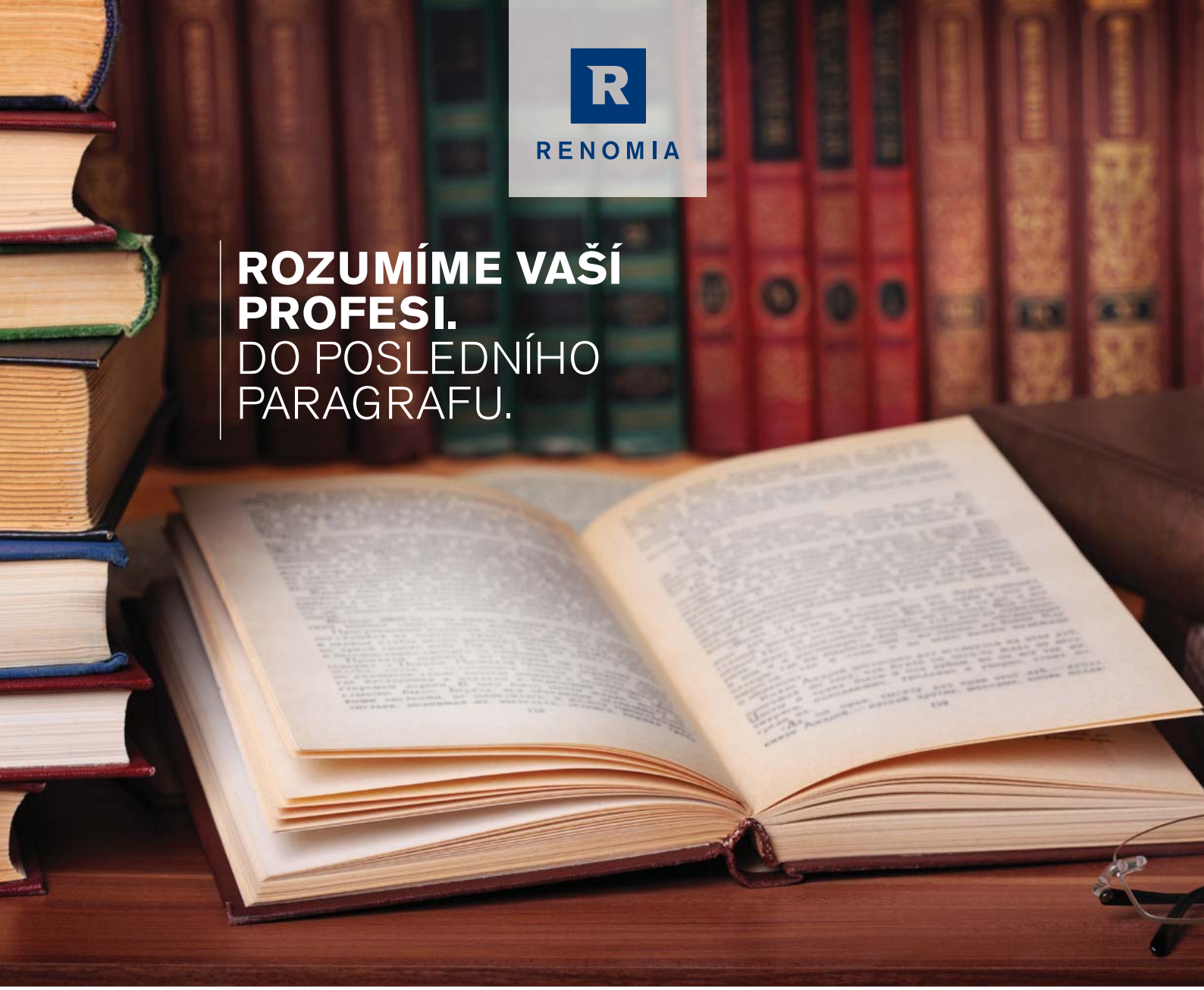

RADÍME KLIENTŮM S POJIŠTĚNÍM JIŽ 24 LET. SPOLEHLIVĚ A V JEJICH ZÁJMU.

Jsme rodinná firma, která si cení profesionality, hodnot, individuálního a vstřícného přístupu ke klientům. Posoudíme možná rizika Vaší profese a přineseme efektivní řešení pojištění ve všech potřebných oblastech. Zároveň využijeme své velikosti a pozice největšího nezávislého poradce k vyjednání těch nejlepších podmínek pro Vás.

- **Vždy hájíme Vaše zájmy a hledáme to nejvýhodnější řešení**
- **K dispozici je Vám zkušený tým specialistů**
- **Poradíme Vám s likvidací pojistných událostí**
- **Zajistíme Vám výhodné profesní i soukromé pojištění**
- **Rádi pro Vás zpracujeme nezávaznou nabídku pojištění**
- **Více o exklusivních pojistných programech pro notáře, jejich zaměstnance a rodinné příslušníky naleznete na www.proklienty.cz/nkcr**

SLOUŽÍME VÁM S RADOSTÍ | WWW.RENOMIA.CZ

Hypotéka

POSKYTNUTÍ
ÚVĚRU
ZDARMA

Využijte našich nízkých úrokových sazeb hypoték a zhodnoťte své peníze nákupem nemovitostí.

- Dlouhodobě nabízíme jedny z nejnižších sazeb na trhu
- Jsme vstřícní při posuzování schopnosti splácet u zástupců svobodných povolání
- Spolupracujeme s mnoha developerskými společnostmi
- Slevíme vám 100 % z poplatku za poskytnutí úvěru
- Nabízíme výhodné pojištění schopnosti splácet

Infolinka 800 14 00 14
www.unicreditbank.cz

UniCredit Bank

Reprezentativní příklad: Celková výše úvěru 1 500 000 Kč. Doba trvání úvěru 312 měsíců. Úroková sazba 2,39 % p. a., pevná úroková sazba na 5 let. Výše měsíční splátky 6 163 Kč. Roční procentní sazba nákladů (RPSN) 2,43 % p. a. Do RPSN jsou započítány jednorázové náklady na vklad a výmaz zástavního práva do katastru nemovitostí 2 000 Kč. Celková splatná částka 2 056 032 Kč.

Tato nabídka je indikativní, není návrhem na uzavření smlouvy a nelze z ní dovodit povinnost banky uskutečnit jakékoliv transakce.